

elisa

Tilinpäätös 2016

Sisällysluettelo

Tilinpäätös	1
Hallituksen toimintakertomus	1
Konsernin tilinpäätös	10
Tuloslaskelma	10
Tase	12
Rahavirtalaskelma	13
Laskelma oman pääoman muutoksista	14
Liitetiedot	15
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	15
Tilinpäätöksen liitetiedot	27
Liitetiedot 1–36	27
Tunnusluvut	71
Emoyhtiön tilinpäätös	75
Tuloslaskelma	75
Tase	76
Rahoituslaskelma	77
Liitetiedot	78
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	78
Tilinpäätöksen liitetiedot	80
Liitetiedot 1–19	80
Osakkeet ja osakkeenomistajat	93
Hallituksen esitys voittovarojen käyttämisestä	98
Tilintarkastuskertomus	99

Hallituksen toimintakertomus vuodelta 2016

Tilinpäätös on laadittu IFRS-standardien mukaisesti.

Markkinatilanne

Kilpailutilanne on ollut tiukka ja aktiivinen vuoden 2016 aikana; siihen on sisällynyt joitakin tyypillisiä kampanjoita ja investointeja asiakashankintaan. Älypuhelinmarkkinat kasvoivat, ja datapalveluiden käytön suotuisa kehitys jatkui. Noin 93 prosenttia vuoden 2016 aikana myydyistä matkapuhelimista

oli älypuhelimia. Matkapuhelinmarkkinoiden kasvua ovat vauhdittaneet lisäksi entistä laajempi verkon kattavuus ja uusien 4G-nopeuksien kapasiteetti. Kiivas kilpailu kiinteän laajakaistan markkinoista on koskenut lähinnä kiinteistöliittymiä. Perinteisten kiinteän verkon liittymien lukumäärä ja käyttö laskee.

Suotuisa kehitys IT- ja IPTV-viihdepalveluiden markkinoilla on jatkunut. Myös kuluttajien digitaalisten verkkopalveluiden kysyntä on kasvanut.

Liikevaihto, tulos ja rahoitusasema

LIKEVAIHTO JA TULOS

milj. euroa	2016	2015	2014
Liikevaihto	1 636	1 569	1 535
Käyttökate	563	532	520
Vertailukelpoinen käyttökate ⁽¹⁾	564	536	520
Käyttökate-%	34,4	33,9	33,8
Vertailukelpoinen käyttökate-%	34,5	34,1	33,8
Liikevoitto	339	312	305
Vertailukelpoinen liikevoitto ⁽²⁾	349	322	305
Liikevoitto-%	20,7	19,9	19,9
Vertailukelpoinen liikevoitto-%	21,4	20,5	19,9
Oman pääoman tuotto, %	27,1	27,0	25,6

¹⁾ 2016 vertailukelpoinen käyttökate sisältää Anvian hankintaan liittyvän 1,7 milj. euron varainsiirtoveron sekä Tansecin osakkeiden myynnistä saadun 0,6 milj. euron myyntivoiton.

²⁾ 2016 vertailukelpoinen liikevoitto sisältää yllä mainittujen lisäksi 9 milj. euron Habbo-palveluun liittyvän liikearvon alaskirjauksen.

Liikevaihto kasvoi 4 prosenttia. Anvian konsolidaatio, mobiilipalveluiden ja laitemyynnin kasvu sekä Suomessa että Virossa sekä molempien asiakassegmenttien digitaaliset palvelut kasvattivat liikevaihtoa. Liikevaihtoa heikensivät mobiilin yhdysliikennemaksujen ja

roaming-tulojen lasku sekä perinteisten kiinteän verkon palveluiden käytön ja liittymämäärän väheneminen molemmissa segmenteissä.

Raportoitu käyttökate sisältää 1 miljoonaa euroa kertaluonteisia eriä liittyen Anvian hankinnan varainsiirtoveroon (1,7 miljoonaa euroa) sekä

Tansecin osakkeiden myynnistä saatuun myyntivoittoon (0,6 miljoonaa euroa). Vertailukelpoinen käyttökate kasvoi 5 prosenttia pääosin Anvian konsolidoinnin, liikevaihdon kasvun ja tehostamistoimenpiteiden ansiosta. Vertailukelpoinen liikevoitto kasvoi 9 prosenttia. Poistot sisältävät 9 miljoonan euron Habbo-palveluun liittyvän liikearvon alaskirjauksen.

Nettorahoitustuotot ja -kulut laskivat -18 miljoonaan euroon (-24). Tämä johtui pääasiassa kertaluontoisesta 3 miljoonan euron

palautuksesta koskien arvo-osuustileille siirtämättömiä osakkeita sekä aiempaa matalammasta korkotasosta. Tuloslaskelman tuloverot kasvoivat -63 miljoonaan euroon (-47). Tämä johtui pääasiassa parantuneesta tuloksesta ennen veroja sekä edellisenä vuonna kirjatusta laskennallisesta verosaamisesta. Elisan nettotulos oli 257 miljoonaa euroa (244). Vertailukelpoinen nettotulos oli 265 (246). Konsernin osakekohtainen tulos oli 1,61 euroa (1,52) ja vertailukelpoinen osakekohtainen tulos 1,66 euroa (1,54).

RAHOITUSASEMA

milj. euroa	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014
Nettovelka	1 124	962	1 001
Nettovelka / käyttökate ⁽¹⁾	2,0	1,8	1,9
Velkaantumisaste (gearing), %	115,7	103,9	114,0
Omavaraisuusaste, %	38,5	41,4	39,4

milj. euroa	2016	2015	2014
Kassavirta investointien jälkeen	65	253	185
Kassavirta investointien jälkeen ilman osakehankintoja ⁽²⁾	281	266	224

¹⁾ (korolliset velat – rahavarat) / (neljän edellisen vuosineljänneksen käyttökate ilman kertaluonteisia eriä)

²⁾ Sisältää 167 milj. euron rahoitusjärjestelyn liittyen Starman-kauppaan

Kassavirta investointien jälkeen oli 65 miljoonaa euroa (253), ilman osakehankintoja 281 miljoonaa euroa (266). Kassavirta ilman osakehankintoja kasvoi pääasiassa kasvaneen käyttökatteen ja parantuneen nettokäyttöpääoman muutoksen vuoksi.

Rahoitusasema ja maksuvalmius ovat hyvällä tasolla. Nettovelka nousi 1 124 miljoonaan euroon (962) lähinnä Starman-kauppaan liittyvän lainajärjestelyn seurauksena. Käteisvarojen ja nostamattomien kommittoitujen pankkilainojen sekä luottolimiittien määrä vuoden lopussa oli 214 (479) miljoonaa euroa.

Muutokset konsernirakenteessa

Anvia Oyj:n ylimääräinen yhtiökokous 29.6.2016 hyväksyi Anvia Oyj:n ICT-liiketoimintojen myynnin Elisalle. Kauppa toteutettiin 1.7.2016, mistä lähtien hankitut yhtiöt Anvia Telecom Oy, Anvia IT-palvelut Oy, Anvia Hosting Oy, Anvia TV Oy ja Watson Nordic Oy on konsolidoitu Elisaan. Kauppasumma oli 107 miljoonaa euroa, josta 78 miljoonaa euroa maksettiin Anvian osakkeilla, 28 miljoonaa euroa käteisellä ja 1 miljoona euroa Tansec Oy:n osakkeilla.

Arediv Oy sulautui tytäryhtiösulautumisella Elisa Oyj:hin 30.6.2016.

Elisa myi täysin omistamansa tytäryhtiön Elisa Rahoitus Oy:n Aktia Pankki Oyj:lle 1.7.2016.

Elisa allekirjoitti 13.12.2016 sopimuksen, jolla Elisa sopi kaapeli-TV-operaattori Starmanin Viron liiketoiminnan ostosta. Kaupan toteutuminen

edellyttää Viron kilpailuviranomaisen sekä muiden tavanomaisten yrityskauppoihin liittyvien ehtojen hyväksyntää. Viron kilpailuviranomainen on käynnistänyt prosessin II-vaiheen. Elisa arvioi, että järjestely saadaan päätökseen vuoden 2017 ensimmäisen neljänneksen aikana.

Kuluttaja-asiakkaat

milj. euroa	2016	2015
Liikevaihto	1 029	983
Käyttökate	369	348
Vertailukelpoinen käyttökate	370	349
Käyttökate-%	35,9	35,4
Vertailukelpoinen käyttökate-%	35,9	35,5
Liikevoitto	241	221
Vertailukelpoinen liikevoitto	250	229
Käyttöomaisuusinvestoinnit	126	111

Liikevaihto kasvoi 5 prosenttia. Anvian konsolidaatio, mobiilipalveluiden ja laitemyynnin kasvu sekä digitaalisten palveluiden kasvu kasvattivat liikevaihtoa. Liikevaihtoa heikensivät perinteisten kiinteän verkon palveluiden käytön ja liittymämäärän väheneminen sekä mobiiliin yhdysliikennemaksujen lasku.

Raportoitu käyttökate sisältää 1 miljoonaa euroa kertaluonteisia eriä, jotka liittyvät Anvian kauppaan. Käyttökate ilman kertaluonteisia eriä kasvoi 6 prosenttia lähinnä Anvian konsolidaation, liikevaihdon kasvun ja toiminnan tehostamistoimenpiteiden seurauksena.

Yritysasiakkaat

milj. euroa	2016	2015
Liikevaihto	606	586
Käyttökate	194	185
Vertailukelpoinen käyttökate	194	187
Käyttökate-%	31,9	31,5
Vertailukelpoinen käyttökate-%	32,0	31,9
Liikevoitto	99	91
Vertailukelpoinen liikevoitto	99	93
Käyttöomaisuusinvestoinnit	100	85

Liikevaihto kasvoi 3 prosenttia. Anvian konsolidaatio, mobiilipalveluiden ja digitaalisten palveluiden kasvu kasvattivat liikevaihtoa. Liikevaihtoa heikensivät mobiiliin yhdysliikennemaksujen lasku sekä perinteisten kiinteän verkon palveluiden käytön ja liittymämäärän väheneminen.

Vertailukelpoinen käyttökate kasvoi 4 prosenttia lähinnä Anvian konsolidaation, liikevaihdon kasvun ja toiminnan tehostamistoimenpiteiden vuoksi.

Henkilöstö

Vuonna 2016 Elisan henkilöstömäärä oli keskimäärin 4 247 (4 146). Henkilöstökulut kasvoivat 275 miljoonaan euroon (266) lähinnä Anvian konsolidaation ja palkkojen

yleiskorotusten vuoksi. Vuoden 2016 lopussa henkilöstömäärä oli 4 301 (4 083).

Henkilöstömäärät segmenteittäin tilikauden lopussa olivat seuraavat:

	31.12.2016	31.12.2015
Kuluttaja-asiakkaat	2 424	2 290
Yritysassiakkaat	1 877	1 793
Yhteensä	4 301	4 083

Investoinnit

milj. euroa	2016	2015
Käyttöomaisuusinvestoinnit	226	196
- Kuluttaja-asiakkaat	126	111
- Yritysassiakkaat	100	85
Osakkeet	108	18
Yhteensä	334	213

Tärkeimmät käyttöomaisuusinvestoinnit liittyivät 4G-verkon kapasiteetin ja peittoalueen

kasvattamiseen sekä muihin verkkoihin ja IT-investointeihin.

Rahoitusjärjestelyt ja luokitukset

VOIMASSA OLEVAT RAHOITUSJÄRJESTELYT

milj. euroa	Enimmäismäärä	Käytössä 31.12.2016
Komittoidut luottolimitit	300	130
Yritystodistusohjelma ⁽¹⁾	250	199
EMTN-ohjelma ⁽²⁾	1 000	600

¹⁾ Kotimainen yritystodistusohjelma, ei komittoitu.

²⁾ Eurooppalainen joukkovelkakirjaohjelma, ei komittoitu.

PITKIEN LAINOJEN LUOKITUKSET

Luokittaja	Luokitus	Näkymä
Moody's Investor Services	Baa2	Vakaa
Standard & Poor's	BBB+	Vakaa

Kassavarat sekä käyttämättömät komittoidut pankkilainat ja luottolimitit olivat 214 miljoonaa euroa (479) 31.12.2016.

Standard & Poor's vahvisti Elisan luottoluokituksesi 'BBB+' ja näkymän vakaaksi 8.3.2016. Moody's Investors Service vahvisti Elisan luottoluokituksesi Baa2 ja näkymän vakaaksi 20.4.2016.

Osake

Osakkeiden vaihto perustuu Nasdaq Helsingissä ja vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla tehtyihin

kauppoihin. Päätöskurssit perustuvat Nasdaq Helsingin tietoihin.

Osakkeiden pörssivaihdon kehitys	2016	2015
Nasdaq Helsinki, miljoonaa kpl	105,7	113,3
Muut markkinapaikat, milj. kpl ⁽¹⁾	190,6	172,9
Kokonaisvaihto, miljoonaa kpl	296,2	286,2
Vaihto, miljoonaa euroa	9 577,1	8 121,2
% osakkeista	177,0	171,0

Osakkeet ja markkina-arvot	31.12.2016	31.12.2015
Osakkeita, kpl	167 335 073	167 335 073
Omat osakkeet	7 715 129	7 851 006
Ulkona olevat osakkeet	159 619 944	159 484 067
Päätöskurssi, euroa	30,93	34,79
Osakekannan markkina-arvo, miljoonaa euroa	5 176	5 822
Omat osakkeet, %	4,61	4,69

¹⁾ Muut markkinapaikat Fidessa Fragmentation -raportin mukaan.

Osakkeita	Osakkeita, kpl	Omat osakkeet	Ulkona olevat osakkeet
Osakkeet 31.12.2015	167 335 073	7 851 006	159 484 067
Osakepalkkiojärjestelmä 29.1.2016 ⁽¹⁾		-134 037	134 037
Sitottava osakepalkkiojärjestelmä 7.11.2016 ⁽²⁾		-1 840	1 840
Osakkeet 31.12.2016	167 335 073	7 715 129	159 619 944

¹⁾ Pörssitiedote 29.1.2016

²⁾ Pörssitiedote 7.11.2016

Tutkimus ja kehitys

Palveluja kehitetään pääasiassa liiketoiminnan yhteydessä, jolloin se lasketaan normaaleihin liiketoimintakuluihin. Elisa käytti vuonna 2016 tutkimus- ja kehittämistoimintaan 11 miljoonaa euroa (15 miljoonaa euroa vuonna 2015 ja 13 miljoonaa euroa vuonna 2014), mikä on 0,7 prosenttia liikevaihdosta (0,9 prosenttia vuonna 2015 ja 0,8 prosenttia vuonna 2014). Aktivoidut kehittämismenot olivat 10 miljoonaa euroa (13 miljoonaa euroa vuonna 2015 ja 11 miljoonaa euroa vuonna 2014).

Varsinainen yhtiökokous 2016 ja hallituksen järjestäytymiskokous

Elisa Oyj:n varsinainen yhtiökokous päätti 31.3.2016 hallituksen ehdotuksen mukaisesti, että yhtiökokouksen vahvistaman taseen 31.12.2015 perusteella jaetaan osinkoa 1,40 euroa osakkeelta. Osinko maksettiin 12.4.2016.

Yhtiökokous vahvisti tilinpäätöksen vuodelta 2015. Hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle myönnettiin vastuuvapaus vuodelta 2015.

Yhtiön hallituksen jäsenmääräksi vahvistettiin seitsemän (7). Hallitukseen valittiin seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen päättyväksi

toimikaudeksi uudelleen hallituksen jäsenet Raimo Lind, Petteri Koponen, Leena Niemistö, Seija Turunen, Jaakko Uotila ja Mika Vehviläinen sekä uutena jäsenenä Clarisse Berggårdh.

Yhtiön tilintarkastajaksi valittiin tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab.

Päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Esa Kailiala.

Elisan varsinaisessa yhtiökokouksessa valittu hallitus valitsi järjestäytymiskokouksessaan puheenjohtajaksi Raimo Lindin ja varapuheenjohtajaksi Mika Vehviläisen. Hallituksen kompensatio- ja nimitysvaliokuntaan nimitettiin Raimo Lind (pj), Petteri Koponen, Leena Niemistö ja Mika Vehviläinen sekä tarkastusvaliokuntaan Seija Turunen (pj), Clarisse Berggårdh ja Jaakko Uotila.

Hallituksen valtuutukset

Yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään omien osakkeiden hankkimisesta tai pantiksi ottamisesta yhtiön vapaalla omalla pääomalla. Hankkiminen voidaan toteuttaa suunnattuna. Valtuutuksen enimmäismäärää on 5 miljoonaa osaketta. Valtuutus on voimassa 30.6.2017 saakka.

Yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään uusien osakkeiden antamisesta, yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttamisesta ja/tai osakkeisiin oikeutettavien erityisten oikeuksien antamisesta. Valtuutus oikeuttaa toteuttamaan annin suunnattuna. Valtuutuksen enimmäismäärä on 15 miljoonaa osaketta. Valtuutus on voimassa 30.6.2018 saakka.

Elisan osakkeenomistajien nimitystoimikunta

Nimitystoimikunnan kokoonpano syyskuusta 2016 lähtien on ollut seuraava:

- Kari Järvinen, toimitusjohtaja, nimeäjä Solidium Oy
- Reima Rytsölä, sijoitusjohtaja, nimeäjä Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma
- Timo Ritakallio, toimitusjohtaja, nimeäjä Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen
- Hanna Hiidenpalo, johtaja, sijoitukset, nimeäjänä Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo
- Raimo Lind, Elisan hallituksen puheenjohtaja

Nimitystoimikunta valitsi Kari Järvisen puheenjohtajaksi.

Nimitystoimikunnan asettamisesta päätti Elisan yhtiökokous vuonna 2012. Sen tehtävänä on valmistella hallituksen jäseniä ja hallituspalkkioita koskevat ehdotukset seuraavalle varsinaiselle yhtiökokoukselle.

Merkittävät oikeudelliset ja sääntelyyn liittyvät asiat

Uusi EU:n verkkovierailun vähittäismaksujen poistamista (roam-like-at-home, "RLAH") koskeva sääntely tulee voimaan 15.6.2017. Euroopan komissio on tehnyt ehdotuksen nykyisten verkkovierailun enimmäistukkuhintojen alentamiseksi. Komissio on ehdottanut, että verkkovierailun enimmäistukkuhinnat ovat 0,0085 euroa/megatavu, 0,04 euroa/minuutti ja 0,01 euroa/tekstiviesti 15.6.2017 alkaen EU:n alueella.

Verkkovierailun ehdotetut enimmäistukkuhinnat voivat vielä muuttua EU:n lainsäädäntömenettelyssä. Euroopan komissio päätti 15.12.2016 verkkovierailun kohtuukäytön ja niin kutsutun kestävyysmekanismin yksityiskohtaiset säännöt. Nämä menettelyt on suunniteltu varmistamaan kotimaan laskutusmallien kestävyttä.

EU on hyväksynyt tietosuojasetuksen (the General Data Protection Regulation, GDPR), joka koskee henkilötietojen kaikkea käsittelyä. Asetus tulee voimaan 25.5.2018.

Kesäkuussa 2016 Anvia Oyj:n ylimääräinen yhtiökokous hyväksyi Anvian ICT-liiketoiminnan myynnin Elisalle. Yksityinen osakkeenomistaja on nostanut käräjäoikeudessa kanteen Anviaa vastaan yhtiökokouksen päätöksen mitätöimiseksi.

700 MHz:n 4G-taajuushuutokauppa päättyi 24.11.2016. Elisa sai tavoittelemansa määrän taajuuksia, eli 2x10 MHz. Elisan taajuuksien hinta on 22,0 miljoonaa euroa ja se maksetaan viidessä vuosittaisessa erässä 2017–2021. Toimilupa on voimassa 1.2.2017–31.12.2033. 700 MHz:n taajuuksia hyödynnetään mobiililaajakaistakäytössä 2017 lähtien.

Elisan toimintaan liittyvät oleelliset riskit ja epävarmuustekijät

Riskienhallinta on osa Elisan sisäistä valvontajärjestelmää. Sen avulla pyritään varmistamaan, että yhtiön liiketoimintaan vaikuttavat riskit tunnistetaan, niihin vaikutetaan ja niitä seurataan. Yhtiö jakaa liiketoimintaan vaikuttavat riskinsä strategisiin ja operatiivisiin riskeihin sekä vahinko- ja rahoitusriskeihin.

Strategiset ja operatiiviset riskit

Televiestintäala on erityisen kilpailtu Elisan päämarkkina-alueilla, mikä voi vaikuttaa Elisan liiketoimintaan. Lisäksi ala on voimakkaasti säännelty. Elisaa ja sen liiketoimintaa valvovat ja sääntelevät useat viranomaiset. Sääntely vaikuttaa joidenkin Elisan tuotteiden ja palvelujen hintoihin. Se voi myös vaatia pitkäkestoisia investointeja.

EU:n roamingia ja verkkoneutraalisuutta koskevan uuden asetuksen lopulliset vaikutukset ovat yhä avoimia, ja niillä voi olla taloudellista vaikutusta Elisan mobiililiiketoimintaan.

Tietoliikenneteknologian nopea kehitys voi vaikuttaa merkittävästi Elisan liiketoimintaan.

Elisan päämarkkina-alue on Suomi, missä matkapuhelinten määrä asukasta kohden on maailman suurimpia ja liittymämäärän kasvu siksi rajallista. Lisäksi kiinteän verkon puhelinliikenteen volyymi on vähentynyt viime vuosina. Nämä tekijät voivat rajoittaa kasvumahdollisuuksia.

Vahinkoriskit

Yhtiön ydintoiminnot on vakuutettu onnettomuuksista aiheutuvien vahinkojen ja keskeytymisten varalta. Vahinkoriskejä ovat myös oikeudenkäynnit ja kanteet.

Rahoitusriskit

Korkoriskin hallitsemiseksi konsernin lainat ja sijoitukset on hajautettu kiinteä- ja vaihtuva-korkoihin instrumentteihin. Korkoriskin hallitsemiseksi voidaan käyttää korkojohdannaisia.

Elisan liiketoimintoihin liittyvistä varoista ja kassavirroista valtaosa on euromääräistä, joten valuuttariski on vähäinen.

Likviditeettiriskien hallinnan tavoitteena on varmistaa konsernin rahoitus kaikissa tilanteissa. Elisalla on käteisvaroja, kommitoituja luottojärjestelyjä ja jatkuva kassavirta, jotka riittävät kattamaan ennakoitavissa olevat rahoitustarpeet.

Likvidien varojen sijoitukset tehdään vahvistettujen limiittien rajoissa taloudellisesti vakaisiin pankkeihin, kotimaisiin yrityksiin ja instituutioihin. Myyntisaamisten luottoriskikeskittymät ovat vähäisiä asiakaskannan suuruuden ansiosta.

Rahoitusriskien hallinta on selostettu konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 34.

Yritysvastuu

Elisalla on merkittävä rooli yhteiskunnassa edistää kestävää digitalisaatiota parantamalla jatkuvasti palveluidensa luotettavuutta, turvallisuutta, saatavuutta ja ilmastovaikutuksia. Elisa on sitoutunut YK:n Global Compact -aloitteeseen ja tukee YK:n kestävän kehityksen tavoitteita.

Ympäristömyönteisten ICT- ja online-palveluiden asiakaskysyntä jatkoi kasvuaan vuonna 2016 vähentäen edelleen Elisan asiakkaiden hiilijalanjälkeä. Hiilidioksidipäästöt pienenevät yhteensä 35 527 tonnia (32 313), mikä tarkoittaa 14 prosentin parannusta vuoteen 2015 verrattuna.

Elisa on muuttuvan työkuulttuurin ja etätyön edelläkävijä. Vuonna 2016 henkilöstö teki keskimäärin 77 etätyöpäivää (75) ja osallistui 227 556 virtuaalineuvotteluun (211 014). Modernit työskentelytavat ja panostukset päivittäisjohtamiseen näkyivät hyvinä tuloksina Suomen Parhaat Työpaikat Trust Index -kyselyssä sekä Elisan henkilöstötutkimuksessa, jonka tulokset paranivat jälleen jo 13-vuotisen tutkimushistorian aikana.

Elisan energiatehokkuustoimenpiteet ja uusiutuvan sähkön käyttö paransivat Elisan hiilidioksidipäästösäästöjä, jotka olivat 118 560 hiilidioksiditonnia (41 633). Kaikki Suomessa ja Virossa käytetty sähkö oli uusiutuvaa. Mobiiliverkon ja palvelinkeskusten optimoinnin, modernisoinnin ja virtualisoinnin tuloksena saavutettiin 7 953 tonnin säästöt (6 919). Elisa säästi 937 hiilidioksiditonnia sähköisen laskutuksen ansiosta (914).

Elisa raportoi hiilidioksidipäästönsä vuosittain CDP-kyselyssä. Elisan sijoittajille ja globaaleille markkinoille tarkoitettu ilmastoraportti on vuosittain arvioitu pohjoismaisten teleyritysten parhaimmiston.

Vuona 2016 Elisa pääsi kansainvälisesti tunnustettuun FTSE4Good -indeksiin. Se mittaa sellaisten yritysten toimintaa, jotka täyttävät vastuullisen yritystoiminnan standardit niin ympäristövastuun kuin sosiaalisen vastuun sekä hallinnoinnin osalta.

Elisa julkaisee neljännen vastuuraporttinsa verkossa osana vuoden 2016 vuosikertomustaan. Raportti on laadittu GRI G4 Core vaatimusten mukaisesti.

Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä

Elisa on julkaissut erillisen selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 27.1.2017.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

24.1.2017 kokoontunut Elisan osakkeenomistajien nimitystoimikunta ehdottaa varsinaiselle yhtiökokoukselle hallituksen jäsenten lukumääräksi seitsemän. Nimitystoimikunta

ehdottaa Raimo Lindin, Clarisse Berggårdhin, Petteri Koposen, Leena Niemistön, Seija Turusen ja Mika Vehviläisen uudelleentalintaa. Toimikunta ehdottaa edelleen, että hallitukseen valitaan uutena jäsenenä Antti Vasara. Nykyisistä jäsenistä Jaakko Uotila on ilmoittanut, että hän ei ole käytettävissä uudelleentalintaan vuoden 2017 varsinaisessa yhtiökokouksessa.

Anvian ylimääräinen yhtiökokous hyväksyi 19.1.2017 välitilinpäätöksen, joten Anvian ja Elisan välisen yrityskaupan viimeiset osakeluovutukset voidaan toteuttaa.

Näkymät ja ohjeistus vuodelle 2017

Suomen makrotaloussympäristön odotetaan yhä olevan heikko vuonna 2017 huolimatta joistain positiivisista kehityksistä. Kilpailutilanne Suomen televiestintämarkkinoilla jatkuu myös haasteellisena.

Koko vuoden ohjeistus ei sisällä Starman-kauppaa. Liikevaihdon arvioidaan olevan samalla tasolla tai hieman parempi kuin vuonna 2016. Mobiilidatan ja digitaalisten palvelujen odotetaan kasvattavan liikevaihtoa. Vertailukelpoisen käyttökateen odotetaan olevan samalla tasolla tai hieman parempi kuin vuonna 2016. Investointien odotetaan olevan enintään 13 prosenttia liikevaihdosta. Keskipitkän aikavälin tavoite, korkeintaan 12 prosenttia on edelleen voimassa. Elisan rahoitusasema ja maksuvalmius on hyvä.

Elisa jatkaa tuottavuutta lisääviä toimenpiteitään, esimerkiksi lisäämällä automaatiota eri prosesseissa, kuten verkonhallinnassa ja jakelussa. Tämän lisäksi Elisan jatkuvat laadun parantamistoimenpiteet lisäävät asiakastyytyvyyttä ja tehokkuutta, sekä pienentävät kustannuksia.

Elisan kehitys uusia, elämyksellisiä ja merkityksellisiä palveluja asiakkailleen tarjoavana yhtiönä jatkuu. Pitkän aikavälin kasvu ja kannattavuuden paraneminen perustuvat mobiilidatamarkkinoiden kasvuun sekä uusiin online- ja ICT-palveluihin.

Voitonjako

Elisan voitonjakopolitiikan mukaan voitonjako on 80–100 prosenttia edellisen tilikauden tuloksesta. Tämän lisäksi osakkeenomistajille voidaan jakaa lisävoitonjakoa. Jakoehdotusta tai päätöstä tehdessään hallitus ottaa huomioon yhtiön rahoitusaseman, tulevat rahoitustarpeet ja asetetut taloudelliset tavoitteet. Voitonjakoon kuuluvat osingonmaksu, pääomanpalautus ja omien osakkeiden osto.

Hallitus ehdottaa varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osinkoa maksetaan 1,50 euroa osakkeelta. Voitonjako on 93 prosenttia tilikauden tuloksesta.

Oikeus yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti jaettaviin varoihin on osakkeenomistajilla, jotka on 10.4.2017 merkitty Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Hallitus ehdottaa maksupäiväksi 19.4.2017. Tilikauden voitto lisätään kertyneisiin voittovaroihin.

Hallitus päätti myös ehdottaa yhtiökokoukselle, että hallitukselle annetaan valtuutus enintään 5 miljoonan oman osakkeen hankintaan, joka vastaa 3 prosenttia koko osakekannasta.

Konsernin tuloslaskelma

milj. euroa	Liite	2016	2015
Liikevaihto	1, 4	1 635,7	1 569,5
Liiketoiminnan muut tuotot	5	4,4	4,8
Materiaalit ja palvelut	6	-626,4	-609,0
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	7, 27	-274,8	-266,3
Liiketoiminnan muut kulut	8	-175,9	-166,5
Käyttökate	1	563,0	532,5
Poistot ja arvonalentumiset	1, 10	-223,8	-220,4
Liikevoitto	1	339,3	312,1
Rahoitustuotot	11	6,8	3,6
Rahoituskulut	11	-24,6	-27,4
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta		-1,4	2,3
Voitto ennen veroja		320,0	290,6
Tuloverot	12	-62,6	-47,1
Tilikauden voitto		257,4	243,5
Tilikauden voiton jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		257,1	243,1
Määräysvallattomille omistajille		0,3	0,4
		257,4	243,5
Tulos/osake (euroa):			
Laimentamaton	13	1,61	1,52
Laimennettu	13	1,61	1,52
Ulkona olevia osakkeita keskimäärin (1 000 osaketta):			
Laimentamaton	13	159 608	159 470
Laimennettu	13	159 608	159 470

Laaja konsernin tuloslaskelma

milj. euroa	Liite	2016	2015
Tilikauden voitto		257,4	243,5
Muut laajan tuloksen erät verovaikutus huomioituna			
Erät, jotka voidaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi:			
Myytavissä olevat rahoitusvarat	19	7,7	12,0
Rahavirran suojaukset		0,5	-0,9
Muuntoerot		-0,0	0,0
		8,3	11,1
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi:			
Etuuspohjaisen nettovelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	28	-0,3	1,8
Laajan tuloslaskelman voitto		265,4	256,5
Laajan tuloslaskelman voiton jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille		265,1	256,1
Määräysvallattomille omistajille		0,3	0,4
		265,4	256,5

Konsernin tase

milj. euroa	Liite	31.12.2016	31.12.2015
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	14	713,9	677,4
Liikearvo	15	879,8	830,1
Muut aineettomat hyödykkeet	15	160,0	134,8
Osuudet osakkuusyhtymyksissä	16, 35	2,2	59,5
Myytavissä olevat rahoitusvarat	17-19	38,9	30,3
Laskennalliset verosaamiset	21	24,6	23,3
Myyntisaamiset ja muut saamiset	17, 18, 20, 25	74,8	73,7
		1 894,3	1 829,1
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	22	55,0	54,8
Myyntisaamiset ja muut saamiset	23	537,0	333,4
Tuloverosaamiset		2,2	0,2
Rahavarat	24	44,5	29,1
		638,7	417,5
VARAT YHTEENSÄ	1	2 533,0	2 246,6
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
OMA PÄÄOMA			
Osakepääoma		83,0	83,0
Omat osakkeet		-142,9	-145,5
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		90,9	90,9
Vararahasto		3,4	3,4
Käyvän arvon rahasto		21,3	13,3
Muut rahastot		381,0	381,0
Kertyneet voittovarot		534,1	499,3
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	26, 27	970,8	925,4
Määräysvallattomien omistajien osuus		0,5	0,5
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		971,3	925,9
VELAT			
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	21	28,5	22,7
Eläkevelvoitteet	28	16,6	15,6
Varaukset	29	3,5	3,4
Rahoitusvelat	30	827,3	686,0
Ostovelat ja muut velat	31	34,0	23,9
		909,8	751,6
Lyhytaikaiset velat			
Ostovelat ja muut velat	31	307,7	255,5
Tuloverovelat		0,0	2,9
Varaukset	29	2,9	5,4
Rahoitusvelat	30	341,2	305,2
		651,9	569,1
VELAT YHTEENSÄ		1 561,7	1 320,7
OMA PÄÄOMA JA VELAT YHTEENSÄ		2 533,0	2 246,6

Konsernin rahavirtalaskelma

milj. euroa	Liite	2016	2015
Liiketoiminnan rahavirrat			
Voitto ennen veroja		320,0	290,6
Oikaisut			
Poistot ja arvonalentumiset	10	223,8	220,4
Rahoitustuotot (-) ja -kulut (+)		17,8	23,8
Käyttöomaisuuden myyntivoitot (-) ja -tappiot (+)		-0,7	-2,9
Varausten lisäys (+) / vähennys (-) tuloslaskelmassa		-2,8	2,0
Muut oikaisut		0,4	-0,2
		238,5	243,0
Käyttöpääoman muutos			
Myynti- ja muiden saamisten lisäys (-) / vähennys (+)		-3,0	-1,6
Vaihto-omaisuuden lisäys (-) / vähennys (+)		0,6	-5,6
Osto- ja muiden velkojen lisäys (+) / vähennys (-)		11,9	6,9
		9,4	-0,4
Saadut osingot		3,5	2,9
Saadut korot		2,2	2,4
Maksetut korot		-22,0	-23,8
Maksetut verot		-65,1	-52,0
Liiketoiminnan nettorahavirta		486,5	462,8
Investointien rahavirrat			
Tytäryritysten ja liiketoimintojen hankinnat		-25,0	-2,9
Osakkuusyritysten hankinnat		-23,9	-11,1
Tytäryritysten ehdolliset vastikkeet		-0,2	1,3
Investoinnit käyttöomaisuushyödykkeisiin		-208,9	-199,8
Tytäryritysten ja liiketoimintojen myynnit		2,4	
Myytavissä olevien rahoitusvarojen myynnit		0,4	1,5
Käyttöomaisuushyödykkeiden myynnit		1,0	1,1
Myönnetyt lainat		-167,0	
Lainasaamisten takaisinmaksut			0,1
Investointien nettorahavirta		-421,3	-209,8
Rahavirta ennen rahoitusta		65,2	253,0
Rahoituksen rahavirrat			
Pitkäaikaisten lainojen nostot		150,0	0,2
Pitkäaikaisten lainojen maksut		-130,8	-10,7
Lyhytaikaisten lainojen lisäys (+) / vähennys (-)		158,5	-39,5
Rahoitusleasingvelkojen maksut		-4,4	-4,8
Maksetut osingot		-223,2	-210,3
Rahoituksen nettorahavirta		-49,9	-265,2
Rahavarojen muutos		15,3	-12,2
Rahavarat tilikauden alussa		29,1	41,3
Rahavarat tilikauden lopussa	24	44,5	29,1

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

milj. euroa	Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma					Kertyneet voitto- varat	Yhteensä	Määräys- vallat- tomien osuus	Oma pääoma yhteensä
	Osake- pääoma	Omat osakkeet	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Muut rahastot					
Oma pääoma 1.1.2015	83,0	-148,2	90,9	384,8	467,5	878,0	0,6	878,6	
Tilikauden tulos					243,1	243,1	0,4	243,5	
Muuntoerot					0,0	0,0		0,0	
Myytävissä olevat rahoitusvarat				12,0		12,0		12,0	
Rahavirran suojaukset				-0,9		-0,9		-0,9	
Etuuspohjaisen nettovelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät				1,8		1,8		1,8	
Tilikauden laaja tulos				12,9	243,1	256,1	0,4	256,5	
Osingonjako					-210,5	-210,5	-0,5	-211,0	
Osakepalkitseminen		2,7			1,5	4,2		4,2	
Muut muutokset					-2,3	-2,3		-2,3	
Oma pääoma 31.12.2015	83,0	-145,5	90,9	397,7	499,3	925,5	0,5	925,9	
Tilikauden tulos					257,1	257,1	0,3	257,4	
Muuntoerot					-0,0	-0,0		-0,0	
Myytävissä olevat rahoitusvarat				7,7		7,7		7,7	
Rahavirran suojaukset				0,5		0,5		0,5	
Etuuspohjaisen nettovelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät				-0,3		-0,3		-0,3	
Tilikauden laaja tulos				8,0	257,1	265,1	0,3	265,4	
Osingonjako					-223,5	-223,5	-0,4	-223,9	
Osakepalkitseminen		2,7			3,4	6,1		6,1	
Muut muutokset					-2,3	-2,3		-2,3	
Oma pääoma 31.12.2016	83,0	-142,9	90,9	405,7	534,1	970,9	0,5	971,3	

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Konsernin perustiedot

Elisa-konserni ("Elisa" tai "yhtiö") harjoittaa teletoimintaa tarjoten tietoliikenne-, ICT- ja online-palveluja Suomessa ja valituilla kansainvälisillä markkina-alueilla. Konsernin emoyhtiö on Elisa Oyj. Emoyhtiön kotipaikka on Helsinki ja sen rekisteröity osoite on Ratavartijankatu 5. Emoyhtiö Elisa Oyj:n osakkeet on listattu NASDAQ OMX Helsingissä vuodesta 1997 lähtien.

Yhtiön hallitus on hyväksynyt 26.1.2017 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Jäljennös tilinpäätöksestä on saatavissa Elisa Oyj:n pääkonttorista osoitteesta Ratavartijankatu 5, Helsinki tai internet-osoitteesta www.elisa.fi.

Tilinpäätöksen laatimisperusta

Elisan konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2016 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Suomen kirjanpitolaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyt menettelyt mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisölaainsäädännön vaatimusten mukaiset.

Tilinpäätöstiedot perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin lukuun ottamatta myytävissä olevia rahoitusvaroja, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja, osakeperusteisia maksuja sekä johdannaisia. Tilinpäätös esitetään miljoonina euroina. Luvut on pyöristetty yhden desimaalin tarkkuudelle.

Konsernitilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja harkintaan perustuvia ratkaisuja. Tietoa harkintaan perustuvista ratkaisuista, joita johto on käyttänyt konsernin noudattamia tilinpäätöksen laatimisperiaatteita soveltaessaan ja joilla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin lukuihin, on esitetty laatimisperiaatteiden kohdassa "Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät".

Sovelletut uudet ja uudistetut standardit ja tulkinnat

1.1.2016 käyttöön otetuilla IFRS-standardien vuosittaisilla muutoksilla (Annual Improvements) ei ole ollut vaikutusta konsernitilinpäätöksen tietoihin.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Yhdistelyperiaatteet

Tytäryritykset

Konsernitilinpäätös käsittää emoyhtiö Elisa Oyj:n sekä ne tytäryritykset, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta toteutuu, kun konserni altistuu tai on oikeutettu yhteisön muuttuvaan tuottoon ja se pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä yhteisöä koskevaa valtaansa.

Tytäryritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan ja luovutetut tytäryritykset siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa.

Konserniyhtiöiden keskinäisen osakeomistuksen eliminoinnissa käytetään hankintamenetelmää. Konsernin sisäiset liiketapahtumat, vaihto- ja käyttöomaisuushyödykkeiden sisäiset katteet, sisäiset saamiset ja velat sekä sisäinen voitonjako eliminoidaan.

Emoyrityksen omistusosuuden muutokset, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään oman pääoman liiketoimina. Määräysvallan menettämisen yhteydessä mahdollisesti jäljellä oleva sijoitus arvostetaan määräysvallan menettämispäivän käypään arvoon ja erotus kirjataan tulosvaikutteisesti. Hankitut yksilöitävissä olevat varat ja vastattaviksi otetut velat arvostetaan hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin. Ehdollisen vastikkeen muutokset ja hankintaan liittyvät menot kirjataan tulosvaikutteisesti. Vaiheittain toteutuvassa hankinnassa aiempi omistusosuus arvostetaan käypään arvoon ja syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti.

Määräysvallattomien omistajien osuus hankitusta tytäryrityksestä arvostetaan joko suhteellisena osuutena hankitun tytäryrityksen nettovaroista tai käypään arvoon. Arvostamisesta päätetään hankintakohtaisesti. Määräysvallattomien omistajien osuuden muutokset kirjataan voittovaroihin.

Tilikauden voiton jakautuminen emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään tuloslaskelman yhteydessä. Määräysvallattomien omistajien osuus omasta pääomasta esitetään omana eränä taseen omassa pääomassa. Tytäryritysten tappiot kohdistetaan määräysvallattomille omistajille myös niiden tekemien sijoitusten ylittävältä osalta.

Osakkuusyrittukset

Osakkuusyrittukset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta. Huomattava vaikutusvalta syntyy pääasiallisesti silloin, kun konserni omistaa yli 20 prosenttia yrityksen äänivallasta tai kun konsernilla muutoin on huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Osakkuusyrittukset yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Jos konsernin osuus osakkuusyhtiön tappioista ylittää osuuden osakkuusyhtiössä, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon eikä sen ylittäviä tappioita huomioida, ellei konsernilla ole muita velvoitteita osakkuusyhtiöön liittyen. Osakkuusyrittukset yhdistellään siitä lähtien, kun yrityksestä on tullut osakkuusyrittus. Vastaavasti myydyt yhtiöt yhdistellään myyntihetkeen saakka.

Yhteisjärjestelyt

Yhteisjärjestelyt ovat järjestelyjä, joissa konserni käyttää yhden tai useamman osapuolen kanssa yhteistä määräysvaltaa. Yhteisjärjestely on joko yhteinen toiminto tai yhteisyrittus. Yhteisyrittus on järjestely, jossa konsernilla on oikeuksia järjestelyn

nettovarallisuuteen, kun taas yhteisessä toiminnossa konsernilla on järjestelyyn liittyviä varoja koskevia oikeuksia ja velkoja koskevia velvoitteita. Konsernin ainoa yhteisjärjestely on yhteinen toiminto ja sen yhdistely tehdään suhteellista menetelmää käyttäen.

Ulkomaan rahan määräisten erien muuntaminen

Konsernitilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin emoyhtiön toiminta- ja esittämisvaluutta.

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu toimintavaluutan määräisiksi käyttäen tapahtumapäivänä vallitsevaa kurssia. Monetaariset erät on muunnettu toimintavaluutan määräisiksi tilinpäätöspäivän kurssia käyttäen ja ei-monetaariset erät tapahtumapäivän kurssiin pois lukien käypiin arvoihin arvostetut erät, jotka on muunnettu käyttäen arvostuspäivän valuuttakursseja. Muuntamisesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tulosvaikutteisesti. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolella. Valuuttamääräisten lainojen kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Ulkomaisten konserniyritysten tilinpäätösten muuntaminen

Ulkomaisten konserniyritysten tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi kauden keskipäivän kurssia käyttäen. Kauden tuloksen muuntaminen eri kursseilla tuloslaskelmassa ja taseessa aiheuttaa taseessa omaan pääomaan kirjattavan muuntoeron, jonka muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin.

Tuloutusperiaatteet

Liikevaihto sisältää liiketoiminnan tavanomaiset myyntituotot vähennettynä myyntiin liittyvillä veroilla ja myönnettyillä alennuksilla. Myynti tuloutetaan, kun palvelu tuotetaan asiakkaalle tai kun tavaran omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle. Tuotot palveluista kirjataan, kun on todennäköistä, että taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja tuotot sekä liiketoimeen liittyvät menot ovat luotettavasti määritettävissä.

Pitkäaikaishankkeiden tulot ja menot kirjataan tuotoiksi ja kuluksi valmistusasteen perusteella, kun hankkeen lopputulos voidaan luotettavasti arvioida. Projektien valmistusaste määritetään kertyneiden työtuntien suhteena arvioituihin kokonaistyönteihin. Kun on todennäköistä, että hankkeen valmiiksi saamiseen tarvittavat kokonaismenot ylittävät hankkeesta saatavat kokonaistulot, odotettavissa oleva tappio kirjataan kuluksi välittömästi.

Konsernin liikevaihto koostuu pääasiallisesti puhe- ja dataliikennetuotoista, kausi-, avaus- ja ylläpitomaksuista sekä laitemyyntituotoista. Myynti tuloutetaan, kun palvelu on suoritettu joko toteutuneiden liikennemäärien tai sopimuksen voimassaolon perusteella. Avausmaksut kirjataan tuotoksi kytkentähetkellä. Etukäteen maksettujen matkapuhelinten puhelukorttien myynti tuloutetaan korttien toteutuneen käytön mukaisesti. Asiakkaalta veloitetuista ulkopuolisen sisältöpalvelun tarjoajan palvelumaksuja ei kirjata tuottoihin.

Palvelusopimukseen voi kuulua tuotteen ja palvelun tai käyttöoikeuden toimittaminen tai suorittaminen (palvelupaketti). Laitteen osuus kirjataan palvelusta erillään.

Yritysassiakkaiden pitkäaikaiset monipuolisia viestintäpalveluja sisältävät palvelusopimukset

tuloutetaan sopimuksen kestoaikana. Yleensä asiakkaalla ei ole oikeutta lunastaa laitteita palvelusopimuksen päättyessä.

Kanta-asiakasohjelmien puitteissa asiakkaat ovat oikeutettuja saamaan tiettyjä alennuksia Elisan tuottamista palveluista ja tuotteista. Asiakkaiden ansaitsemat alennukset kohdistetaan tuottojen vähennykseksi. Yhtiöllä ei ole tällä hetkellä voimassaolevia kanta-asiakasohjelmia.

Liikevoitto

Liikevoitolla yhtiö tarkoittaa liikevaihtoa sekä liiketoiminnan muita tuottoja vähennettynä liiketoiminnan kuluilla (materiaalit ja palvelut oikaistuna varastojen muutoksella, työsuhte-etuuksista aiheutuvat kulut ja liiketoiminnat muut kulut), poistoilla sekä arvonalentumisilla.

Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verot ja laskennalliset verot

Tuloslaskelman verokulu muodostuu kauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta ja laskennallisesta verosta. Kauden verot lasketaan verotettavasta tulosta voimassaolevan verokannan mukaan ja sitä oikaistaan mahdollisilla edellisiin kausiin liittyvillä veroilla.

Laskennalliset verot lasketaan kaikista väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Suurimmat väliaikaiset erot syntyvät käyttämättömistä verotuksellisista tappioista, poistoerosta ja hankintojen yhteydessä tehdyistä käypiin arvoihin arvostuksista. Verotuksessa vähennyskelvottomista liikearvon arvonalentumisista ei kirjata laskennallista veroa. Tytäryritysten jakamattomista voittovaroista ei kirjata laskennallista veroa siltä osin, kun ero ei todennäköisesti purkautu ennakoitavissa olevassa

tulevaisuudessa. Laskennallista veroa ei kirjata niiden osakkeiden arvostuserosta, joiden myyntivoitosta ei suoriteta veroa.

Laskennallinen verosaaminen on kirjattu siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää. Laskennalliset verovelat on kirjattu taseeseen kokonaisuudessaan.

Korot ja osingot

Korkotuotot on kirjattu efektiivisen koron menetelmällä ja osinkotuotot, kun oikeus osinkoon on syntynyt.

Aineettomat hyödykkeet

Liikearvo

Ennen vuotta 2004 tapahtuneiden liiketoimintojen yhdistämisistä syntynyt liikearvo vastaa aiemman tilinpäätösnormiston mukaista kirjanpitoarvoa, jota on käytetty IFRS-standardien mukaisena oletushankintamenona. 1.1.2004–31.12.2009 tapahtuneet yrityshankinnat on kirjattu aikaisemman IFRS-normiston mukaisesti (IFRS 3 (2004)). 1.1.2010 jälkeen tapahtuneiden liiketoimintojen yhdistämisissä liikearvo on määrä, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus ja aiemmin omistetun osuuden hankinta-ajankohdan käypä arvo ylittävät konsernin osuuden hankitun nettovarallisuuden käyvästä arvosta.

Liikearvosta ei tehdä poistoja. Konserni testaa liikearvon tasearvon vuosittain tai useammin, jos viitteitä mahdollisesta arvonalentumisesta on olemassa. Testausta varten liikearvo kohdistetaan rahavirtaa tuottaville yksiköille (CGU), jotka ovat Henkilöasiakkaat ja Yritysassiakkaat. Liikearvo

arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä arvonalentumisilla.

Tutkimus- ja kehittämismenot

Tutkimusmenot kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi. Tuotekehitysmenot kirjataan taseeseen siitä lähtien, kun tuote on teknisesti toteutettavissa, se voidaan hyödyntää kaupallisesti ja tuotteesta odotetaan saatavan vastaista taloudellista hyötyä. Muussa tapauksessa kehitysmenot kirjataan vuosikuluksi. Aiemmin kuluksi kirjattuja kehittämismenoja ei aktivoida enää myöhemmin.

Muut aineettomat hyödykkeet

Aineeton hyödyke merkitään taseeseen vain, jos on todennäköistä, että hyödykkeestä johtuva odotettavissa oleva taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja hyödykkeen hankintameno on määritettävissä luotettavasti. Aineettomiin hyödykkeisiin liittyvät myöhemmin toteutuvat menot aktivoidaan vain siinä tapauksessa, että niiden vaikutuksesta konsernille koitua taloudellinen hyöty lisääntyy yli alun perin arvioidun suoritustason. Muussa tapauksessa menot kirjataan kuluksi niiden syntymishetkellä.

Muut aineettomat hyödykkeet arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon ja poistetaan tasapoistoina arvioituna taloudellisen vaikutusaikanaan. Liiketoiminnan hankinnan yhteydessä aineettomat hyödykkeet (kuten asiakaskanta ja tuotemerkki) arvostetaan käypään arvoon.

Aineettomien hyödykkeiden poistoajat:

Asiakaskanta	4–5 vuotta
Tuotemerkki	10 vuotta
Kehittämismenot	3 vuotta
IT-ohjelmat	5 vuotta
Muut aineettomat hyödykkeet	5–10 vuotta

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet merkitään taseeseen alkuperäiseen hankintamenoon. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan taseessa hankintamenoon vähennettynä kertyneillä poistoilla ja arvonalentumisilla. Poistot lasketaan taloudellisen vaikutusajan perusteella tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta. Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan tilinpäätöksessä ja oikaistaan tarvittaessa.

Myöhemmin syntyvät menot, kuten uudistus- ja perusparannushankkeiden menot, aktivoidaan silloin, kun on todennäköistä, että taloudellisen hyödyn lisäys koituu tulevaisuudessa konsernin hyväksi. Tavanomaiset korjaus-, huolto- ja kunnossapitomenot kirjataan kuluksi tilikaudella, jolla ne ovat syntyneet.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistoajat:

Rakennukset ja rakennelmat	25–40 vuotta
Rakennusten koneet ja laitteet	10–25 vuotta
Televerkko (johto, runko, alue, liityntä, kaapeli-tv)	8–15 vuotta
Keskukset ja keskittimet (kiinteä ja mobiiliverkko)	6–10 vuotta
Verkon ja keskusten laitteet	3–8 vuotta
Telepäätelaitteet	2–4 vuotta
Muut koneet ja kalusto	3–5 vuotta

Maa-alueista ei tehdä poistoja

Julkiset avustukset

Julkiset avustukset, kuten valtiolta saadut aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintoihin liittyvät avustukset, on kirjattu aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennykseksi. Avustukset tuloutetaan pienempien poistojen muodossa hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan kuluessa.

Tuotekehitysprojekteja varten saadut julkiset avustukset merkitään liiketoiminnan muihin tuottoihin silloin, kun tuotekehitysmeno kirjataan vuosikuluksi. Mikäli julkinen avustus liittyy aktivoitavaan tuotekehitysmenoon, saatu avustus vähentää aktivoitavaa hankintamenoa.

Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvarat

Konsernin rahoitusvarat luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja muihin saamisiin ja myytävissä oleviin rahoitusvaroihin. Luokittelu tapahtuu rahoitusvarojen hankinnan tarkoituksen perusteella ja ne luokitellaan alkuperäisen hankinnan yhteydessä. Rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan selvityspäivänä. Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun konserni menettää sopimusperusteisen oikeuden rahavirtoihin tai kun se on siirtänyt riskit ja tuotot merkittävästi osin konsernin ulkopuolelle.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat sisältyvät lyhytaikaisiin varoihin ja tällaisiksi luokitellaan rahamarkkinarahastot sekä yritystodistukset. Sijoitukset rahamarkkinarahastoihin koostuvat rahastoista, joiden sijoituskohteita ovat korkealuokkaiset Euroopan talousalueella toimivien yritysten ja julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat euromääräiset korkoa tuottavat arvopaperit. Yritystodistukset ovat hyvän luottokelpoisuuden omaavien suomalaisyritysten liikkeeseen laskemia velkasitoumuksia. Käyvän arvon muutoksista johtuvat sekä realisoitumattomat että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Johdannaiset kirjataan hankittaessa taseeseen rahoitusvaroiksi tai -veloiksi ja arvostetaan käypään arvoon. Voitot ja tappiot, jotka syntyvät

käypään arvoon arvostamisesta, käsitellään kirjanpidossa johdannaissopimuksen käyttötarkoituksen määrittämällä tavalla. Avoimna olevat johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, arvostetaan jokaisena tilinpäätöspäivänä käypään arvoon ja niiden tulosvaikutus kirjataan välittömästi tuloslaskelman rahoituseriin. Johdannaisten käypänä arvona käytetään noteerattuja markkinahintoja, tai jos niitä ei ole saatavilla, arvo lasketaan käyttäen hyväksi yleisesti käytössä olevia arvostusmenetelmiä.

Elisa-konserni on siirtynyt vuoden 2014 aikana soveltamaan suojauslaskentaa sähkön hintariskin osalta ja käsittelee johdannaissopimuksia rahavirran suojauksina. Rahavirran suojauksen ehdot täyttävien johdannaissopimusten tehokkaan osuuden käyvän arvon muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään oman pääoman suojausrahastossa (sisältyy erään ”Muut rahastot”). Suojausinstrumentista omaan pääomaan kertyneet voitot ja tappiot siirretään tulosvaikutteisiksi silloin, kun suojattu erä vaikuttaa voittoon tai tappioon.

Suojausinstrumentin voiton tai tappion tehoton osuus merkitään liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin. Suojausinstrumentin suojauslaskenta lopetetaan, kun suojausinstrumentti eräännyy tai myydään, sopimus puretaan tai toteutetaan. Tällöin suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan siihen asti, kunnes ennakoitu liiketoimi toteutuu.

Lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon, ja ne on luokiteltu lyhyt- ja pitkäaikaisiin rahoitusvaroihin: viimeksi mainittuun, mikäli ne eräännyvät yli 12 kuukauden kuluttua. Ryhmään luokitellaan lainasaamisten ohella myyntisaamiset ja muut saamiset. Myyntisaamiset kirjataan alkuperäisen laskutuksen määräisenä. Konserni kirjaa myyntisaamisista arvonalentumistappion, kun maksusuoritus on

viivästynyt yli 90 päivää tai kun myyntisaaminen on todettu lopullisesti menetetyksi. Siltä osin, kun myyntisaamisia myydään, arvonalentumistappio pienenee.

Myytävissä olevat rahoitusvarat sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin. Osakesijoitukset, lukuun ottamatta sijoituksia osakkuusyhtiöihin ja keskinäisiin kiinteistöyhtiöihin, luokitellaan myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi ja arvostetaan lähtökohtaisesti käypään arvoon. Arvopaperit, joiden arvoa ei voida luotettavasti määrittää, kirjataan hankintamenoon vähennettynä mahdollisilla arvonalentumisilla. Käypään arvoon kirjattujen osakkeiden arvo on määritetty joko perustuen vertailukelpoisten yritysten arvoon, diskontatun kassavirran menetelmään tai osakkeilla tehtyihin transaktioihin. Osakkeiden käyvän arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Kun sijoitus myydään, käyvän arvon muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti.

Käypään arvoon arvostetut erät luokitellaan kolmetasoisista käypien arvojen hierarkiaa käyttäen. Tasolle 1 luokitellaan rahoitusinstrumentit, joilla on aktiivisilla markkinoilla määritetyt hinnat. Elisan omistamat pörssinoteeratut osakkeet luokitellaan tasolle 1. Tasolle 2 luokitellaan instrumentit, joiden hinnat perustuvat todettavissa olevaan markkinatietoon. Konsernin koron- ja valuutanvaihtosopimus sekä sähköjohdannainen luokitellaan tasolle 2. Tasolle 3 puolestaan luokitellaan instrumentit, joiden hinnat eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon vaan esimerkiksi yrityksen omaan tietoon. Konsernin liiketoimintojen hankintoihin liittyvät ehdolliset vastikkeet luokitellaan tasolle 3. Ks. liitetieto 17.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisvaroista, lyhytaikaisista pankkitalletuksista sekä muista lyhytaikaisista

erittäin likvideistä sijoituksista, joiden maturiteetti on korkeintaan kolme kuukautta.

Rahoitusvelat

Rahoitusvelat merkitään alun perin kirjanpitoon saadun vastikkeen perusteella käypään arvoon. Myöhemmin kaikki rahoitusvelat arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenoon. Transaktiomenot on sisällytetty rahoitusvelkojen alkuperäiseen hankintamenoon. Rahoitusvelkoja sisältyy pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin, ja ne voivat olla korollisia tai korottomia.

Arvonalentumiset

Elisa arvioi tilinpäätöshetkellä, onko olemassa viitteitä jonkin omaisuuserän arvonalentumisesta. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain seuraavista omaisuuseristä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä: liikearvo ja keskeneräiset aineettomat hyödykkeet. Konsernilla ei ole aineettomia hyödykkeitä, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika. Arvonalentumistarvetta tarkastellaan rahavirtaa tuottavien yksiköiden tasolla.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä luovutuksesta aiheutuvilla menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvolla tarkoitetaan omaisuuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä saatavissa olevia arvioituja vastaisia nettorahavirtoja, jotka diskontataan nykyarvoonsa. Arvonalentumistappio kirjataan, kun omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Arvonalentumistappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Mikäli arvonalentumistappio kohdistuu rahavirtaa tuottavaan yksikköön, se kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle

kohdistettua liikearvoa ja tämän jälkeen muita yksikön omaisuuseriä tasasuhteisesti. Arvonalentumistappio perutaan, jos on viitteitä, että olosuhteissa on tapahtunut muutos ja hyödykkeen kerrytettävissä oleva rahamäärä on muuttunut arvonalentumistappion kirjaamisajankohdasta. Arvonalentumistappiota ei kuitenkaan peruta enempää kuin mikä omaisuuserän kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruta missään tilanteessa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintahintaan tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon. Vaihto-omaisuuden arvostamisessa käytetään painotettua keskihintaa.

Omat osakkeet

Emoyhtiön omistamat Elisa Oyj:n osakkeet (omat osakkeet) esitetään oman pääoman vähennyksenä.

Varaukset ja ehdolliset velat

Varaus kirjataan, kun yhtiöllä on aiempien tapahtumien seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä ja määrä on luotettavasti arvioitavissa.

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt mahdollinen velvoite, jonka olemassaolo varmistuu konsernin määräysvallan ulkopuolella olevan epävarman tapahtuman realisoituessa. Ehdolliseksi velaksi luetaan myös olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuveloitteen täyttämistä, tai jonka suuruus ei ole määritettävissä luotettavasti.

Konserni ei kirjaa ehdollisia velkoja taseeseen. Ehdollinen velka esitetään liitetietona.

Työsuhde-etuudet

Eläkeveloitteet

Eläkejärjestelyt luokitellaan joko maksu- tai etuuspohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisessa järjestelyssä konsernilla ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan kyseisten eläke-etuuksien maksamisesta. Maksupohjaisista eläkejärjestelyistä suoritettavat maksut kirjataan kuluiksi sen tilikauden tuloslaskelmaan, johon ne kohdistuvat. Kaikki sellaiset järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuuspohjaisia järjestelyjä.

Konsernin etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen veloitteet on laskettu kustakin järjestelystä erikseen käyttäen ennakoituun etuusosoikeusyksikköön perustuvaa menetelmää (Projected Unit Credit Method). Eläkemenot kirjataan kuluiksi henkilöiden palvelusajalle auktorisoitujen vakuutusmatemaatikkojen suorittamien laskelmien perusteella. Eläkeveloitteen nykyarvoa laskettaessa käytetään diskonttauskorkona yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinatuottoa ja, mikäli sitä ei ole saatavilla, valtion velkasitoumusten korkoa. Joukkovelkakirjalainojen ja velkasitoumusten maturiteetti vastaa olennaisilta osin eläkeveloitteen maturiteettia. Eläkeveloitteen nykyarvosta vähennetään eläkejärjestelyyn kuuluvat varat raportointikauden päättymispäivän käypään arvoon arvostettuina. Taseeseen merkitään etuuspohjaisen eläkejärjestelyn nettovelka.

Kauden työsuoritukseen perustuva eläkemeno ja etuuspohjaisen järjestelyn nettovelan nettokorko kirjataan tulosvaikutteisesti ja esitetään työsuhde-

etuuksista aiheutuviissa kuluissa. Etuus pohjaisen nettovelan uudelleenmäärittämisestä aiheutuvat erät mm. vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot sekä järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto kirjataan muihin laajan tuloksen eriin sillä tilikaudella, jona ne syntyvät.

Tulospalkkiojärjestelmä ja henkilöstörahasto

Konsernin henkilöstö on joko tulos-, kannuste-, komissio- tai provisiopalkkiojärjestelmän piirissä. Lisäksi Elisalla on henkilöstörahasto. Tulospalkkiojärjestelmän ja henkilöstörahaston kulut kirjataan suoriteperiaatteen mukaan perustuen parhaaseen käytettävissä olevaan toteuma-arvioon.

Osakeperusteiset maksut

Elisalla on käytössä osakepohjainen kannustinjärjestelmä, jonka tavoitteena on sitouttaa ylin johto kehittämään yhtiön arvoa pitkäjänteisesti. Mahdollinen palkkio perustuu asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Osakepalkkiojärjestelmä arvostetaan myöntämishetkellä käypään arvoon ja jaksotetaan etuuden käteisosuuden osalta palkkion maksua edeltävän kuukauden päättymiseen ja osakeosuus sitouttamisjaksolle. Osakkeina suoritettava osuus kirjataan omaan pääomaan ja käteisenä suoritettava osuus velaksi. Mikäli oletus toteutuvasta osakemäärästä muuttuu, tehdään oikaisu tulosvaikutteisesti. Käteisenä suoritettavan osuuden käypää arvoa arvioidaan uudelleen jokaisena tilinpäätöspäivänä palkkion maksua edeltävän kuukauden päättymiseen asti. Järjestelmään liittyviä luovutusrajoituksia ei huomioida käyvän arvon määrittämisessä eikä kulukirjauksissa. Järjestelmään ei sisälly muita ei-markkinaperusteisia ehtoja.

Vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Vuokrasopimukset, joissa omistamiseen liittyvät riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, käsitellään muina vuokrasopimuksina. Muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettavat vuokrat kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Aineellisia hyödykkeitä koskevat vuokrasopimukset, joissa konsernilla on olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi. Rahoitusleasingsopimuksella hankittu omaisuus erä merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuokratun hyödykkeen käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Rahoitusleasingsopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon sekä velan vähennykseen vuokra-aikana siten, että tilikausittain jäljellä olevalle velalle muodostuu samansuuruinen korkoprosentti. Vuokraveloitteet kirjataan rahoitusvelkoihin. Konserni on vuokrannut rahoitusleasingsopimuksilla lähinnä televerkkoa ja -tiloja, it-palvelimia ja työasemia sekä videokonferenssilaitteita ja -infrastruktuuria.

Konserni vuokralle antajana

Yhtiöllä on kahdenlaisia muina vuokrasopimuksina käsiteltäviä vuokrasopimuksia, joissa se toimii vuokralle antajana: teletila- ja laitepaikkavuokrasopimukset, joiden tuotot kirjataan liikevaihtoon ja tavanomaiset huoneistovuokrasopimukset, joiden tuotot kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin. Kaikki vuokratuotot tuloutetaan vuokra-ajan kuluessa.

Yhtiö toimii rahoitusleasingsopimuksina käsiteltävien videoneuvottelulaitteiden vuokralle antajana ja kirjaa myydyt laitteet myyntihetkellä liikevaihtoon ja saamiseksi. Saaminen kirjataan nykyarvoon. Saamansa vuokratuotot yhtiö kirjaa vuokra-ajan kuluessa rahoitustuotoksi ja saamisten vähennykseksi siten, että jäljellä oleva nettosijoitus tuottaa kullakin kaudella samansuuruisen tuottoasteen.

Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tilinpäätöstä laadittaessa joudutaan tekemään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden toteumat voivat poiketa tehdyistä arvioista ja oletuksista. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Arviot pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen tilinpäätöshetkellä. Mahdolliset arvioiden ja olettamusten muutokset merkitään kirjanpitoon sillä tilikaudella, jonka aikana arviota tai olettamusta korjataan, ja kaikilla tämän jälkeisillä tilikausilla.

Arvon alentumistestaus

Liikearvo ja keskeneräiset aineettomat hyödykkeet testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta sekä tarvittaessa, kun viitteitä ilmenee. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät määritetään käyttöarvoon perustuvina laskelmina, joiden laatiminen edellyttää arvioiden ja olettamusten käyttämistä. Suurimmat epävarmuudet liittyvät ennakoituun liikevaihtoon ja kannattavuustasoon sekä diskonttaus korkoon. Muutokset voivat johtaa arvonalentumistappioiden kirjaamiseen.

Liikearvon kirjanpitoarvo 31.12.2016 on 879,8 miljoonaa euroa. Ks. liitetieto 15.

Osakepalkitsemisjärjestelmät

Osakepalkitsemisjärjestelmien kulukirjaukset perustuvat arvioon Elisan palkkiojärjestelmän kriteerien toteumasta ja osakkeen kurssikehityksestä. Palkkiokriteerien toteuma sekä kurssikehitys voivat poiketa arvioista.

Osakepalkitsemisjärjestelmien perusteella kirjatut kulut tilikaudella 2016 olivat 8,3 miljoonaa euroa ja 31.12.2016 taseeseen sisältyy järjestelmiin liittyviä velkoja 10,7 miljoonaa euroa. Ks. liitetieto 27.

Tuotot ja kulut

Tuottojen ja kulujen arvostamisessa ja kohdistamisessa oikealle tilikaudelle käytetään osin kokemukseen perustuvia arvioita.

Laskennalliset verosaamiset

Konserni arvioi erityisesti tilinpäätösten yhteydessä, miten todennäköisesti tytäryhtiöille kertyy verotettavaa tuloa, jota vastaan käyttämättömät verotukselliset tappiot voidaan hyödyntää. Myös muiden laskennallisten verosaamisten kirjausperusteet arvioidaan tilinpäätösten yhteydessä. Muutokset ennustearvioissa voivat johtaa merkittäviin verokulujen kirjauksiin. 31.12.2016 konsernilla on 24,6 miljoonaa euroa laskennallisia verosaamisia.

Uuden ja uudistetun IFRS-normiston soveltaminen

Elisa ottaa käyttöön seuraavat uudet standardit 1.1.2018 alkavan tilikauden alusta lukien, mikäli ne on suunnitellulla käyttöönottohetkellä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

- IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista. Uusi standardi sisältää viisivaiheisen ohjeistuksen asiakassopimusten perusteella saatavien myyntituottojen kirjaamiseen. IFRS 15 standardin mukaan myyntituotot tulee kohdistaa suoritevelvoitteille suhteellisten erillismyyntihintojen perusteella. Suoritevelvoite on määritelty lupaukseksi toimittaa tavara ja/tai palvelu. Myynnin kirjaaminen tapahtuu ajan kuluessa tai tiettyinä ajankohtana ja keskeisenä kriteerinä on määräysvallan siirtyminen.

Elisa on aloittanut standardin käyttöönottoon valmistautumisen vuonna 2015 laatimalla ylätasaisen analyysin merkittävimmistä muutosalueista. Standardin käyttöönotolla arvioidaan olevan merkittäviä vaikutuksia tietojärjestelmiin ja raportoinnin prosesseihin. Elisan taloudelliseen raportointiin ei odoteta merkittäviä muutoksia, eikä standardin käyttöönotolla ole rahavirtavaikutusta. Elisassa on perustettu erillinen projekti, jonka vastuulla on johtaa standardin käyttöönottamiseen tarvittavien prosessimuutosten suunnittelu ja jalkauttaminen sekä muutoksen hallinta.

Elisassa suoritevelvoitteiden tunnistamisen myötä ei synny merkittäviä muutoksia nykyisten tuloutusperiaatteiden mukaisiin tavarain ja palvelun käsitteisiin. Toistaiseksi voimassa olevat ja määräaikaiset palvelusopimukset ovat ajan kuluessa tuloutuvia suoritevelvoitteita ja tavarat tiettyinä ajankohtana tuloutuvia suoritevelvoitteita.

Toistaiseksi voimassa olevat palvelusopimukset tuloutuvat nykyisten

tuloutusperiaatteiden mukaisesti kuukausi kerrallaan ja myyntituotot kirjataan vähennettynä myönnettyillä alennuksilla. Toistaiseksi voimassa olevien palvelusopimusten avausmaksut sekä näihin liittyvät kulut tuloutuvat nykyisten tuloutusperiaatteiden mukaisesti kytkentähetkellä.

Määräaikaiset palvelusopimukset tuloutuvat sopimuskauden aikana ja nykyisistä tuloutusperiaatteista poiketen määräaikaisten sopimusten avausmaksut sekä näihin liittyvät kulut jaksottuvat pääsääntöisesti koko sopimuskaudelle. Määräaikaisista sopimuksista annetut alennukset jaksottuvat pääsääntöisesti koko sopimuskaudelle.

Yritysassiakkaiden kanssa solmitut palvelusopimukset täyttävät tyypillisesti IFRS 15 mukaisen yhtenä kokonaisuutena neuvotellun sopimuskokonaisuuden kriteerit, jolloin palvelusopimus käsitellään yhtenä sopimuksena ja transaktiohintaa kohdistetaan suoritevelvoitteille perustuen asiakaskohtaisesti neuvoteltuihin hintoihin.

Henkilöasiakkaiden kanssa solmitaan tyypillisesti vakiomuotoisia sopimuksia, eivätkä ne muodosta IFRS 15 standardin mukaisia yhdessä neuvoteltuja sopimuskokonaisuuksia, vaan sopimukset käsitellään erillisinä yksittäisinä suoritevelvoitteina.

- IFRS 9 Rahoitusinstrumentit. Standardin mukaan rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon, paitsi tiettyjen ehtojen täytyessä jaksotettuun hankintamenuun. Arvostamistapoja on myös yksinkertaistettu. Uusi standardi tuo muutoksia suojauslaskentaan ja

arvonalentumisten arviointiin uuden mallin, jonka mukaisesti odotettujen luottotappioiden kirjaaminen tapahtuu jo sopimuksen alussa. Muutos ei vaikuta olennaisesti konsernin tilinpäätökseen.

Elisa ottaa käyttöön seuraavan uuden standardin 1.1.2019 alkavan tilikauden alusta lukien, mikäli se on suunnitellulla käyttöönottohetkellä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

- IFRS 16 Vuokrasopimukset.
Vuokralleantajan osalta tilanne säilyy pääosin nykyisenä. Vuokralleottajan kaikki vuokrasopimukset kirjataan taseeseen pois lukien lyhytaikaiset alle 12 kk sopimukset ja arvoltaan vähäiset sopimukset. Muutos siirtää taseen ulkopuolisia vastuita taseeseen, jolloin käyttöomaisuuden ja vieraan pääoman määrät kasvavat. Vastuiden määrä 31.12.2016 on 93,0 milj. euroa. Vastuina käsiteltävien sopimusten ja IFRS 16 vuokrasopimusten käsitteet poikkeavat kuitenkin toisistaan, mistä johtuen taseeseen kirjattavien sopimusten määrä voi poiketa vastuiden määrästä. Valtaosin uudet taseeseen kirjattavat sopimukset koostuvat toimi- ja teletilojen vuokrasopimuksista. Muutoksella tulee olemaan vaikutuksia konsernitilinpäätökseen. Muutos vaikuttaa myös taseeseen perustuviin tunnusluihin kuten velkaantumistaseseen.

1. TOIMINTASEGMENTIT

Konsernin raportoitavat segmentit perustuvat johdolle toimitettavaan sisäiseen raportointiin. Elisan organisaatio- ja johtamisrakenne perustuu asiakassuuntautuneeseen toimintamalliin. Raportoitavat toimintasegmentit ovat Henkilöasiakkaat ja Yritysi asiakkaat.

Henkilöasiakkaat-toimintasegmentti tarjoaa kuluttajille ja kotitalouksille tietoliikennepalveluja, kuten puhe- ja datapalveluja. Yritysi asiakkaat-toimintasegmentti tarjoaa yritys- ja yhteisöasiakkaille puhe- ja datapalveluja sekä muita ICT-ratkaisuja ja contact center -palveluja.

Segmenttejä seurataan segmenttikohtaisella tuloraportoinnilla, joka sisältää ulkoisen liikevaihdon, käyttökateen, liikevoiton ja investoinnit. Toimintasegmenteille ei kohdisteta rahoituseriä, osuutta osakkuusyriytysten tuloksesta eikä tuloveroja. Tuotannon ja tukitoimintojen kulut kohdistetaan toimintasegmenteille aiheuttamisperiaatteella. Viron liiketoiminta on kohdistettu asiakkuuksien perusteella Henkilöasiakas- ja Yritysi asiakas-toimintasegmentteihin.

Segmenttien varat muodostuvat aineettomista ja aineellisista hyödykkeistä, vaihto-omaisuudesta, myyntisaamisista ja muista korottomista saamisista. Segmenttien varoihin eivät sisälly laskennalliset verot, osuudet osakkuusyriytisistä, myytävissä olevat rahoitusvarat, korolliset saamiset, rahoituserät eivätkä tuloverosaamiset. Segmenteille ei kohdisteta velkoja.

Segmenttietojen raportoinnissa noudatetaan samoja laadintaperiaatteita kuin tilinpäätöksessä.

Raportoidut maantieteelliset alueet ovat Suomi, Muu Eurooppa ja Muut maat. Liikevaihto esitetään asiakkaan sijaintimaan mukaan. Varat esitetään sijaintimaan mukaan.

Toimintasegmentit

2016

milj. euroa	Henkilö- asiakkaat	Yritys- asiakkaat	Kohdistamattomat	Konserni yhteensä
Liikevaihto	1 029,3	606,4		1 635,7
Käyttökate	369,4	193,6		563,0
Poistot ja arvonalentumiset	-128,7	-95,1		-223,8
Liikevoitto	240,7	98,6		339,3
Rahoitustuotot			6,8	6,8
Rahoituskulut			-24,6	-24,6
Osuus osakkuusyriytysten tuloksesta			-1,4	-1,4
Voitto ennen veroja				320,0
Investoinnit	125,7	100,2		226,0
Varat	1 365,9	886,0	281,1	2 533,0

2015

milj. euroa	Henkilö- asiakkaat	Yritys- asiakkaat	Kohdistamattomat	Konserni yhteensä
Liikevaihto	983,2	586,3		1 569,5
Käyttökate	347,7	184,8		532,5
Poistot ja arvonalentumiset	-126,3	-94,2		-220,4
Liikevoitto	221,5	90,6		312,1
Rahoitustuotot			3,6	3,6
Rahoituskulut			-27,4	-27,4
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta			2,3	2,3
Voitto ennen veroja				290,6
Investoinnit	110,6	85,2		195,8
Varat	1 271,6	832,1	143,0	2 246,6

Tuotteet ja palvelut

2016

milj. euroa	Matka- viestintä	Kiinteä verkko ja muut	Konserni yhteensä
Liikevaihto	1 021,3	614,4	1 635,7

2015

milj. euroa	Matka- viestintä	Kiinteä verkko ja muut	Konserni yhteensä
Liikevaihto	988,4	581,1	1 569,5

Maantieteelliset tiedot

2016

milj. euroa	Suomi	Muu Eurooppa	Muut maat	Elimi- noinnit	Konserni yhteensä
Liikevaihto	1 507,1	133,7	4,6	-9,7	1 635,7
Varat	2 447,5	84,0	1,5		2 533,0

2015

milj. euroa	Suomi	Muu Eurooppa	Muut maat	Elimi- noinnit	Konserni yhteensä
Liikevaihto	1 437,7	133,9	5,1	-7,2	1 569,5
Varat	2 164,5	80,7	1,4		2 246,6

2. HANKITUT LIKETOIMINNOT

Hankitut liiketoiminnot vuonna 2016

Anvian ICT-yhtiöiden hankinta

Elisa hankki 1.7.2016 100 prosenttia Anvia Telecom Oy:n, Anvia IT-Palvelut Oy:n, Anvia Hosting Oy:n, Anvia TV Oy:n ja Watson Nordic Oy:n osakekannoista. Kauppasumma oli 107,5 miljoonaa euroa ja se sisältää kaupan yhteydessä hankitun pääomallainan. Elisa maksoi kauppasumman Anvia Oyj:n osakkeilla, käteisellä ja tytäryhtiö Tansec Oy:n osakkeilla.

Yritysosto vahvistaa Elisan markkina-asemaa Anvian ICT-yhtiöiden toimialueilla.

Hankintamenosta kohdistettiin asiakaskantaan 7,8 miljoonaa euroa. Tästä 7,1 miljoonaa euroa kohdistuu kiinteän verkon asiakkuuksiin ja poistetaan viidessä vuodessa ja 0,7 miljoonaa euroa kohdistuu IT-asiakkuuksiin ja poistetaan neljässä vuodessa. Hankinnasta syntyi 59,9 miljoonan euron liikearvo, joka liittyy markkinoille pääsyyn ostettujen yhtiöiden toimialueella sekä odotettuihin synergiahätyihin. Liikearvo ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen.

Hankitut yhtiöt on yhdistelty konserniin 1.7.2016 alkaen. Hankintahetken jälkeinen liikevaihto tilikaudella oli 35,9 miljoonaa euroa ja tilikauden voitto 7,1 miljoonaa euroa. Mikäli hankinta olisi tapahtunut vuoden 2016 alusta, vaikutus konsernin liikevaihtoon olisi ollut 73,3 miljoonaa euroa ja tilikauden voittoon 5,5 miljoonaa euroa.

Konsernin ja hankitun yhtiön välillä ei ollut hankintahetkellä keskinäisiä liiketoimia, jotka tulisi huomioida liiketoimintojen yhdistämisessä.

Luovutettu vastike

milj. euroa	Kirjatut arvot
Anvia Oyj:n osakkeet	78,3
Tansec Oy:n osakkeet	1,1
Käteinen raha	28,2
Kokonaishankintameno	107,5

Hankittu nettovarallisuus

milj. euroa	
Asiakaskanta	7,8
Muut aineettomat hyödykkeet	0,5
Aineelliset hyödykkeet	43,4
Osakkeet ja osuudet	1,4
Laskennalliset verosaamiset	2,9
Vaihto-omaisuus	2,2
Myyntisaamiset ja muut saamiset	11,0
Rahavarat	2,2
Laskennalliset verovelat	-4,8
Eläkevelvoitteet	-0,4
Varaukset	-0,4
Siirtovelat ja muut velat	-18,0
	47,6

Hankinnan vaikutus rahavirtaan

milj. euroa	
Rahana maksettu kauppahinta	-27,0
Ostettujen tytäryritysten rahavarat	2,2
	-24,8

Liikearvon syntyminen hankinnassa**milj. euroa**

Luovutettu vastike	107,5
Hankittujen kohteiden yksilöitävissä oleva nettovarallisuus	47,6
Liikearvo	59,9

Osakekaupasta aiheutui 1,7 miljoonan euron varainsiirtoverokulu, joka on kirjattu Liiketoiminnan muihin kuluihin. Lisäksi liiketoiminnan muihin kuluihin on kirjattu 0,1 miljoonaa euroa hankintaan liittyviä asiantuntijapalkkioita.

Frandel Oy:n hankinta

Elisa hankki 5.7.2016 Frandel Oy:n osakekannan 0,3 miljoonan euron kauppahinnalla. Liikearvoa syntyi 0,1 miljoonaa euroa. Liikearvo on alaskirjattu liiketoiminnan muina kuluina eikä se ole verotuksessa vähennyskelpoinen. Yrityksen nimi muuttui 8.9.2016 Ekaso Oy:ksi.

Hankittu yhtiö on yhdistelty konserniin 1.7.2016 alkaen.

Konsernin ja hankitun yhtiön välillä ei ollut hankintahetkellä keskinäisiä liiketoimia, jotka tulisi huomioida liiketoimintojen yhdistämisessä.

Luovutettu vastike**milj. euroa****Kirjatut arvot**

Käteinen raha	0,3
Kokonaishankintameno	0,3

Hankittu nettovarallisuus**milj. euroa**

Osakkeet ja osuudet	0,1
Rahavarat	0,1
	0,2

Hankinnan vaikutus rahavirtaan**milj. euroa**

Rahana maksettu kauppahinta	-0,3
Ostettujen tytäryritysten rahavarat	0,1
	-0,2

Liikearvon syntyminen hankinnassa**milj. euroa**

Luovutettu vastike	0,3
Hankittujen kohteiden yksilöitävissä oleva nettovarallisuus	0,2
Liikearvo	0,1

Hankitut liiketoiminnot vuonna 2015

Banana Fingers Ltd:n hankinta

Elisa hankki Banana Fingers Ltd:n koko osakekannan kauppahinnalla 3,3 miljoonaa euroa. Hankinta liittyy EpicTV:n liiketoimintaan. Kauppahinta sisältää ehdollisen vastikkeen 1,4 miljoonaa euroa. Liikearvoa syntyi 2,9 miljoonaa euroa. Liikearvo liittyy verkkokauppaosaamisen ja liiketoimintakonseptin hankkimiseen sekä nopeampaan pääsyyn kuluttajille suunnattujen urheilutarvikkeiden verkkokaupparuukkinaan. Liikearvo ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen.

Banana Fingers Ltd on yhdistelty konserniin 1.1.2015 lähtien.

Konsernin ja hankitun yhtiön välillä ei ollut hankintahetkellä keskinäisiä liiketoimia, jotka tulisi huomioida liiketoimintojen yhdistämisessä.

Hankittu nettovarallisuus

milj. euroa	Kirjatut arvot
Vaihto-omaisuus	0,3
Rahavarat	0,3
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat	-0,2
	0,4

Hankinnan vaikutus rahavirtaan

milj. euroa	
Rahana maksettu kauppahinta	-1,9
Ostetun tytäryrityksen rahavarat	0,3
	-1,6

Datawell Oy:n MDM-liiketoiminnan (Master Data Management) hankinta

Elisa Appelsiini hankki Datawell Oy:n MDM-liiketoiminnan 31.8.2015 kauppahinnalla 2,0 miljoonaa euroa. Liikearvoa syntyi 0,8 miljoonaa euroa. Hankinta vahvistaa Elisan terveydenhuollon digitaalisten palveluiden tarjontaa ja tukee uusien palveluiden kehitystä. Liikearvo ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen.

Konsernin ja hankitun liiketoiminnan välillä ei ollut hankintahetkellä keskinäisiä liiketoimia, jotka tulisi huomioida liiketoimintojen yhdistämisessä.

Hankittu nettovarallisuus

milj. euroa	Kirjatut arvot
Sopimuskanta	1,5
Lyhytaikaiset saamiset	0,1
Laskennalliset verovelat	-0,3
Siirtovelat ja muut lyhytaikaiset velat	-0,1
	1,2

Hankinnan vaikutus rahavirtaan

milj. euroa	
Rahana maksettu kauppahinta	-2,0

Fonum Oy:n hankinta

Elisa hankki 7.9.2015 Fonum Oy:n koko osakekannan 0,6 miljoonan euron kauppahinnalla. Liikearvoa syntyi 0,4 miljoonaa euroa. Liikearvo liittyy markkinoille pääsyyn matkapuhelinten huolto- ja korjausliiketoimintaan. Liikearvo ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen.

Fonum Oy on yhdistelty konserniin 1.9.2015 lähtien.

Konsernin ja hankitun yhtiön välillä ei ollut hankintahetkellä keskinäisiä liiketoimia, jotka tulisi huomioida liiketoimintojen yhdistämisessä.

Hankittu nettovarallisuus

milj. euroa	Kirjatut arvot
Aineettomat hyödykkeet	0,1
Aineelliset hyödykkeet	0,0
Vaihto-omaisuus	0,1
Myyntisaamiset ja muut saamiset	0,0
Rahavarat	0,1
Siirtovelat ja muut velat	-0,2
	0,2

Hankinnan vaikutus rahavirtaan

milj. euroa	
Rahana maksettu kauppahinta	-0,6
Ostetun tytäryrityksen rahavarat	0,1
	-0,5

Livezhat-liiketoiminnan hankinta

Elisa hankki 31.10.2015 Livezhat-liiketoiminnan 0,5 miljoonan euron kauppahinnalla ZEF Oy:ltä. Liikearvoa syntyi 0,3 miljoonaa euroa. Liikearvo liittyy yritysasiakkaiden palvelukokonaisuuden täydentämiseen. Liikearvo ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen.

Konsernin ja hankitun liiketoiminnan välillä ei ollut hankintahetkellä keskinäisiä liiketoimia, jotka tulisi huomioida liiketoimintojen yhdistämisessä.

Hankittu nettovarallisuus

milj. euroa	Kirjatut arvot
Asiakaskanta	0,2
Laskennallinen verovelka	-0,0
	0,2

Hankinnan vaikutus rahavirtaan

milj. euroa	
Rahana maksettu kauppahinta	-0,5

3. MYYDYT LIKETOIMINNOT

Myydyt liiketoiminnot vuonna 2016

Tansec Oy:n myynti

Osana Anvian ICT-yhtiöiden hankintaa Elisa myi täysin omistamansa Tansec Oy:n 1.7.2016. Kauppahinta oli 1,1 miljoonaa euroa. Kaupan myyntivoitto 0,6 miljoonaa euroa sisältyy tuloslaskelman liiketoiminnan muihin tuottoihin. Myynnin myötä konsernista poistuu 0,6 miljoonaa euroa konsernilikearvoa. Yhtiön konsernissaoloaikana kerryttämä tulos on huomioitu myyntivoitossa.

Tansec on konsolidoitu Elisaan 30.6.2016 saakka.

Myydyn yrityksen nettovarallisuus

milj. euroa	Kirjatut arvot
Aineettomat hyödykkeet	0,2
Aineelliset hyödykkeet	0,1
Vaihto-omaisuus	0,1
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset saamiset	0,3
Rahavarat	0,1
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat	-0,9
	-0,1

Myydyn yrityksen vaikutus rahavirtaan

milj. euroa	
Rahana saatu kauppahinta	1,1
Myydyn tytäryrityksen rahavarat	-0,1
	0,9

Elisa Rahoitus Oy:n myynti

Elisa myi täysin omistamansa Elisa Rahoitus Oy:n 1.7.2016 Aktia Pankki Oyj:lle. Kauppahinta oli 1,6 miljoonaa euroa. Kaupalla ei ole tulosvaikutusta. Yhtiön konsernissaoloaikana kerryttämä tulos on huomioitu myyntilaskelmassa.

Elisa Rahoitus on konsolidoitu Elisaan 30.6.2016 saakka.

Myydyn yrityksen nettovarallisuus

milj. euroa	Kirjatut arvot
Aineettomat hyödykkeet	0,9
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset saamiset	0,3
Rahavarat	0,6
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat	-0,2
	1,6

Myydyn yrityksen vaikutus rahavirtaan

milj. euroa	
Rahana saatu kauppahinta	1,6
Myydyn tytäryrityksen rahavarat	-0,6
	1,0

Monitoimilaiteliiketoiminnan myynti

Elisa Appelsiini myi monitoimilaiteliiketoiminnan Konekotka Oy:lle 7.12.2016. Kauppahinta oli 0,5 miljoonaa euroa ja myyty nettovarallisuus 0,1 miljoonaa euroa. Kaupan tulosvaikutus 0,4 miljoonaa euroa esitetään tuloslaskelmassa liiketoiminnan muissa tuotoissa.

Myynnin vaikutus rahavirtaan

milj. euroa

Rahana saatu kauppahinta	0,5
--------------------------	-----

Myydyt liiketoiminnot vuonna 2015

Elisa ei myynyt liiketoimintoja tilikaudella 2015.

4. LIIKEVAIHTO

milj. euroa	2016	2015
Palvelumyynti	1 408,8	1 354,6
Laitemyynti	226,9	214,9
	1 635,7	1 569,5

5. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

milj. euroa	2016	2015
Käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot	0,7	2,9
Sijoitusten myyntivoitot	1,1	
Julkiset avustukset	0,2	0,1
Muut ¹⁾	2,5	1,8
	4,4	4,8

¹⁾ Muut erä sisältää huoneistovuokratuottoja ja muita tavanomaiseen liiketoimintaan kuulumattomia tuottoja.

6. MATERIAALIT JA PALVELUT

milj. euroa	2016	2015
Ostot tilikauden aikana	371,9	363,8
Varastojen muutos	1,7	2,1
Ulkopuoliset palvelut	252,8	243,0
	626,4	609,0

7. TYÖSUHDE-ETUUKSISTA AIHEUTUVAT KULUT

milj. euroa	2016	2015
Palkat ja palkkiot	215,3	210,4
Osakepohjaiset kannustinjärjestelmät	8,3	6,7
Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	35,9	35,6
Eläkekulut - etuuspohjaiset järjestelyt	0,5	0,5
Muut henkilösivukulut	14,7	13,1
	274,8	266,3
Konsernin henkilöstö keskimäärin	4 247	4 146

Eläkekulujen tarkempi erittely on esitetty liitetiedossa 28.

Konserniyhtiöiden johdon palkat ja palkkiot

milj. euroa	2016	2015
Toimitusjohtajat	2,8	2,3
Hallitusten jäsenet sekä varajäsenet	0,5	0,5

Toimitusjohtajien eläkesitoumukset

Konserniin kuuluvien yritysten toimitusjohtajien eläkeiäksi on sovittu 60–63 vuotta.

Lähipiiriin kuuluvan johdon työsuhde-etuudet

Lähipiiriin kuuluva johto koostuu Elisa Oyj:n hallituksesta, toimitusjohtajasta sekä johtoryhmästä.

Maksetut etuudet

milj. euroa	2016	2015
Hallitus	0,5	0,5
Toimitusjohtaja	0,9	0,8
Johtoryhmä	2,5	2,3
Osakeperusteiset etuudet ⁽¹⁾	3,6	2,6
	7,5	6,2

¹⁾ Osakepalkkiojärjestelmien puitteissa toimitusjohtajalle maksettu osuus 0,9 (0,7) miljoonaa euroa ja johtoryhmälle maksettu osuus 2,7 (1,9) miljoonaa euroa.

Tilikaudella kuluksi kirjatut etuudet

milj. euroa	2016	2015
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhte-etuudet	3,9	3,6
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	0,5	0,3
Osakeperusteiset etuudet ²⁾	3,2	2,6
	7,6	6,5

²⁾ Osakepalkkiojärjestelmistä vuodelle 2016 kirjattu kulu on 8,3 (6,7) miljoonaa euroa, josta toimitusjohtajalle allokoitu osuus on 0,8 (0,8) miljoonaa euroa ja johtoryhmälle allokoitu osuus on 2,3 (1,9) miljoonaa euroa. Osakepohjaisten kannustinjärjestelmien ehdot on kuvattu liitetiedossa 27.

Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan palkat ja palkkiot on esitetty emoyhtiön liitetiedossa 4.

Toimitusjohtajan sopimussuhteen irtisanomisaika on Elisan puolelta kuusi kuukautta ja toimitusjohtajan puolelta kolme kuukautta. Sopimuksen päättyessä Elisasta johtuvasta syystä toimitusjohtajalla on oikeus saada Elisalta 24 kuukauden kokonaispalkkaa vastaava erakorvaus vähennettynä sopimuksen irtisanomisaajan palkalla. Muiden johtoryhmän jäsenten irtisanomisaika on Elisan puolelta kuusi kuukautta. Irtisanomisaajan palkan lisäksi maksettava erakorvaus vastaa yhdeksän kuukauden palkkaa.

Elisan toimitusjohtajan johtajasopimus päättyy hänen täyttäessään 60 vuotta ja hänellä on johtajasopimuksen mukainen oikeus jäädä eläkkeelle. Eläke-etuuteen sisältyy vapaakirjaoikeus. Ikävuosien 60–61 eläke on yhtiön vastuulla ja siitä karttunut vastuu 1,0 miljoonaa euroa sisältyy taseen eläkevelvoitteisiin ja sitä kerrytetään vuosittain 5,1 prosenttia Tyel:n alaisesta vuosiansiosta. Ikävuodesta 62 eteenpäin maksettavaa eläkettä kerrytetään TyEL:n alaisesta vuosiansiosta 20,7 prosenttia johdon ryhmäeläkevakuutukseen. Eläkejärjestely on maksuperusteinen.

Elisan johtoryhmän ennen vuotta 2013 nimitettyjen jäsenten johtajasopimukset päättyvät heidän täyttäessään 62 vuotta, jolloin heillä on johtajasopimuksien mukainen oikeus jäädä eläkkeelle. Nämä eläkejärjestelyt ovat maksuperusteisia ja ne on katettu johdon ryhmäeläkevakuutuksella, johon sisältyy vapaakirjaoikeus.

Johdolle myönnettyt osakepalkkiot

Osakepalkitsemisjärjestelmän 2011 ansaintajakson 2013–2015 puitteissa maksettiin tilikaudella 2016 toimitusjohtajalle 28 702 osaketta vastaava palkkiomäärä ja muulle konsernin johtoryhmälle 79 665 osaketta vastaava määrä.

Osakepalkitsemisjärjestelmän 2011 ansaintajakson 2014–2016 puitteissa toimitusjohtajan maksimipalkkio vastaa 83 000 osaketta ja muun konsernin johtoryhmän osalta 303 000 osaketta. Palkkio maksetaan vuoden 2016 tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Osakepalkitsemisjärjestelmän 2014 ansaintajakson 2015–2017 puitteissa toimitusjohtajan maksimipalkkio vastaa 55 000 osaketta ja muun konsernin johtoryhmän osalta 160 000 osaketta. Palkkio maksetaan vuoden 2017 tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Osakepalkitsemisjärjestelmän 2014 ansaintajakson 2016–2018 puitteissa toimitusjohtajan maksimipalkkio vastaa 42 000 osaketta ja muun konsernin johtoryhmän osalta 125 000 osaketta. Palkkio maksetaan vuoden 2018 tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Sitouttavan osakepalkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2014–2016 puitteissa toimitusjohtajalle maksettiin tilikaudella 2016 4 000 osaketta vastaava palkkiomäärä. Ansaintajakson 2016–2017 puitteissa toimitusjohtajan maksimipalkkio vastaa 5 000 osaketta. Palkkio maksetaan ansaintajakson päättyttyä vuonna 2017. Ansaintajakson 2016–2018 puitteissa toimitusjohtajan maksimipalkkio vastaa 5 000 osaketta. Palkkio maksetaan ansaintajakson päättyttyä vuonna 2018.

Johdon omistamat Elisan osakkeet

Elisa Oyj:n hallituksen jäsenten, toimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenten sekä heidän lähipiirinsä omistamien osakkeiden kokonaismäärä oli 206 888 osaketta ja ääntä ja niiden osuus osakkeista ja äänistä oli 0,12 prosenttia.

Henkilöstön palkitsemis- ja kannustinjärjestelmät

Tulospalkkiojärjestelmä

Elisan henkilöstö on joko tulos-, kannuste- tai komissiopohjaisen palkkiojärjestelmän piirissä. Tulospalkkio perustuu Elisan ja yksiköiden taloudellisiin ja toiminnallisiin mittareihin. Palkkion määräytymisessä käytettävät mittareiden raja-arvot ja palkkion maksimimäärät vahvistetaan puolivuositain. Osa konsernin avainhenkilöistä oli vuonna 2016 lisäksi osakepalkkiojärjestelmän piirissä.

Henkilöstörahasto

Henkilöstörahaston voittopalkkiojärjestelmän tavoitteena on sitouttaa henkilöstöä Elisan pitkän aikajänteen tavoitteisiin sekä vahvistaa kiinnostusta Elisan taloudelliseen menestymiseen ja sen mittareihin.

Voittopalkkiojärjestelmän mittareina toimivat Elisa-konsernin osakekohtainen tulos ja uusien liiketoimintojen liikevaihdon kasvu. Hallitus päättää vuosittain voittopalkkiojärjestelmästä ja määrittelee palkkion määräytymisessä käytettävät raja-arvot.

Henkilöstörahaston jäsenenä on Elisa Oyj:n henkilökunta lukuunottamatta henkilöitä, jotka kuuluvat osakepalkkiojärjestelmän piiriin. Henkilöstörahastoon kirjattiin vuonna 2016 2,2 (2,0) miljoonaa euroa.

Osakepohjaiset kannustinjärjestelmät

Elisa Oyj:n hallitus päätti 11.12.2014 konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä koskien vuosia 2015–2019. Elisa Oyj:n hallitus päätti 19.12.2011 kahdesta avainhenkilöiden osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä koskien vuosia 2012–2018. Järjestelmät on kuvattu liitetiedossa 27.

8. TILINTARKASTAJAN PALKKIOT

milj. euroa	2016	2015
Tilintarkastus	0,3	0,3
Veroneuvonta	0,1	0,1
Koulutuspalvelut		0,0
Muut palvelut	0,2	0,2
	0,6	0,6

9. TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISMENOT

milj. euroa	2016	2015
Kuluksi kirjatut tutkimus- ja kehittämismenot	1,6	1,6
Aktivoidut kehittämismenot	9,7	13,2
	11,3	14,8

Vuoden 2016 tutkimus- ja kehittämistoiminnan painopistealueita olivat asiakkuudenhallinta- ja laskutusjärjestelmäkehitys sekä kontaktienohjausjärjestelmän kehittäminen.

10. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

milj. euroa	2016	2015
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat		
Omistettut rakennukset ja rakennelmat	11,6	11,0
Rahoitusleasingsopimuksella vuokratut rakennukset ja rakennelmat	0,4	0,4
Telelaitteet, koneet ja kalusto		
Omistettut telelaitteet, koneet ja kalusto	156,7	155,3
Rahoitusleasingsopimuksella vuokratut hyödykkeet	3,1	3,2
Muut aineelliset hyödykkeet	0,1	0,1
	171,8	170,0
Aineettomat hyödykkeet		
Liikearvo	9,0	6,0
Asiakaskanta	2,3	1,2
Muut aineettomat hyödykkeet	40,7	43,2
	51,9	50,4
	223,8	220,4

Omaisuseristä on kirjattu 11,7 (7,0) miljoonaa euroa arvonalennuksia, joista 9,0 (6,0) miljoonaa euroa kohdistuu liikearvoon.

11. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

milj. euroa	2016	2015
Rahoitustuotot		
Osinkotuotot myytävissä olevista rahoitusvaroista	0,5	0,5
Korko- ja rahoitustuotot lainoista ja muista saamisista	2,2	2,3
Luovutusvoitot sijoituksista	0,5	
Muut rahoitustuotot ⁽¹⁾	3,7	0,8
	6,8	3,6
Rahoituskulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista rahoitusveloista	-22,4	-24,0
Muut rahoituskulut jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista veloista	-1,5	-1,6
Luovutustappiot sijoituksista	-0,1	-0,8
Muut korkokulut	-0,0	-0,3
Arvonalentumistappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista		-0,0
Muut rahoituskulut	-0,5	-0,7
	-24,6	-27,4

¹⁾ Sisältää Elisan omistajien arvo-osuustileille siirtämättömien osakkeiden myynnistä saatuja palautuksia 3,4 miljoonaa euroa.

Liikevoittoon sisältyvät kurssivoitot ja -tappiot ovat olleet vähäisiä.

12. TULOVEROT

milj. euroa	2016	2015
Tilikauden verot	-60,2	-55,9
Edellisten tilikausien verot	0,1	0,2
Laskennalliset verot	-2,5	8,7
	-62,6	-47,1

Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot:

milj. euroa	2016			2015		
	Ennen veroja	Vero-vaikutus	Verojen jälkeen	Ennen veroja	Vero-vaikutus	Verojen jälkeen
Etuuspohjaisen nettovelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	-0,3	0,1	-0,3	2,3	-0,5	1,8
Rahavirran suojaukset	0,7	-0,1	0,5	-1,1	0,2	-0,9
	0,3	-0,1	0,3	1,2	-0,2	0,9

Muut laajan tuloksen erät koostuvat myytävissä olevien rahoitusvarojen arvonmuutoksesta ja muuntoeroista. Näihin ei liity veroja. Arvonmuutokseen ei kohdistu veroaikutusta, koska konsernin omistusosuus yhtiöstä on yli 10 prosenttia.

Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan 20 (20) prosentin verokannalla laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma:

milj. euroa	2016	2015
Tulos ennen veroja	320,0	290,6
Kotimaan verokannan mukainen vero	-64,0	-58,1
Verovaikutukset seuraavista:		
Verovapaat tuotot	0,6	0,1
Vähennyskelvottomat kulut	-2,9	-1,7
Ulkomaisten tytäryhtiöiden veroaikutus	5,2	4,1
Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset verotuksellisista tappioista	-1,4	1,4
Laskennalliset verosaamiset aiemmin kirjaamattomista verotuksellisista tappioista		6,1
Verot aikaisemmilta tilikausilta	0,1	0,2
Muut erät	-0,1	0,8
Verot tuloslaskelmassa	-62,6	-47,1
Efektiivinen verokanta, %	19,6	16,2

13. OSAKEKOHTAINEN TULOS

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyrityksen osakkeenomistajille kuuluva tilikauden voitto tilikauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla.

	2016	2015
Emoyrityksen omistajille kuuluva tilikauden voitto (milj.euroa)	257,1	243,1
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana (1 000 kpl)	159 608	159 470
Laimentamaton osakekohtainen tulos (euro/osake)	1,61	1,52

Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa osakkeiden lukumäärän painotetussa keskiarvossa otetaan huomioon kaikkien laimentavien potentiaalisten osakkeiden osakkeiksi muuttamisesta johtuva laimentava vaikutus.

	2016	2015
Tilikauden tulos laimennusvaikutuksella oikaistun osakekohtaisen tuloksen laskemiseksi (milj. euroa)	257,1	243,1
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana (1 000 kpl)	159 608	159 470
Osakeoptioiden vaikutus (1 000 kpl)		
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo laimennusvaikutuksella oikaistun osakekohtaisen tuloksen laskemiseksi (1 000 kpl)	159 608	159 470
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos (euro/osake)	1,61	1,52

14. AINEELLISET KÄYTTÖOMAISUUSHYÖDYKKEET

2016

milj. euroa	Maa- ja Rakennukset ja		Tele-	Muut	Kesken-	Yhteensä
	vesialueet	rakennelmat	koneet ja kalusto	aineelliset hyödykkeet	eräiset aineelliset hyödykkeet	
Hankintameno 1.1.2016	7,9	253,4	3 066,8	35,7	23,0	3 386,8
Hankitut liiketoiminnot	1,2	2,5	35,9	0,0	3,7	43,4
Lisäykset	0,1	6,6	133,5		25,7	165,8
Myydyt liiketoiminnot			0,4			0,4
Vähennykset	-0,0	-0,1	-19,8			-19,9
Siirrot erien välillä	0,0	1,8	17,6		-20,3	-0,9
Kurssierot			0,2	-0,0		0,1
Hankintameno 31.12.2016	9,2	264,1	3 234,6	35,7	32,1	3 575,7
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016		128,8	2 545,7	34,9		2 709,4
Poistot ja arvonalentumiset		12,0	159,8	0,1		171,8
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		0,1	-19,7			-19,5
Kurssierot			0,1	-0,0		0,1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016		140,9	2 685,9	35,0		2 861,8
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	7,9	124,6	521,1	0,8	23,0	677,4
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	9,2	123,2	548,6	0,8	32,1	713,9

2015

milj. euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Telelaitteet, koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesken-eräiset aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	7,7	242,7	2 950,4	35,7	20,5	3 257,1
Hankitut liiketoiminnot			0,0			0,0
Lisäykset	0,2	8,4	124,6	0,0	22,5	155,6
Vähennykset	0,0	0,0	-25,5			-25,6
Siirrot erien välillä	0,0	2,3	17,3		-19,9	-0,3
Kurssierot		0,0	0,0		0,0	0,0
Hankintameno 31.12.2015	7,9	253,4	3 066,8	35,7	23,0	3 386,8
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015		117,4	2 412,9	34,9		2 565,1
Poistot ja arvonalentumiset		11,4	158,5	0,1		170,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		0,0	-25,6			-25,7
Kurssierot			0,0			0,0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2015		128,8	2 545,7	34,9		2 709,4
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	7,7	125,3	537,5	0,9	20,5	692,0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	7,9	124,6	521,1	0,8	23,0	677,4

Sitoumukset aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintoihin olivat 31.12.2016 47,2 (46,1) miljoonaa euroa.

Vuonna 2016 lisäksiin sisältyy 2,5 (1,8) miljoonaa euroa rahoitusleasingsopimuksilla vuokrattuja hyödykkeitä.

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyy rahoitusleasingsopimuksella vuokrattuja hyödykkeitä seuraavasti:

2016

milj. euroa	Rakennukset ja rakennelmat	Telelaitteet, koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno	17,4	116,1	133,6
Kertyneet poistot	5,8	108,4	114,2
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	11,7	7,7	19,4

2015

milj. euroa	Rakennukset ja rakennelmat	Telelaitteet, koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno	17,4	113,6	131,0
Kertyneet poistot	5,3	105,3	110,6
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	12,1	8,3	20,4

15. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

2016

milj. euroa	Liikearvo	Asiakas- kanta	Muut aineettomat hyödykkeet	Keskeneräiset aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	836,1	89,4	524,0	24,8	1 474,4
Hankitut liiketoiminnot	59,9	7,8	0,5		68,3
Lisäykset			32,4	27,7 ⁽²⁾	60,1
Myydyt liiketoiminnot	-0,9		-1,1		-2,0
Vähennykset			-1,3		-1,3
Siirrot erien välillä			15,9	-15,2	0,7
Kurssierot	-0,4		0,0		-0,4
Hankintameno 31.12.2016	894,8	97,2	570,4	37,3	1 599,7
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016	6,0	85,4	417,9	0,1	509,5
Poistot ja arvonalentumiset	9,0	2,3	40,6	0,0	51,9
Vähennysten kertyneet poistot			-1,5		-1,5
Kurssierot			0,0		0,0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016	15,0	87,7	457,1	0,1	560,0
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	830,1	4,0	106,1	24,7	964,9
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	879,8	9,5	113,3 ⁽¹⁾	37,2	1 039,8

2015

milj. euroa	Liikearvo	Asiakas- kanta	Muut aineettomat hyödykkeet	Keskeneräiset aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	831,5	87,7	493,2	15,7	1 428,1
Hankitut liiketoiminnot	4,6	1,7	0,1		6,4
Lisäykset			23,9	16,3	40,2
Vähennykset			-0,3	0,0	-0,3
Siirrot erien välillä			7,1	-7,2	-0,1
Kurssierot			0,0		0,0
Hankintameno 31.12.2015	836,1	89,4	524,0	24,8	1 474,4
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015		84,2	375,4		459,6
Poistot ja arvonalentumiset	6,0	1,2	43,1	0,1	50,4
Vähennysten kertyneet poistot			-0,6		-0,6
Kurssierot			0,0		0,0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2015	6,0	85,4	417,9	0,1	509,5
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	831,5	3,5	117,8	15,7	968,5
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	830,1	4,0	106,1 ⁽¹⁾	24,7	964,9

¹⁾ Sisältää it-ohjelmistoja kirjanpitoarvoltaan 74,6 (55,5) miljoonaa euroa.

²⁾ Sisältää Suomen 700 MHz -taajuuslisenssin kirjanpitoarvoltaan 22,0 miljoonaa euroa.

Liikearvon arvonalentumistestaukset

Liikearvo on kohdistettu konsernin rahavirtaa tuottaville yksiköille seuraavasti:

milj. euroa	2016	2015
Henkilöasiakkaat	530,9	500,3
Yritysiasiakkaat	348,9	329,8
	879,8	830,1

Elisan organisaatio- ja johtamisrakenteeseen perustuvat raportoitavat toimintasegmentit ovat Henkilöasiakkaat ja Yritysiasiakkaat.

Elisa Oyj:llä ei ole muita aineettomia hyödykkeitä, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton.

Kirjatut arvonalentumistappiot:

Konsernin tekemän vuosittaisen arvonalentumistestauksen lisäksi Henkilöasiakkaat-yksikköön kuuluvan Sulake Corporation Oy:n Habbo Hotel -liiketoiminnalle on suoritettu erillinen arvonalentumistestaus osana strategisten vaihtoehtojen arviointia. Erillisen arvonalentumistestauksen perusteella liikearvon arvonalentumistappiota kirjattiin yhteensä 9,0 miljoonaa euroa vuonna 2016 ja 6,0 miljoonaa euroa vuonna 2015.

Sulake Corporation Oy hankittiin konserniin vuonna 2013 ja hankinnasta syntyi liikearvoa yhteensä 15,0 miljoonaa euroa. Arvonalentumistappioiden kirjaamisen jälkeen liikearvoa ei ole jäljellä.

Arvonalentumistestauksen perusteella Sulake Corporation Oy:n tuotekehitysmenoihin kirjattiin 2,0 miljoonan euron arvonalentumistappio. Arvonalentumistappion jälkeen tuotekehitysmenoja ei ole jäljellä.

Arvonalentumisten keskeisenä aiheuttajana oli aiempaa alhaisempi odotettu liikevaihto.

Arvonalentumistestaus:

Vuosittaisessa arvonalentumistestauksessa segmenttien kerrytettävissä oleva rahamäärä on määritetty käyttöarvoon perustuen. Käyttöarvo on laskettu ennustettujen diskontattujen rahavirtojen (DCF-malli) perusteella. Rahavirtaennusteet perustuvat johdon hyväksymiin suunnitelmiin, jotka kattavat viiden vuoden ajanjakson. Ennusteet ovat pääosin yhdenmukaisia ulkoisten informaatiolähteiden tietojen kanssa ja kuvastavat toteutunutta kehitystä. Käytetty diskonttauskorko on 5,22 prosenttia. Viiden vuoden jälkeiset rahavirrat on ennustettu eteenpäin arvioimalla tulevaisuuden rahavirtojen muutos nolaksi.

Testausten perusteella segmenttien liikearvon arvonalentamiselle ei ole tarvetta.

DCF-mallin käyttö vaatii ennusteita ja oletuksia liittyen markkinoiden kasvuun, hintoihin, volyymikehitykseen, investointitarpeisiin ja yleiseen korkotasoon. Suurimmat herkkyydet tuloksessa liittyvät ennakoituun liikevaihto- ja kannattavuustasoon.

Herkkyyshanalyysi

Käytetyt ennusteparametrit	Henkilö- asiakkaat 2016	Yritys- asiakkaat 2016	Henkilö- asiakkaat 2015	Yritys- asiakkaat 2015
Määrä, jolla yksikön kirjanpitoarvo ylittyy, milj. euroa	3 908 ⁽²⁾	1 809	2 811 ⁽²⁾	1 238
Käyttökatemarginaali keskimäärin, % ⁽¹⁾	36,9	33,4	36,8	32,9
Horisonttikasvu, %	0,0	0,0	0,0	0,0
Diskonttaus korko ennen veroja, %	5,2	5,2	6,4	6,4

¹⁾ Viiden vuoden ennusteajaksolla keskimäärin

²⁾ Habbo hotel -liiketoimintaan kohdistuvan liikearvon arvonalentumisen kirjaamisen jälkeen määrä, jolla yksikön kirjanpitoarvo ylittyy on 3 917 (2 817) miljoonaa euroa

Ennusteparametrien %- yksikkömuutos, joilla käypä arvo on yhtä suuri kuin kirjanpitoarvo	Henkilö- asiakkaat 2016	Yritys- asiakkaat 2016	Henkilö- asiakkaat 2015	Yritys- asiakkaat 2015
Käyttökatemarginaali keskimäärin, %	-19,8 ⁽³⁾	-14,7	-18,1 ⁽³⁾	-12,1
Horisonttikasvu, %	-42,9 ⁽³⁾	-27,6	-37,9 ⁽³⁾	-19,5
Diskonttaus korko ennen veroja, %	19,1 ⁽³⁾	15,3	17,6 ⁽³⁾	12,3

³⁾ Habbo hotel -liiketoimintaan kohdistuvan liikearvon arvonalentumisen kirjaamisen jälkeen käyttökatemarginaalin muutoksen tulisi olla keskimäärin -19,8 (-18,1) %, horisonttikasvun muutoksen -44,0 (-38,6) % ja muutoksen diskonttauskorossa ennen veroja 19,3 (17,7) %.

16. OSUUKSET OSAKKUUSYRITYKSISSÄ

milj. euroa	2016	2015
Tilikauden alussa	59,5	48,8
Osuus tilikauden tuloksista	-1,4	2,3
Saadut osingot	-3,1	-2,4
Lisäykset	25,2	11,0
Vähennykset	-77,9	-0,2
Siirrot erien välillä	-0,0	
Tilikauden lopussa	2,2	59,5

Elisan omistukset osakkuusyrittäisistä on esitetty liitetiedossa 35.

Anvia Oyj on yhdistelty osakkuusyrittäisenä 30.6.2016 asti. Elisa myi Anvia Oyj:n osakkeet osana Anvia ICT-yhtiöiden hankintaa.

Elisa myi omistuksensa Softera Oy:ssä 3.2.2016.

17. KÄYPÄÄN ARVOON ARVOSTETUT VARAT JA VELAT

milj. euroa	2016	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat/-velat ⁽¹⁾	-0,8		-0,8	
Myytavissä olevat rahoitusvarat ⁽²⁾	33,9	33,9		
Muut velat ⁽³⁾	-1,2			-1,2
	31,9	33,9	-0,8	-1,2

milj. euroa	2015	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat/-velat ⁽¹⁾	-1,9		-1,9	
Myytavissä olevat rahoitusvarat ⁽²⁾	26,2	26,2		
Muut velat ⁽³⁾	-1,8			-1,8
	22,5	26,2	-1,9	-1,8

¹⁾ Koron- ja valuutanvaihtosopimus sekä sähköjohdannainen. Käypänä arvona käytetään noteerattuja markkinahintoja tai jos niitä ei ole saatavilla, arvo lasketaan yleisesti käytössä olevia arvostusmenetelmiä hyväksikäyttäen.

²⁾ Julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet. Käypä arvo määritetään aktiivisilla markkinoilla tehtyjen transaktioiden perusteella.

³⁾ Konsernin liiketoimintojen hankintoihin liittyvät ehdolliset vastikkeet.

Tasolle 1 luokitellaan rahoitusinstrumentit, joilla on aktiivisilla markkinoilla määritetyt hinnat. Tasolle 2 luokitellaan instrumentit, joiden hinnat perustuvat todettavissa olevaan markkinatietoon. Tasolle 3 luokitellaan instrumentit, joiden hinnat eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon vaan esimerkiksi yrityksen omaan tietoon.

Tason 3 täsmäytyslaskelma

Muut velat

milj. euroa	2016	2015
Tilikauden alussa	1,8	1,2
Ehdollisen vastikkeen lisäys	0,0	1,6
Ehdollisen vastikkeen maksu	-0,4	-1,0
Kurssierot	-0,2	
Tilikauden lopussa	1,2	1,8

Tasolla 3 esitetään liiketoimintojen hankintojen ehdolliset vastikkeet. Ehdollisen vastikkeen käyvän arvon muutos on kirjattu liiketoiminnan muihin kuluihin.

Johdon arvion mukaan tasolle 3 arvostettujen rahoitusinstrumenttien osalta yhden tai useamman käyvän arvon määrittämiseen käytetyn syöttötiedon vaihtaminen jokseenkin mahdolliseen vaihtoehtoiseen oletukseen ei muuttaisi tasolla 3 olevien käypään arvoon arvostettujen erien käypää arvoa merkittävästi ottaen huomioon kyseisten velkojen pieni kokonaismäärä.

18. RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KIRJANPITOARVOT ARVOSTUSRYHMITÄIN

2016

milj. euroa	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Lainat ja muut saamiset	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat/-velat ⁽¹⁾	Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat rahoitusvelat	Tase-erien kirjanpitoarvot	Tase-erien käyvät arvot	Liite
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Myytävissä olevat rahoitusvarat	5,0		33,9		38,9	38,9	19
Myyntisaamiset ja muut saamiset		74,8			74,8	74,8	20
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Myyntisaamiset ja muut saamiset		537,0			537,0	537,0	23
	5,0	611,9	33,9		650,7	650,7	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat							
Rahoitusvelat				827,3	827,3	878,8	30
Ostovelat ja muut velat ⁽²⁾			0,8	28,0	28,8	28,8	31
Lyhytaikaiset rahoitusvelat							
Rahoitusvelat				341,2	341,2	341,2	30
Ostovelat ja muut velat ⁽²⁾			1,2	302,4	303,6	303,6	31
			2,0	1 499,0	1 500,9	1 552,4	

¹⁾ Alkuperäisessä kirjaamisessa tällaiseksi määritetyt varat²⁾ Poislukien saadut ennakot

2015

milj. euroa	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Lainat ja muut saamiset	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat/-velat ⁽¹⁾	Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat rahoitusvelat	Tase-erien kirjanpitoarvot	Tase-erien käyvät arvot	Liite
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Myytävissä olevat rahoitusvarat	4,1		26,2		30,3	30,3	19
Myyntisaamiset ja muut saamiset		73,7			73,7	73,7	20
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Myyntisaamiset ja muut saamiset		333,4			333,4	333,4	23
	4,1	407,1	26,2		437,4	437,4	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat							
Rahoitusvelat				686,0	686,0	731,8	30
Ostovelat ja muut velat ⁽²⁾			3,6	14,8	18,5	18,5	31
Lyhytaikaiset rahoitusvelat							
Rahoitusvelat				305,2	305,2	305,2	30
Ostovelat ja muut velat ⁽²⁾				251,6	251,6	251,6	31
			3,6	1 257,6	1 261,2	1 307,1	

¹⁾ Alkuperäisessä kirjaamisessa tällaiseksi määritetyt varat²⁾ Poislukien saadut ennakot

Kunkin rahoitusvara ja -velkaerän käyvät arvot on esitetty yksityiskohtaisemmin liitenumeron mukaisessa kohdassa.

19. MYYTÄVISSÄ OLEVAT RAHOITUSVARAT

milj. euroa	2016	2015
Julkisesti noteeratut osakesijoitukset	33,9	26,2
Noteeraamattomat osakesijoitukset	5,0	4,1
	38,9	30,3

Julkisesti noteeratut osakesijoitukset on arvostettu käypään arvoon. Noteeraamattomat osakesijoitukset on kirjattu hankintamenoon mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettynä, koska osakesijoitusten käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä.

Noteerattujen osakkeiden käyvän arvon muutokset 7,7 (12,0) miljoonaa euroa on kirjattu tilikauden laajaan tulokseen.

20. PITKÄAIKAISET SAAMISET

milj. euroa	2016	2015
Lainasaamiset	0,1	0,1
Saamiset osakkuusyrityksiltä		0,6
Myyntisaamiset	60,3	55,7
Rahoitusleasingsaamiset	4,7	6,1
Siirtosaamiset	9,6	9,6
Muut pitkäaikaiset saamiset	0,2	1,6
	74,8	73,7

Saamisten (lyhyt- ja pitkäaikaisten) efektiivinen korkoprosentti oli 0,00 (0,00) prosenttia.

Rahoitusleasingsaamisten bruttomäärät - vähimmäisvuokrasaamiset erääntymisajoin

milj. euroa	2016	2015
Yhden vuoden kuluessa	5,6	9,1
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	4,7	6,1
Yli viiden vuoden kuluttua	0,0	0,2
	10,3	15,4
Tulevaisuudessa kertyvät rahoitustuotot	-0,0	-0,6
Rahoitusleasingsaamisten nykyarvo	10,2	14,9

Saatavien vähimmäisvuokrien nykyarvo erääntyy seuraavasti

milj. euroa	2016	2015
Yhden vuoden kuluessa	5,6	8,7
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	4,7	5,9
Yli viiden vuoden kuluttua	0,0	0,2
	10,2	14,9

Elisa on antanut rahoitusleasingsopimuksilla vuokralle pääosin videoneuvottelulaitteita. Sopimusten vuokra-ajat vaihtelevat yhdestä kymmeneen vuoteen ja sopimusehdot vaihtelevat indeksiehtojen osalta.

21. LASKENNALLISET VEROSAAMISET JA -VELAT

Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutos tilikaudella 2016

Laskennalliset verosaamiset

milj. euroa	1.1.2016	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu laajaan tulos- laskelmaan	Hankitut liike- toiminnot	31.12.2016
Vahvistetut tappiot	6,1	-2,2			3,9
Rahoitusleasingsopimukset	4,2	2,5			6,6
Sisäiset katteet	3,5	-0,2			3,3
Osakepalkkiojärjestelmät	2,2	1,4			3,6
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon liiketoimintojen yhdistämisissä		-1,5		2,9	1,4
Eläkevelvoitteet	3,7	-0,1	0,1		3,7
Muut väliaikaiset erot	2,0	-0,8	-0,1		1,0
	23,3	-1,5	-0,1	2,9	24,6

Laskennalliset verovelat

milj. euroa	1.1.2016	Kirjattu tulos- laskelmaan	Hankitut liike- toiminnot	31.12.2016
Kertyneet poistoerot	17,6	-0,9	3,3	19,9
Rahoitusleasingsopimukset	2,9	2,3		5,1
Muut väliaikaiset erot	1,3	-0,0		1,3
	22,7	0,9	4,8	28,5

Vahvistetuista tappioista on kirjattu laskennallista verosaamista siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan niitä voidaan hyödyntää. 31.12.2016 kirjatut laskennalliset verosaamiset vahvistetuista tappioista olivat 3,9 (6,1) miljoonaa euroa ja ne liittyvät vahvistettuihin tappioihin, jotka vanhenevat vuosina 2021–2024.

Konsernilla oli 31.12.2016 käyttämättömiä verotuksellisia tappioita 23,0 (22,3) miljoonaa euroa, joista ei ole kirjattu verosaamista. Kyseiset tappiot vanhenevat vuosina 2017–2025.

Viron tytäryhtiön verottamattomista voittovaroista 211,3 miljoonaa euroa ei ole kirjattu verovelkaa, koska ei ole olemassa voitonjakopäätöstä eikä suunnitelmaa voiton jakamisesta.

Laskennallisia verovelkoja ja -saamisia ei netoteta.

Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutos tilikaudella 2015

Laskennalliset verosaamiset

milj. euroa	1.1.2015	Kirjattu		31.12.2015
		tulos- laskelmaan	laajaan tulos- laskelmaan	
Varaukset	1,4	0,5		1,8
Vahvistetut tappiot			6,1	6,1
Rahoitusleasingsopimukset	0,9	3,3		4,2
Sisäiset katteet	3,8	-0,3		3,5
Osakepalkkiojärjestelmät	1,3	0,8		2,2
Eläkevelvoitteet	4,1		-0,5	3,7
Muut väliaikaiset erot	2,1	-0,3	0,2	2,0
	13,5	10,0	-0,2	23,3

Laskennalliset verovelat

milj. euroa	1.1.2015	Kirjattu		31.12.2015
		tulos- laskelmaan	Hankitut liike- toiminnot	
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon liiketoimintojen yhdistämisissä	1,6	-1,0	0,4	1,0
Kertyneet poistoerot	16,9	0,7		17,6
Rahoitusleasingsopimukset	1,2	1,7		2,9
Muut väliaikaiset erot	1,3	-0,0		1,3
	21,0	1,4	0,4	22,7

22. VAIHTO-OMAISUUS

milj. euroa	2016	2015
Aineet ja tarvikkeet	13,1	9,9
Valmiit tuotteet/tavarat	42,0	44,9
	55,0	54,8

Vaihto-omaisuudesta on tilikaudella kirjattu arvonalentumisia 0,8 (4,5) miljoonaa euroa.

23. MYYNTISAAMISET JA MUUT SAAMISET

milj. euroa	2016	2015
Myyntisaamiset	316,4	302,0
Arvoltaan alentuneet myyntisaamiset	-6,5	-5,7
Rahoitusleasingsaamiset	5,6	8,7
Siirtosaamiset	27,9	22,3
Lainasaamiset ⁽¹⁾	168,7	1,6
Saamiset osakkuusyrityksiltä	0,2	0,2
Muut saamiset	24,8	4,3
	537,0	333,4

¹⁾ Sisältää 167,0 miljoonan euron lainasaamisen liittyen Starmanin liiketoimintojen hankintaan.

Siirtosaamiset muodostuvat korkosaamisista sekä liikekulojen jaksotuksista.

Myyntisaamisten ikäjakauma

milj. euroa	2016	2015
Erääntymättömät	283,2	263,0
Erääntyneet		
Alle 30 päivää	21,2	24,8
31–60 päivää	3,5	4,7
61–90 päivää	1,4	2,3
Yli 90 päivää	0,6	1,6
	309,9	296,3

Myyntisaamisten kirjanpitoarvo on kohtuullinen arvio niiden käyvästä arvosta. Myyntisaamisten luottoriski on kuvattu liitetiedossa 34. Luottoriskin enimmäismäärä on myyntisaamisten arvo tilinpäätöspäivänä, 309,9 miljoonaa euroa.

24. RAHAVARAT

milj. euroa	2016	2015
Kassavarat	44,5	29,1
	44,5	29,1

25. JOHDANNAISSOPIMUKSET

Johdannaissopimusten nimellisarvot

milj. euroa	2016			2015		
	Voimassaoloaika			Voimassaoloaika		
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta
Koron- ja valuutanvaihtosopimus				1,5		
Sähköjohdannainen	2,1	2,2		0,9	4,7	

Johdannaissopimusten käyvät arvot

milj. euroa	2016			2015		
	Positiivinen	Negatiivinen	Yhteensä	Positiivinen	Negatiivinen	Yhteensä
	käypä arvo	käypä arvo		käypä arvo	käypä arvo	
Koron- ja valuutanvaihtosopimus					-0,1	-0,1
Sähköjohdannainen		-0,8	-0,8		-1,8	-1,8

Käyvän arvon määrittäminen ja luokittelu

Johdannaissopimusten käypä arvo määritetään käyttäen toimivilla markkinoilla noteerattuja markkinahintoja, rahavirtojen diskonttausmenetelmää tai optionhinnoittelumalleja.

Johdannaissopimukset luokitellaan käypien arvojen hierarkian tasolle 2. Ks. liitetieto 17.

26. OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Osakepääoma ja omat osakkeet

milj. euroa	Osakkeiden lukumäärä (tuhansia)	Osake- pääoma	Omat osakkeet
1.1.2015	167 335	83,0	-148,2
Omien osakkeiden luovutus			2,7
31.12.2015	167 335	83,0	-145,5
Omien osakkeiden luovutus			2,7
31.12.2016	167 335	83,0	-142,9

Yhtiön maksettu ja kaupparekisteriin merkitty osakepääoma oli tilikauden lopussa 83 033 008 (83 033 008) euroa.

Elisa Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiöllä on vain yhteen osakesarjaan kuuluvia osakkeita, joilla on yksi ääni. Yhtiöjärjestyksen mukaan osakkeiden enimmäismäärä on 1 000 (1 000) miljoonaa osaketta. Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa.

Omiin osakkeisiin sisältyy konsernin hallussa olevien omien osakkeiden hankintameno.

Omat osakkeet	Osakkeita kpl	Kirjan- pidollinen vasta-arvo euroa	%-osuus osakkeista ja äänistä
Konsernin hallussa olevat omat osakkeet 1.1.2015	7 986 043	3 962 734	4,77
Omien osakkeiden luovutus	-135 037		
Konsernin hallussa olevat omat osakkeet 31.12.2015	7 851 006	3 895 732	4,69
Omien osakkeiden luovutus	-135 877		
Konsernin hallussa olevat omat osakkeet 31.12.2016	7 715 129	3 828 309	4,61

MUUT RAHASTOT

milj. euroa	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Vara- rahasto	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Yhteensä
1.1.2015	90,9	3,4	0,4	381,0	475,7
Myytavissä olevat rahoitusvarat			12,0		12,0
Etuuspohjaisen nettovelan uudelleenmäärittämisestä johtuvat erot			1,8		1,8
Rahavirran suojaukset			-0,9		-0,9
31.12.2015	90,9	3,4	13,3	381,0	488,6
Myytavissä olevat rahoitusvarat			7,7		7,7
Etuuspohjaisen nettovelan uudelleenmäärittämisestä johtuvat erot			-0,3		-0,3
Rahavirran suojaukset			0,5		0,5
31.12.2016	90,9	3,4	21,3	381,0	496,6

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon on kirjattu se osa osakkeiden merkintähinnasta, jota ei ole osakeantipäätösten mukaan merkitty osakepääomaan.

Vararahasto 3,4 miljoonaa euroa sisältää yhtiöjärjestyksen mukaisen/yhtiökokouksen päätöksellä vapaasta omasta pääomasta siirretyn osuuden. Käyvän arvon rahasto 21,3 miljoonaa euroa sisältää myytävissä olevien rahoitusvarojen käypien arvojen muutokset, etuuspohjaisen nettoeläkevelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät sekä rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutosten tehokkaat osuudet. Muut rahastot 381,0 miljoonaa euroa ovat muodostuneet käytettäessä osakevaihtoa yrityshankinnassa.

27. OSAKEPERUSTEISET MAKSUT

Osakepalkkiojärjestelmä 2014

Elisa Oyj:n hallitus päätti 11.12.2014 konsernin avainhenkilöiden osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä.

Osakepalkkiojärjestelmässä on kolme ansaintajaksoa, kalenterivuodet 2015–2017, 2016–2018 ja 2017–2019. Elisan hallitus päättää järjestelmän ansaintakriteerit ja niille asetettavat tavoitteet kunkin ansaintajakson alussa. Ansaintajakson päätyttyä palkkio maksetaan tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen osakkeiden ja rahan yhdistelmänä. Palkkiota ei pääsääntöisesti makseta osallistujalle, mikäli konserniyhtiö tai osallistuja irtisanoo tai purkaa osallistujan työ- tai toimisopimuksen ennen palkkion maksamista.

Ansaintajakson 2017–2019 ansaintakriteerit perustuvat osakekohtaiseen tulokseen (EPS), uusien liiketoimintojen liikevaihtoon ja muihin keskeisiin tavoitteisiin. Osakepalkkiojärjestelmään kuuluu 166 avainhenkilöä ja palkkiot vastaavat yhteensä enintään 495 664 Elisa Oyj:n osakkeen arvoa.

Ansaintajakson 2016–2018 ansaintakriteerit perustuvat osakekohtaiseen tulokseen (EPS), uusien liiketoimintojen liikevaihtoon ja muihin keskeisiin tavoitteisiin. Osakepalkkiojärjestelmään kuuluu 157 avainhenkilöä ja palkkiot vastaavat yhteensä enintään 438 350 Elisa Oyj:n osakkeen arvoa.

Ansaintajakson 2015–2017 ansaintakriteerit perustuvat osakekohtaiseen tulokseen (EPS), uusien liiketoimintojen liikevaihtoon ja muihin keskeisiin tavoitteisiin. Osakepalkkiojärjestelmään kuuluu 145 avainhenkilöä ja palkkiot vastaavat yhteensä enintään 617 000 Elisa Oyj:n osakkeen arvoa.

Osakepalkkion määrä ja ehdot sekä oletukset käyvän arvon laskennassa	Ansaintajakso 2017–2019	Ansaintajakso 2016–2018	Ansaintajakso 2015–2017
Myönnettyjen osakepalkkioiden enimmäismäärä, kpl	495 664	438 350	617 000
Myöntämispäivä	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014
Osakkeen käypä arvo myöntämishetkellä, euroa ⁽¹⁾	26,73	30,83	18,71
Osakkeen kurssi myöntämishetkellä, euroa	30,93	34,79	22,61
Osakkeen kurssin toteumaoletus ansaintajakson jälkeen ⁽²⁾	34,25	36,69	22,34
Ansaintajakso alkaa	1.1.2017	1.1.2016	1.1.2015
Ansaintajakso päättyy	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017
Ansaintakriteerien toteumaoletus ansaintajakson alussa, %	50	50	50
Ansaintakriteerien toteumaoletus tilinpäätöshetkellä, %	50	50	73
Järjestelmän piirissä henkilöitä tilinpäätöshetkellä	166	157	145

¹⁾ Osakkeen käypä arvo on myöntämishetken kurssi vähennettynä arvioidulla osingolla. Arvioituna osinkona on käytetty viimeisintä maksettua osinkoa.

²⁾ Osakkeen toteumaoletusarvo on arvioitu käyttäen hyväksi ns. CAP-mallia (Capital Asset Pricing Model). Mallin perusmuuttujat ovat korkotasoa, yleinen riskipremio ja Elisan osakkeen ns. beta-riski. Osinko-olettamana on käytetty viimeisimmällä tilikaudella maksettuja osinkoja.

Osakepalkkiojärjestelmä 2011

Toisessa, suoritusperusteisessa osakepalkkiojärjestelmässä on kolme ansaintajaksoa, kalenterivuodet 2012–2014, 2013–2015 ja 2014–2016. Järjestelmän maksimipalkkion suuruus vastaa 3 315 000 Elisa Oyj:n osakkeen arvoa. Yhtiön hallitus päättää järjestelmän ansaintakriteerit ja niille asetettavat tavoitteet kunkin ansaintajakson alussa. Kunkin ansaintajakson päätyttyä palkkio maksetaan tilinpäätöksen valmistumista seuraavan kuukauden aikana osakkeiden ja rahan yhdistelmänä. Palkkiota ei pääsääntöisesti makseta osallistujalle, mikäli konserniyhtiö tai osallistuja irtisanoo tai purkaa osallistujan työ- tai toimitusjohtajan ennen palkkion maksamista.

Ansaintajakson 2012–2014 ansaintakriteerit perustuivat uusien liiketoimintojen liikevaihdon kasvuun ja osakekohtaiseen tulokseen. Suoritus oli kokonaisuudessaan 6,6 milj. euroa, josta rahana maksettiin 3,4 milj. euroa. Hallituksen päätöksen mukaisesti Elisa siirsi 4.2.2015 kannustinjärjestelmän piiriin kuuluville 136 henkilölle 133 197 osaketta, josta johtoryhmän jäsenille 38 103 osaketta ja toimitusjohtajalle 12 002 osaketta.

Ansaintajakson 2013–2015 ansaintakriteerit perustuvat uusien liiketoimintojen liikevaihdon kasvuun ja osakekohtaiseen tulokseen. Suoritus oli kokonaisuudessaan 9,5 milj. euroa, josta rahana maksettiin 4,9 milj. euroa. Hallituksen päätöksen mukaisesti Elisa siirsi 29.1.2016 kannustinjärjestelmän piiriin kuuluville 139 henkilölle 134 037 osaketta, josta johtoryhmän jäsenille 37 838 osaketta ja toimitusjohtajalle 11 733 osaketta.

Ansaintajakson 2014–2016 ansaintakriteerit perustuvat uusien liiketoimintojen liikevaihdon kasvuun ja osakekohtaiseen tulokseen. Osakepalkkiojärjestelmään kuuluu 139 avainhenkilöä ja palkkiot vastaavat yhteensä enintään 996 500 Elisa Oyj:n osakkeen arvoa.

Osakepalkkion määrä ja ehdot sekä oletukset käyvän arvon laskennassa	Ansaintajakso 2014–2016	Ansaintajakso 2013–2015	Ansaintajakso 2012–2014
Myönnettyjen osakepalkkioiden enimmäismäärä, kpl	996 500	983 500	983 000
Myöntämispäivä	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
Osakkeen käypä arvo myöntämishetkellä, euroa ⁽¹⁾	15,36	12,83	12,23
Osakkeen kurssi myöntämishetkellä, euroa	19,26	16,73	16,13
Osakkeen kurssin toteumaoletus ansainta- ja rajoitusjakson jälkeen ⁽²⁾	19,54	16,24	16,16
Ansaintajakso alkaa	1.1.2014	1.1.2013	1.1.2012
Ansainta- ja rajoitusjakso päättyvät	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014
Ansaintakriteerien toteumaoletus ansaintajakson alussa, %	50	50	72
Ansaintakriteerien toteumaoletus tilinpäätöshetkellä, %	27		
Ansaintakriteerien toteuma, %		29	29
Suoritettu määrä, kpl		134 037	133 197
Siirtopäivän keskiarvo		33,23	23,34
Osakkeina jaettu määrä myönnettyjen osakepalkkioiden enimmäismäärästä, %		14	14
Järjestelmän piirissä henkilöitä tilinpäätöshetkellä	139	139	136

¹⁾ Osakkeen käypä arvo on myöntämishetken kurssi vähennettynä arvioidulla osingolla. Arvioituna osinkona on käytetty viimeisintä maksettua osinkoa.

²⁾ Osakkeen toteumaoletusarvo on arvioitu käyttäen hyväksi ns. CAP-mallia (Capital Asset Pricing Model). Mallin perusmuuttujat ovat korkotasoa, yleinen riskipreemio ja Elisan osakkeen ns. beta-riski. Osinko-olettamana on käytetty viimeisimmällä tilikaudella maksettuja osinkoja.

28. ELÄKEVELVOITTEET

Suomessa Elisan henkilöstön eläketurva on hoidettu TyEL-eläkkeiden osalta eläkevakuutusyhtiöiden kautta ja lisäeläketurvan osalta pääsääntöisesti henkivakuutusyhtiöiden kautta. Suomen TyEL-järjestelmä on luonteeltaan maksupohjainen järjestely. Etuuspohjaisiksi järjestelyiksi on luokiteltu osa lisäeläkejärjestelyistä ja yhtiöiden omalla vastuulla olevat eläkejärjestelyt. Järjestelyt rahoitetaan pääosin vakuutusyhtiöön suoritettavilla vuosittaisilla vakuutusmatemaattisiin laskelmiin perustuvilla maksuilla. Järjestelyihin sovelletaan paikallista vero- ja muuta lainsäädäntöä. Etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä on vain Elisa Oyj:ssä sekä vuonna 2016 hankitussa Anvia Telecom Oy:ssä.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden eläkejärjestelyt ovat maksupohjaisia.

Lakisääteiseen työeläkejärjestelyyn (TyEL) 1.1.2017 voimaan tullut lakimuutos nostaa asteittain eläkeiä 63 vuodesta 65 vuoteen syntymävuodesta riippuen. Elisa on päättänyt olla kompensoimatta lakisääteisen eläkeiän nousua lisäeläkkeellä.

Taseen etuuspohjainen nettoeläkevelka määräytyy seuraavasti:

milj. euroa	2016	2015
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo	-2,4	-2,1
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	-72,8	-68,0
Varojen käypä arvo	58,6	54,5
Nettomääräinen eläkevelka (-) /-saaminen (+) taseessa	-16,6	-15,6

Laajan tuloslaskelman eläkekulu määräytyy seuraavasti:

milj. euroa	2016	2015
Tuloslaskelman etuuspohjainen eläkekulu		
Tilikauden työsuorituksen perustuva meno	0,2	0,3
Nettokorkokulu	0,3	0,4
Velvoitteen täyttämiset	0,0	-0,1
	0,5	0,5
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	0,3	-2,3
Uudelleen määrittämisestä johtuvaan erään liittyvä vero	-0,1	0,5
	0,3	-1,8

Taseessa esitetyn etuuspohjaisen nettovelan täsmäytyslaskelma:

milj. euroa	2016	2015
Nettovelka tilikauden alussa	15,6	18,2
Tuloslaskelman etuuspohjainen eläkekulu	0,5	0,5
Uudelleenmäärittämisestä johtuvat erät	0,3	-2,3
Työnantajan suorittamat maksut	-0,4	-0,8
Hankitut liiketoiminnot	0,4	
Nettovelka tilikauden lopussa	16,6	15,6

Eläkevelvoitteen nykyarvon muutokset:

milj. euroa	2016	2015
Velvoite tilikauden alussa	-70,1	-76,0
Tilikauden työsuorituksen perustuvat menot	-0,2	-0,3
Korkomenot	-1,4	-1,6
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät		
Demografisten oletusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot (+) ja tappiot (-)	0,0	1,4
Taloudellisten oletusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot (+) ja tappiot (-)	-6,8	1,5
Kokemuseräiset voitot (+) tai tappiot (-)	-1,0	-0,7
Maksetut etuudet	5,1	5,1
Velvoitteen täyttäminen	0,0	0,4
Hankitut liiketoiminnot	-0,8	
Velvoite tilikauden lopussa	-75,2	-70,1

Järjestelyyn kuuluvien varojen käypien arvojen muutokset:

milj. euroa	2016	2015
Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvät arvot tilikauden alussa	54,5	57,9
Korkotuotot	1,1	1,2
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät, voitot (+) ja tappiot (-)	7,4	0,1
Maksetut etuudet	-5,1	-5,1
Työntajan suorittamat maksut	0,4	0,8
Velvoitteen täyttäminen	0,0	-0,3
Hankitut liiketoiminnot	0,4	
Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvät arvot tilikauden lopussa	58,6	54,5

Keskeiset vakuutusmatemaattiset oletukset olivat seuraavat:

	2016	2015
Diskonntauskorko, %	1,10	2,00
Tulevan ajan palkankorotusolettamus, %	2,70	2,70
Tulevan ajan eläkkeiden korotusolettamus, %	1,60	1,70

Etusopohjaisen nettoeläkevelan herkkyyyslaskelma:

Vakuutusmatemaattisen oletuksen muutos	Vaikutus etusopohjaiseen nettoeläkevelkaan, meur	
	2016	2015
Diskonntauskorko + 0,5 %	-1,6	-1,3
Tulevan ajan eläkkeiden korotusolettamus +0,5 %	4,9	4,1
Odotettavissa oleva elinikä +1 vuosi	1,0	0,8

Yllä olevan herkkyysoanalyysin vaikutukset on laskettu niin, että oletuksen muutoksen vaikutusta laskettaessa on kaikkien muiden oletusten oletettu pysyvän ennallaan. Käytännössä tämä ei ole todennäköistä, ja joissakin oletuksissa tapahtuvat muutokset saattavat korreloida keskenään. Etusopohjaisen velvoitteen herkkyyso on laskettu käyttäen samaa menetelmää kuin on käytetty taseeseen merkittävää eläkevelvoitetta laskettaessa.

Etusopohjaiset eläkejärjestelyt altistavat konsernin useille riskeille. Joukkovelkakirjalainojen tuoton aleneminen, korkeampi inflaatio ja korkeampi odotettavissa oleva eläkeikä voivat altistaa konsernin eläkevelkojen kasvulle. Toisaalta koska varojen käypä arvo lasketaan samalla diskonttauskorolla kuin velvoite, diskonttauskoron muutos vaikuttaa vain nettovelkaan. Vastaavasti eliniän odotteen nousu kasvattaa varoja ja vaikutus kohdistuu nettovelkaan.

Velvoitteen painotettuun keskiarvoon perustuva duraatio on 14,7 (14,6) vuotta.

Konserni ennakoii maksavansa etusopohjaisiin eläkejärjestelyihin 0,4 (0,8) miljoonaa euroa vuonna 2017.

Etusopohjaiseen eläkejärjestelyyn kuuluvat varat ovat 100 prosenttisesti hyväksyttäviä vakuutuksia.

29. VARAUKSET

milj. euroa	Työsuhteen päättämiseen liittyvät etuudet	Muut	Yhteensä
1.1.2015	4,4	2,5	6,8
Varausten lisäykset	5,6		5,6
Käyttämättömien varausten peruutukset	-0,3		-0,3
Käytetyt varaukset	-3,0	-0,4	-3,4
31.12.2015	6,8	2,1	8,9
Varausten lisäykset	2,8		2,8
Hankitut liiketoiminnot		0,3	0,3
Käyttämättömien varausten peruutukset	-1,5		-1,5
Käytetyt varaukset	-3,9	-0,0	-4,0
31.12.2016	4,1	2,3	6,4

milj. euroa	2016	2015
Pitkäaikaiset varaukset	3,5	3,4
Lyhytaikaiset varaukset	2,9	5,4
	6,4	8,9

Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet

Osana konsernin tehostamistoimia Elisa on käynyt vuonna 2016 henkilöstön vähentämiseen johtaneita yhteistoimintaneuvotteluja. Toimintojen uudelleenjärjestelyvaraus sisältää sekä varautumisen työttömyyseläkkeisiin että muihin irtisanomisista aiheutuviin menoihin. Irtisanomisiin liittyvä varaus realisoituu vuonna 2017 ja työttömyyseläkejärjestelyihin liittyvä varaus vuosina 2017–2019.

Muut varaukset

Muut varaukset sisältävät puhelinpylväistä sekä myydyistä kiinteistöistä tehdyn ympäristövarauksen.

30. RAHOITUSVELAT

milj. euroa	2016		2015	
	Tase-arvot	Käyvät arvot	Tase-arvot	Käyvät arvot
Pitkäaikaiset				
Joukkovelkakirjalainat	594,5	646,0	592,5	638,4
Pankkilainat	209,2	209,2	68,5	68,5
Eläkesäätiölainat	1,0	1,0	1,0	1,0
Pääomalainat	0,1	0,1	0,1	0,1
Rahoitusleasingvelat	22,5	22,5	23,9	23,9
	827,3	878,8	686,0	731,8
Lyhytaikaiset				
Pankkilainat	139,2	139,2	130,7	130,7
Rahoitusleasingvelat	3,1	3,1	3,9	3,9
Yritystodistukset	199,0	199,0	170,5	170,5
	341,2	341,2	305,2	305,2
	1 168,6	1 220,1	991,1	1 037,0

Lainat sisältävät yhteensä 25,6 (27,8) miljoonaa euroa vakuudellisia velkoja (rahoitusleasingvelkoja). Rahoitusleasingvelat ovat tosiasiallisesti vakuudellisia, sillä maksujen laiminlyönnin tapahtuessa oikeudet vuokrattuun omaisuuteen siirtyvät takaisin vuokranantajalle.

Kaikki rahoitusvelat ovat euromääräisiä. Rahoitusvelat arvostetaan kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenuun. Rahoitusvelkojen käyvät arvot perustuvat markkinanoteerauksiin tai ne on laskettu diskonttaamalla velkaan liittyvät rahavirrat tilinpäätöspäivän markkinakorolla.

Pitkäaikaisten lainojen keskimaturiteetti oli 3,9 (4,2) vuotta ja efektiivinen keskiporko 2,1 (2,3) prosenttia.

Rahoitusvelkojen lyhennysten ja rahoituskulujen sopimuksiin perustuvat kassavirrat

2016

milj. euroa	2017	2018	2019	2020	2021	2022-	Yhteensä
Joukkovelkakirjalainat	15,0	15,0	315,0	8,3	308,3		661,5
Rahoituskulut	15,0	15,0	15,0	8,3	8,3		61,5
Lyhennykset			300,0		300,0		600,0
Pankkilainat	10,4	60,3	0,7	0,7	0,6	151,2	223,9
Rahoituskulut	1,2	1,2	0,6	0,6	0,6	1,2	5,5
Lyhennykset	9,1	59,1	0,0	0,0		150,0	218,3
Sitovat luottolimiitit	130,0						130,0
Rahoituskulut	0,0						0,0
Lyhennykset	130,0						130,0
Yritystodistukset	199,0						199,0
Rahoituskulut	0,4						0,4
Lyhennykset	198,6						198,6
Eläkesäätiölainat	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,7	1,2
Rahoituskulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2
Lyhennykset		0,1	0,1	0,1	0,1	0,6	1,0
Pääomalainat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Rahoituskulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lyhennykset						0,1	0,1
Rahoitusleasingvelat	5,1	3,8	3,5	3,1	2,2	49,5	67,2
Rahoituskulut	2,0	1,6	1,7	1,6	1,5	33,2	41,6
Lyhennykset	3,1	2,2	1,8	1,5	0,7	16,3	25,6
Sähköjohdannainen	0,0	0,1	0,2				0,3
Suoritettavat rahavirrat		0,1	0,2				0,3
Ostovelat	150,5						150,5
Rahoituskulut	18,7	17,9	17,6	10,5	10,4	34,6	109,5
Lyhennykset	491,4	61,4	301,9	1,6	300,8	167,0	1 324,2
Yhteensä	510,0	79,3	319,5	12,1	311,2	201,6	1 433,7

2015

milj. euroa	2016	2017	2018	2019	2020	2021-	Yhteensä
Joukkovelkakirjalainat	15,0	15,0	15,0	315,0	8,3	308,3	676,5
Rahoituskulut	15,0	15,0	15,0	15,0	8,3	8,3	76,5
Lyhennykset				300,0		300,0	600,0
Pankkilainat	133,7	9,9	59,7	0,0	0,0		203,3
Rahoituskulut	3,0	0,6	0,6	0,0	0,0		4,2
Lyhennykset	130,6	9,3	59,1	0,0	0,0		199,1
Sitovat luottolimitit	0,1						0,1
Lyhennykset	0,1						0,1
Yritystodistukset	170,5						170,5
Rahoituskulut	0,4						0,4
Lyhennykset	170,1						170,1
Eläkesäätiölainat	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,7	1,2
Rahoituskulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2
Lyhennykset		0,1	0,1	0,1	0,1	0,6	1,0
Pääomalainat						0,1	0,1
Lyhennykset						0,1	0,1
Rahoitusleasingvelat	6,1	4,4	3,1	3,1	3,1	51,7	71,5
Rahoituskulut	2,1	2,0	1,6	1,7	1,6	34,7	43,7
Lyhennykset	3,9	2,4	1,5	1,4	1,5	17,1	27,8
Sähköjohdannainen	0,0	0,2	0,2	0,2			0,6
Suoritettavat rahavirrat	0,0	0,2	0,2	0,2			0,6
Koron- ja valuutanvaihtosopimus	0,0						0,0
Ostovelat	130,5						130,5
Rahoituskulut	20,6	17,8	17,3	17,0	9,9	43,0	125,6
Lyhennykset	435,2	11,8	60,8	301,5	1,6	317,7	1 128,7
Yhteensä	455,9	29,6	78,1	318,5	11,5	360,8	1 254,3

Vaihtuvakorkoisten rahoitusvelkojen tulevat rahoituskulut on laskettu käyttäen tilinpäätöshetkellä voimassa ollutta korkoa.

Yhtiöllä on sitovia luottolimiittejä 300 miljoonaa euroa, joista 170 miljoonaa euroa eräänny 2018 ja 130 miljoonaa euroa 2019.

Vuoden vaihteessa nostettuna ollut määrä 130 miljoonaa euroa on nostettu alle vuoden mittaisena ja vaihtuvakorkoisena.

Joukkovelkakirjalainat

Emoyhtiö on joukkovelkakirjalainaohjelmansa puitteissa laskenut liikkeeseen seuraavat joukkovelkakirjalainat:

	31.12.2016					Eräpäivä
	Käypä arvo milj. euroa	Tasearvo milj. euroa	Nimellisarvo milj. euroa	Nimellis- korko-%	Efektiivinen korko-%	
EMTN-ohjelma 2001 / 1000 milj.euroa						
I/2012	316,9	295,2	300,0	2,250	2,403	4.10.2019
I/2013	329,1	299,3	300,0	2,750	2,785	22.1.2021
	646,0	594,5	600,0			

Joukkovelkakirjalainojen käypä arvo perustuu markkinanoteerauksiin.

**Rahoitusleasingvelkojen bruttomäärä
- vähimmäisvuokrat eräänymisajoin**

milj. euroa	2016	2015
Yhden vuoden kuluessa	5,1	6,1
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	12,9	14,0
Yli viiden vuoden kuluttua	49,2	51,5
	67,2	71,5
Tulevaisuudessa kertyvät rahoituskulut	-41,6	-43,7
Rahoitusleasingvelkojen nykyarvo	25,6	27,8

Rahoitusleasingvelkojen nykyarvo eräänymisajoin seuraavasti

milj. euroa	2016	2015
Yhden vuoden kuluessa	3,1	3,9
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	6,3	6,8
Yli viiden vuoden kuluttua	16,3	17,1
	25,6	27,8

Elisa on vuokrannut rahoitusleasing-sopimuksilla mm. teletiloja ja -verkkoa, palvelimia ja työasemia sekä videoneuvottelulaitteita ja -infrastruktuuria. Sopimusehdot vaihtelevat osto-optioiden/lunastusehtojen, indeksiehtojen ja sopimusaikojen osalta.

31. OSTOVELAT JA MUUT VELAT

milj. euroa	2016	2015
Pitkäaikaiset		
Saadut ennakot	5,2	5,4
Johdannaissopimukset	0,8	3,6
Muut velat ⁽¹⁾	28,0	14,8
	34,0	23,9
Lyhytaikaiset		
Ostovelat ⁽¹⁾	150,5	130,5
Saadut ennakot	4,1	3,9
Palkka- ja henkilösivukulujaksotukset	55,2	54,8
Muut siirtovelat	18,5	15,9
Velat osakkuusyrityksille	0,5	0,3
Muut velat	78,8	50,1
	307,7	255,5
	341,7	279,4

¹⁾ Sisältää 800 MHz -taajuuslisenssiin liittyvää pitkäaikaista velkaa 0,0 (6,7) miljoonaa euroa ja 700 MHz taajuuslisenssiin liittyvää pitkäaikaista velkaa 17,6 (0,0) miljoonaa euroa.

Lisensseihin liittyvä lyhytaikainen velka 11,1 (6,7) miljoonaa euroa sisältyy lyhytaikaisiin ostovelkoihin.

Johdannaissopimukset on luokiteltu ryhmään Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat/-velat. Muut pitkäaikaiset velat on luokiteltu Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat rahoitusvelat -ryhmään.

Ostovelkojen ja muiden velkojen kirjanpitoarvo on kohtuullinen arvio niiden käyvästä arvosta. Konsernin ostovelkojen maksuajat noudattavat yritysten tavanomaisia maksuehtoja. Muut siirtovelat muodostuvat korkokulujen sekä muiden tavanomaisten kulujen jaksotuksista.

32. MUUT VUOKRASOPIMUKSET

Konserni vuokralle ottajana

Ei purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:

milj. euroa	2016	2015
Yhden vuoden kuluessa	29,6	29,0
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	36,7	42,3
Yli viiden vuoden kuluttua	26,6	28,0
	93,0	99,4

Elisa on vuokrannut mm. toimi- ja teletiloja, liikepaikkoja ja autoja. Vuokrasopimusten pituudet vaihtelevat yhdestä kuukaudesta teletilojen yli 50 vuoteen.

Vuonna 2016 on kirjattu tulosvaikutteisesti muiden vuokrasopimusten perusteella suoritetuista vuokramenoista 56,3 (55,8) miljoonaa euroa.

Konserni vuokralle antajana

Ei purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella saatavat vähimmäisvuokrat:

milj. euroa	2016	2015
Yhden vuoden kuluessa	2,9	2,7
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	0,5	0,4
	3,4	3,2

Elisa toimii vuokralleantajana pääasiallisesti tavanomaisissa liikehuoneiston vuokrasopimuksissa sekä teletila- ja laitepaikkavuokrasopimuksissa. Vuokrasopimukset ovat valtaosin lyhyitä, 1–6 kuukauden pituisia sopimuksia.

33. ANNETUT VAKUUKSET, VASTUUSITOUMUKSET JA MUUT VASTUUT

milj. euroa	2016	2015
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Kiinnitykset	1,2	2,3
Pantatut arvopaperit	0,1	0,1
Talletukset	0,7	0,7
Takaukset	1,1	1,1
Muiden puolesta annetut vakuudet		
Takaukset ⁽¹⁾	0,5	0,5
Muut	0,0	
	3,6	4,8
Muut sopimusveloitteet		
Takaisinostovastuut	0,0	0,1
Remburssivastuu	0,1	0,1
Pääomallainan kirjaamaton korkovastuu	0,0	0,0

¹⁾ Elisa on taannut henkilöstön vähäisiä alle 20 000 euron suuruisia lyhytaikaisia lainoja. Takauslimiitin enimmäismäärä tilinpäätöshetkellä oli 0,5 (0,5) miljoonaa euroa.

Kiinteistöinvestoinnit

Kiinteistöinvestointien arvonlisäveron tarkistusvastuu 31.12.2016 oli 30,5 (31,7) miljoonaa euroa.

34. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

Elisa Oyj:n keskitetty rahoitustoiminta vastaa koko konsernin valuutta-, korko-, likviditeetti- ja jälleenrahoitusriskeistä. Rahoituspolitiikan, kuten varainhankinnan ja sijoitustoiminnan periaatteet, käsitellään ja vahvistetaan vuosittain hallituksen tarkastusvaliokunnassa. Rahoitusriskejä seurataan osana normaalia toiminnan valvontaa.

Markkinariskit

Korkoriski

Elisa altistuu korkoriskille lähinnä rahoitusvelkojensa kautta. Korkoriskin hallitsemiseksi konsernin lainanotto ja sijoitukset on hajautettu kiinteä- ja vaihtuvakorkoisiin instrumentteihin. Korkoriskin hallitsemiseksi voidaan käyttää myös johdannaisopimuksia. Tavoitteena on suojautua korkotason muutosten aiheuttamilta negatiivisilta vaikutuksilta. Johdannaisiin ei sovelleta suojauslaskentaa.

Korollisten rahoitusvelkojen koronmuutosten ajankohdat (milj. euroa) 31.12.2016, nimellisarvoon

Ajankohta, jolloin koronmuutos tapahtuu	alle 1 vuosi	1-5 vuotta	yli 5 vuotta	Yhteensä
Vaihtuvakorkoiset rahoitusinstrumentit				
Yritystodistustlainat	199,0			199,0
Pankkilainat	198,3			198,3
Rahoitusleasingvelat	3,1			3,1
Kiinteäkorkoiset rahoitusinstrumentit				
Joukkovelkakirjalainat		600,0		600,0
Pankkilainat			150,0	150,0
Eläkesäätiölainat	1,0			1,0
Pääomalainat	0,1			0,1
Rahoitusleasingvelat		6,3	16,3	22,5
	401,5	606,3	166,3	1 174,0

Konsernilla oli korollisia rahoitusvaroja sijoitettujen yritystodistusten ja pankkitalletusten muodossa 0,0 miljoonaa euroa sekä kassavaroja 44,5 miljoonaa euroa 31.12.2016.

Herkkyysanalyysi sisältää taseen rahoitusvelat tilinpäätöshetkellä. Korkotason muutokseksi on oletettu yksi prosenttiyksikkö ja muutoksen vaikutus tulokseen on laskettu ennen veroja. Korkopositioksi on oletettu korolliset rahoitusvelat ja -saamiset sekä koronvaihtosopimukset tilinpäätöshetkellä niin, että kaikki sopimukset olisivat voimassa muuttumattomina koko vuoden.

milj. euroa	2016		2015	
	Tuloslaskelma	Oma pääoma	Tuloslaskelma	Oma pääoma
Korkotason muutos +/- 1 %	+/- 4,0		+/- 2,5	

Valuuttakurssiriski

Elisa-konsernin rahavirroista valtaosa on euromääräisiä, joten yhtiön altistuminen valuuttariskille (taloudellinen riski ja transaktioriski) on vähäistä. Liiketoimintaan liittyvät valuuttakurssiriskit aiheutuvat kansainvälisestä yhdysliikenteestä sekä vähäisessä määrin hankinnoista. Keskeisimmät valuutat ovat Yhdysvaltain dollari (USD), Englannin punta (GBP), Kansainvälisen valuuttarahaston korivaluutta (SDR), Venäjän rupla (RUB) ja Ruotsin kruunu (SEK). Muiden valuuttojen merkitys on vähäinen. Tilikauden aikana valuuttakurssisuojaus ei käytetty. Yhtiön rahoitusvelkoihin ei sisälly valuuttariskiä.

Konsernin omaan pääomaan sisältyvä ulkomaisten tytäryhtiöiden muuntoeropositio on vähäinen. Muuntoeropositiota ei ole tilivuoden aikana suojattu.

Valuuttapositio 31.12.2016

milj. euroa	Myyntisaamiset	Ostovelat
USD	0,6	2,6
GBP	0,7	0,2
SDR	0,5	0,7
RUB	0,1	
SEK	0,1	0,1

Valuuttapositio 31.12.2015

milj. euroa	Myyntisaamiset	Ostovelat
USD	0,6	2,0
GBP	0,8	0,3
SDR	0,4	0,8
RUB	0,2	
SEK	0,3	0,0

USD:n kahdenkymmenen prosenttiyksikön muutos vaikuttaisi konsernin tulokseen +/- 0,4 (+/- 0,3) miljoonaa euroa, GBP:n +/- 0,1 (+/- 0,1) miljoonaa euroa, SDR:n +/- 0,0 (+/- 0,1) miljoonaa euroa, RUB:in +/- 0,0 (+/- 0,0) miljoonaa euroa ja SEK:n +/- 0,0 (+/- 0,1) miljoonaa euroa.

Likviditeettiriski

Likviditeettiriskienhallinnan tavoitteena on konsernin rahoituksen varmentaminen kaikissa tilanteissa. Yhtiön keskeisin rahoitusjärjestely on 1 000 miljoonan euron EMTN-ohjelma, jonka puitteissa on laskettu liikkeeseen 600,0 miljoonan euron määrästä joukkovelkakirjalainoja. Yhtiöllä on lisäksi 250 miljoonan euron yritystodistusohjelma sekä 300 miljoonan euron komitoidut luottolimitit, joista 3.6.2018 erääntyvästä 170 miljoonan euron limiitistä oli 130 miljoonaa euroa nostettuna ja 11.6.2021 erääntyvä 130 miljoonaa euroa oli kokonaisuudessaan nostamatta 31.12.2016. Lainojen marginaali määräytyy yhtiön luottoluokituksen pohjalta.

Elisa on hankkinut kansainväliset luottoluokitukset osana rahoituksensa varmentamista. Moody's Investor Services on luokittanut Elisan pitkäaikaiset sitoumukset luokkaan Baa2 (näkömä vakaa). Standard & Poor's on luokittanut yhtiön pitkäaikaiset sitoumukset luokkaan BBB- (näkömä vakaa) ja lyhytaikaiset sitoumukset luokkaan A-2.

Rahat ja pankkisaamiset sekä käyttämättömät komitoidut limiitit

milj. euroa	2016	2015
Rahat ja pankkisaamiset	44,5	29,1
Luottolimitit	170,0	450,0
	214,5	479,1

Rahat ja pankkisaamiset sekä käyttämättömät komitoidut luottolimitit vähennettynä Elisan liikkeeseenlaskemilla yritystodistuksilla olivat 15,5 (308,6) miljoonaa euroa 31.12.2016.

Rahoitusvelkojen sopimuksiin perustuvat rahavirrat on esitetty liitetiedossa 30.

Luottoriski

Rahoitusinstrumentteihin sisältyy riski siitä, että vastapuoli ei pysty täyttämään veloitettaan. Likvidien varojen sijoitukset tehdään vahvistettujen limiittien rajoissa kohteisiin, joiden luottokelpoisuus on hyvä. Sijoituskohteet sekä niille määritellyt limiitit tarkastetaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään vuosittain. Johdannaissopimuksia tehdään vain hyvän luottokelpoisuuden omaavien koti- ja ulkomaisten pankkien kanssa.

Liiketoimintayksiköt vastaavat myyntisaamisiin liittyvästä luottoriskistä. Yksiköillä on kirjallisesti laaditut luottopolitiikat, jotka noudattavat pääosin yhteneväisiä periaatteita. Uusien asiakkaiden luottotiedot tarkastetaan ulkoisista lähteistä aina, kun myydään jälkikäteislaskutettavia tuotteita tai palveluita. Myytäessä lisää olemassa oleville asiakkaille luottokelpoisuus tarkastetaan omien reskontratietojen perusteella. Elisa voi myös periä ennako- tai takuumaksuja luottopolitiikan mukaisesti.

Myyntisaamisten luottoriskikeskittymät ovat vähäisiä johtuen konsernin suuresta asiakaskannasta; 10 suurinta asiakasta edustaa noin 6 prosenttia liikevaihdosta. Konsernin myyntisaamisista on vähennetty epävarmoja saatavia 6,5 (5,7) miljoonaa euroa. Konsernin aikaisempi kokemus myyntisaamisten perinnästä vastaa kirjattuja arvonalennuksia. Lisäksi konserni myy määritettyjen asiakasryhmien keskimäärin 136 päivää erääntyneet myyntisaamiset. Näiden seikkojen perusteella johto uskoo, ettei konsernin myyntisaamisiin sisälly merkittävää luottoriskää. Luottoriskin enimmäismäärä on myyntisaamisten kokonaismäärä, joka 31.12.2016 oli 309,9 miljoonaa euroa. Myyntisaamisten ikäjakauma on esitetty liitetiedossa 23.

Hyödykeriskit ja niiden herkkyysanalyysi

Elisa suojaa sähköstöjä fyysisten ostosopimusten lisäksi johdannaisilla. Sähkön hintariskiä tarkastellaan viiden vuoden aikajänteellä. Tulevaisuuden ostoja suojaavien johdannaissopimusten osalta noudatetaan suojauslaskentaa. Suojauslaskennan kriteerit täyttävien johdannaisten tehokas osuus kirjataan oman pääoman käyvän arvon rahastoon ja tehoton osuus tuloslaskelman liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin. Omaan pääomaan kirjattavan käyvän arvon rahaston muutos esitetään laajan tuloslaskelman erässä Rahavirran suojaukset.

Suojauslaskennan tehoton osuus oli vuoden lopussa 0,4 (-0,4) miljoonaa euroa.

Sähköstöjen suojausaste seuraavien vuosien hankinnoista, %

	2016	2015
0-1 vuotta	91,3	62,9
1-2 vuotta	46,6	43,2
2-3 vuotta	17,5	24,7
3-4 vuotta	0,0	18,5
4-5 vuotta	0,0	0,0

Jos sähköjohdannaisten markkinahinta muuttuisi tilinpäätöspäivän 31.12.2016 tasosta +/- 10 %, olisi vaikutus vuoden 2017 tuloslaskelmaan +/- 0,0 (0,0) milj. euroa ja omaan pääomaan +/- 0,4 (0,6) milj. euroa. Muutoksen vaikutus on laskettu ennen veroja.

Muu hintariski

Elisan myytävissä olevat sijoitukset koostuvat pääosin Comptel Oyj:n osakkeista, jotka noteerataan julkisesti. Herkkyysanalyysi käsittää taseen osakkeet tilinpäätöshetkellä. Osakekurssin muutokseksi analyysissä on oletettu 20 prosenttiyksikköä.

milj. euroa	2016		2015	
	Tuloslaskelma	Oma pääoma	Tuloslaskelma	Oma pääoma
Comptelin osakekurssin muutos +/- 20 %		+/- 6,8		+/- 5,2

Pääoman hallinta

Elisan pääoma koostuu omasta pääomasta ja velasta. Liiketoiminnan kehittämiseksi Elisa voi toteuttaa laajennusinvestointeja ja yritysostoja, jotka voidaan rahoittaa joko omalla pääomalla tai velalla joko suoraan tai välillisesti.

Elisan omavaraisuustavoite on yli 35 prosenttia ja nettovelka/käyttökate 1,5-2,0. Nettovelka/käyttökate -tunnusluku lasketaan kertaluonteisista eristä puhdistettuna.

Elisan pääomanpalautus omistajille koostuu osingoista, muusta vapaan oman pääoman jakamisesta sekä omien osakkeiden hankinnasta. Varsinainen voitonjako on 80-100 prosenttia tilikauden tuloksesta. Tämän lisäksi osakkeenomistajille voidaan suorittaa lisävoitonjakoa. Jakoehdotusta tai -päätöstä tehdessään hallitus ottaa huomioon taloudellisen aseman, tulevat rahoitustarpeet ja asetetut taloudelliset tavoitteet.

Pääomarakenne ja keskeiset tunnusluvut

milj. euroa	2016	2015
Korollinen nettovelka	1 124,1	962,0
Oma pääoma yhteensä	971,3	925,9
Pääoma yhteensä	2 095,4	1 887,9
Velkaantumisaste, %	115,7	103,9
Nettovelka/käyttökate	2,0	1,8
Omavaraisuusaste, %	38,5	41,4

Käytettävissä olevat rahoituslähteet

Oman pääoman ehtoisen rahoituksen osalta Elisan tavoitteena on pitää hallituksella riittävä joustavuus omien osakkeiden liikkeeseenlaskuun. Yhtiökokous tekee päätöksen osakeantivaltuutuksen määrästä. Valtuutusta on käytetty vuonna 2016 osakepalkkiojärjestelmien toteutuksessa.

Oma pääoma	2016	2015
Hallussa olevat osakkeet, 1 000 kpl	7 715	7 851
Osakeantivaltuus, 1 000 kpl	14 998	14 865
Osakekurssi	30,93	34,79
Yhteensä, milj. euroa	463,9	517,2

Vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen osalta Elisa pitää yllä lainaohjelmia ja luottojärjestelyitä, joiden puitteissa voidaan tehdä nopeasti liikkeeseenlaskuja. Järjestelyt ovat sitovia ja ei-sitovia ja niiden puitteissa voidaan tehdä liikkeeseenlaskuja eri juoksuajoille.

Velkapääoma	2016	2015
Yritystodistusohjelma (ei sitova) ⁽¹⁾	51,0	79,5
Komittoidut luottolimiitit ⁽²⁾	170,0	300,0
Pankkilainat nostamatta (sitova) ⁽³⁾	0,0	150,0
EMTN-ohjelma (ei sitova) ⁽⁴⁾	400,0	400,0
Yhteensä, milj. euroa	621,0	929,5

Oma pääoma ja velkapääoma yhteensä	2016	2015
	1 084,9	1 446,7

¹⁾ Yritystodistusohjelman koko on 250 miljoonaa euroa, josta oli 31.12.2016 käytössä 199,0 miljoonaa euroa.

²⁾ Elisalla on kaksi komittoa luottolimiittijärjestelyä yhteensä 300 miljoonaa euroa. Järjestelyistä oli 31.12.2016 nostamatta 170 miljoonaa euroa.

³⁾ Elisa solmi 6.10.2015 150 miljoonan euron lainasopimuksen Euroopan Investointipankin kanssa. Laina nostettiin kokonaisuudessaan 6.9.2016.

⁴⁾ Elisalla on eurooppalainen joukkovelkakirjalainaohjelma (EMTN), jonka kokonaismäärä on 1 000 miljoonaa euroa. Siitä oli 31.12.2016 käytössä 600 miljoonaa euroa.

Ohjelma päivitettiin 15.6.2016, ja se on voimassa vuoden ajan päivityksestä.

35. LÄHIPIIRITAPAHTUMAT

Konsernin lähipiiriin kuuluvat emoyritys, tytär- ja osakkuusyritykset sekä yhteisjärjestelyt. Lähipiiriin kuuluvat myös Elisa Oyj:n hallitus, toimitusjohtaja ja johtoryhmä.

Elisa Oyj -konsernin rakenne 31.12.2016:

Konsernin emoyhtiö on Elisa Oyj.

Tytäryritykset	Kotipaikka	Konsernin omistusosuus - %
Anvia Hosting Oy	Vaasa	100
Anvia IT-Palvelut Oy	Vaasa	100
Anvia Telecom Oy	Vaasa	100
Anvia TV Oy	Seinäjoki	100
Ekaso Oy	Helsinki	100
Elisa Appelsiini Oy	Helsinki	100
Elisa Eesti As	Tallinna	100
Elisa Hong Kong Limited	Hong Kong	100
Elisa Videra Oy	Helsinki	100
Elisa Videra Spain S.L	Madrid	100
Elisa Videra UK Ltd.	Lontoo	100
Videra Norge As	Oslo	100
Enia Oy	Helsinki	100
Epic TV SAS	Chamonix Mont Blanc	100
Fiaset Oy	Helsinki	100
Fonetic Oy	Jyväskylä	100
Fonum Oy	Helsinki	100
Gisforest Oy	Kajaani	100
Helsingin Netti Media Oy	Helsinki	100
JMS Group Oy	Helsinki	100
Karelsat Oy	Joensuu	100
Kiinteistö Oy Raision Luolasto	Espoo	100
Kiinteistö Oy Rinnetorppa	Kuusamo	80
Kiinteistö Oy Tapiolan Luolasto	Espoo	100
Kotkan Tietoruutu Oy	Kotka	100
Kympnet Oy	Kotka	100
Kymtel Oy	Kotka	100
LNS Kommunikation AB	Tukholma	100
Planetmedia Oy	Kotka	100
Preminet Oy	Helsinki	100
OOO LNR	Pietari	100
Videra LLC	Pietari	100
Sulake Corporation Oy	Helsinki	100
Habbo Hotel S.L (Spain)	Madrid	100
Sulake Brasil	Sao Paolo	100
Sulake Inc	Los Angeles	100
Sulake Suomi Oy	Helsinki	100
Sulake UK Ltd	Lontoo	100
Banana Fingers Limited	Lontoo	100
Tampereen Tietoverkko Oy	Tampere	63
Telcont Oy	Kotka	100
Watson Nordic Oy	Vaasa	100

Yhteisjärjestelyt	Kotipaikka	Konsernin omistusosuus - %
Kiinteistö Oy Brahenkartano	Turku	60
Osakkuusyritykset		
FNE-Finland Oy	Kontiolahti	46
Kiinteistö Oy Helsingin Sentnerikuja 6	Helsinki	50
Kiinteistö Oy Herrainmäen Luolasto	Tampere	50
Kiinteistö Oy Lauttasaarentie 19	Helsinki	42
Kiinteistö Oy Pohjanplassi	Lapua	39
Kiinteistö Oy Riihimäen Maisterinkatu 9	Riihimäki	35
Kiinteistö Oy Runeberginkatu 43	Helsinki	30
Kiinteistö Oy Stenbäckinkatu 5	Helsinki	40
Länsilinkki Oy	Turku	20
Suomen Numerot NUMPAC Oy	Helsinki	33
Tele Scope Oy	Espoo	22

Merkittävät konserniyritysten omistusten muutokset on esitetty liitetiedoissa 2. ja 3. ja osakkuusyritysten omistusten muutokset liitetiedossa 16.

Muut konsernirakenteen muutokset on kuvattu seuraavassa.

Arediv Oy sulautui Elisa Oyj:hin 30.6.2016. Sulautumisella ei ole vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

Elisa Videran tytäryritys, One Conference Ab purettiin 16.8.2016. Purkamisen tulosvaikutus -0,2 milj. euroa on kirjattu liiketoiminnan muihin kuiluihin. Lisäksi konsernista poistui 0,3 milj. euroa konserniliiketoimintaa.

Sulakkeen tytäryritys, Sulake Danmark ApS purettiin 14.6.2016. Purkaminen ei vaikuta konsernitilinpäätökseen.

Elisa myi omistuksensa Kiinteistö Oy Kiihtelysvaaran Oravanpyörässä 13.12.2016. Myynnin tulosvaikutus oli -0,1 milj. euroa.

Anvia ICT-yhtiöiden hankinnan myötä konsernin osakkuusyrityksiksi tulivat Kiinteistö Oy Pohjanplassi, Länsilinkki Oy ja Tele Scope Oy.

Yhteisjärjestelyt

Kiinteistö Oy Brahenkartano omistaa ja hallitsee tonttia rakennuksineen Turussa. Elisan omistamat osakkeet oikeuttavat pääasiassa toimisto- ja teletilojen hallintaan.

Konsernitilinpäätökseen yhdistellään Elisan 60 prosentin osuus yhteisen toiminnon varoista, veloista, tuotoista ja kuluista suhteellisella menetelmällä.

Osakkuusyritykset

Osakkuusyritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä.

31.12.2016 konsernilla ei ollut olennaisia osakkuusyrityksiä. 31.12.2015 Elisalla oli yksi olennainen osakkuusyritys, Anvia Oyj. Se yhdisteltiin osakkuusyrityksenä 30.6.2016 asti, jolloin Elisa myi osakkeet Anvia ICT-yhtiöiden hankinnan yhteydessä. Konsernin omistusosuus myyntihetkellä oli 42 (31.12.2015 30) prosenttia laskettuna kaikista osakkeista.

Myynnin tulosvaikutus +0,3 milj. euroa sisältyy tuloslaskelman rahoitustuottoihin. Myyntituloksessa on huomioitu yrityksen osakkuusyritysaikana kerryttämä tulos. Konsernin osuus Anvia Oyj:n tuloksesta 30.6.2016 asti sisältyy tuloslaskelman riville Osuus osakkuusyritysten tuloksista ja se on -1,4 milj. euroa. Anvia Oyj:ltä on tilikauden aikana saatu osinkoja 2,8 milj. euroa.

Elisa myi omistuksensa Softera Oy:ssä 3.2.2016. Myynnin tulosvaikutus +0,2 milj. euroa sisältyy tuloslaskelman rahoitustuottoihin. Myyntituloksessa on huomioitu yrityksen osakkuusyritysaikana kerryttämä tulos.

Taulukoissa on esitetty osakkuusyritysten tulokset konsernissaoloajalta ja konsernin laatimisperiaatteita noudattaen.

Taloudellisen informaation yhteenveto olennaisesta osakkuusyrityksestä

Anvia Oyj

milj. euroa	2016	2015
Liikevaihto	68,1	130,7
Tilikauden tulos	-3,4	7,4
Konsernin osuus osakkuusyrityksen tuloksesta	-1,4	2,2
Pitkäaikaiset varat		117,5
Lyhytaikaiset varat		54,7
Pitkäaikaiset velat		25,4
Lyhytaikaiset velat		34,0
Pakolliset varaukset		0,2
Nettovarallisuus		112,7
Konsernin osuus nettovarallisuudesta		33,9
Liikearvo		25,9
Saadut osingot		-2,3
Osakkuusyrityksen tasearvo konsernin taseessa		57,5

Taloudellisen informaation yhteenveto muista kuin olennaisista osakkuusyrityksistä

milj. euroa	2016	2015
Konsernin osuus osakkuusyritysten tuloksista	0,0	0,1
Osakkuusyritysten tasearvo konsernin taseessa	2,2	1,9

Konsernin osuudet osakkuusyrityksissä ja sen muutokset tilikauden aikana ks. Liite 16.

Lähipiirin kanssa toteutuneet liiketoimet:

milj. euroa				
2016	Myyntit	Ostot	Saamiset	Velat
Osakkuusyritykset ja yhteisjärjestelyt	0,5	3,0	0,2	0,5
2015				
Osakkuusyritykset ja yhteisjärjestelyt	0,4	2,7	0,8	0,3

Lähipiiriin kuuluvan johdon työsuhde-etuudet on esitetty liitetiedossa 7.

36. TILINPÄÄTÖSPÄIVÄN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

24.1.2017 kokoontunut Elisan osakkeenomistajien nimitystoimikunta ehdottaa varsinaiselle yhtiökokoukselle hallituksen jäsenten lukumääräksi seitsemän. Nimitystoimikunta ehdottaa Raimo Lindin, Clarisse Berggårdhin, Petteri Kopsen, Leena Niemistön, Seija Turusen ja Mika Vehviläisen uudelleenalintaa. Toimikunta ehdottaa edelleen, että hallitukseen valitaan uutena jäsenenä Antti Vasara.

Anvian ylimääräinen yhtiökokous hyväksyi 19.1.2017 välitilinpäätöksen, joten Anvian ja Elisan välisen yrityskaupan viimeiset osakeluovutukset voidaan toteuttaa.

Tunnusluvut

KONSERNIN TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT TUNNUSLUVUT

	2016	2015	2014	2013	2012
TULOSLASKELMA					
Liikevaihto, milj. euroa	1 636	1 569	1 535	1 547	1 553
Liikevaihdon muutosprosentti	4,2	2,2	-0,8	-0,4	1,5
Käyttökate, milj. euroa	563	532	520	491	501
Käyttökate, % liikevaihdosta	34,4	33,9	33,8	31,7	32,3
Liikevoitto, milj. euroa	339	312	305	281	299
Liikevoitto, % liikevaihdosta	20,7	19,9	19,9	18,1	19,2
Tulos ennen veroja, milj. euroa	320	291	278	255	269
Tulos ennen veroja, % liikevaihdosta	19,6	18,5	18,1	16,5	17,3
Oman pääoman tuotto (ROE), %	27,1	27,0	25,6	22,9	24,7
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	17,0	16,5	15,7	15,3	17,4
Tutkimus- ja kehitysmenot, milj. euroa	11	15	13	10	9
Tutkimus- ja kehitysmenot, % liikevaihdosta	0,7	0,9	0,8	0,6	0,6
TASE					
Velkaantumisaste (gearing), %	115,7	103,9	114,0	112,6	99,3
Maksuvalmius (current ratio)	1,0	0,7	0,9	1,0	1,0
Omavaraisuusaste, %	38,5	41,4	39,4	37,3	42,3
Korottomat velat, milj. euroa	393	330	322	353	285
Korollinen nettovelka	1 124,1	962,0	1 001,5	971,2	838,6
Taseen loppusumma, milj. euroa	2 533	2 247	2 243	2 324	2 009
SIIJOITUKSET					
Osakkeiden hankinnat, milj. euroa	108	18	43	150	
INVESTOINNIT KÄYTTÖOMAISUUTEEN					
Bruttoinvestoinnit, milj. euroa	226	196	191	240	193
Bruttoinvestoinnit, % liikevaihdosta	13,8	12,5	12,5	15,5	12,5
HENKILÖSTÖ					
Henkilöstö keskimäärin tilikaudella	4 247	4 146	4 138	4 320	3 973
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	385	379	371	358	391

Tilaukanta ei ole esitetty, koska tieto ei ole oleellinen konsernin liiketoiminnan luonteesta johtuen.

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Käyttökate	Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset	
Liikevoitto	Tilikauden tulos + tuloverot + rahoitustuotot ja -kulut + osuus osakkuusyritysten tuloksesta	
Oman pääoman tuotto (ROE), %	$\frac{\text{Tilikauden voitto}}{\text{Oma pääoma yhteensä (keskimäärin vuoden aikana)}} \times 100$	x 100
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	$\frac{\text{Voitto ennen veroja + rahoituskulut rahoitusveloista}}{\text{Oma pääoma + korolliset rahoitusvelat (keskimäärin)}} \times 100$	x 100
Velkaantumisaste (gearing), %	$\frac{\text{Korolliset velat - rahavarat ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat}}{\text{Oma pääoma yhteensä}} \times 100$	x 100
Maksuvalmius (current ratio)	$\frac{\text{Lyhytaikaiset varat}}{\text{Lyhytaikaiset velat - saadut ennakot}}$	
Omavaraisuusaste, %	$\frac{\text{Oma pääoma yhteensä}}{\text{Taseen loppusumma - saadut ennakot}} \times 100$	x 100

OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT ⁽¹⁾

	2016	2015	2014	2013	2012
Osakepääoma, euroa	83 033 008	83 033 008	83 033 008	83 033 008	83 033 008
Osakkeiden lukumäärä vuoden lopussa	159 619 944	159 484 067	159 349 030	159 349 030	156 879 666
Osakkeiden lukumäärä keskimäärin	159 607 755	159 469 737	159 349 030	157 269 132	156 548 402
Osakkeiden lukumäärä vuoden lopussa, laimennettu	159 619 944	159 484 067	159 349 030	159 349 030	157 016 312
Osakkeiden lukumäärä keskimäärin, laimennettu	159 607 755	159 469 737	159 349 030	157 269 132	156 685 047
Osakekannan markkina-arvo, milj. euroa ⁽²⁾	5 176	5 822	3 783	3 223	2 797
Osakekohtainen tulos (EPS), euroa	1,61	1,52	1,41	1,25	1,33
Osakekohtainen osinko, euroa	1,50 ⁽⁵⁾	1,40	1,32	1,30	1,30
Osinko tuloksesta, %	93,1	91,8	93,5	104,0	97,5
Osakekohtainen oma pääoma, euroa	6,08	5,80	5,51	5,41	5,37
Hinta/voitto -suhde (P/E)	19,2	22,8	16,0	14,8	12,6
Efektiivinen osinkotuotto, % ⁽²⁾	4,8	4,0	5,8	6,7	7,8
Osakkeen kurssikehitys NASDAQ OMX Helsingissä					
Keskikurssi, euroa	32,27	28,37	20,93	16,15	16,61
Kurssi vuoden lopussa, euroa	30,93	34,79	22,61	19,26	16,73
Alin kurssi, euroa	28,40	22,10	18,19	13,37	14,84
Ylin kurssi, euroa	35,80	35,99	24,04	19,49	17,97
Osakkeiden pörssivaihdon kehitys NASDAQ OMX Helsingissä ⁽³⁾					
Kokonaisvaihto 1 000 kpl	105 663	113 312	112 729	128 100	116 534
Vaihdon osuus osakkeiden määrästä, % ⁽⁴⁾	63	68	67	77	70

¹⁾ Osakkeiden lukumäärät on esitetty ilman Elisa-konsernin hallussa olevia omia osakkeita. Omat osakkeet on huomioitu tunnuslukuja laskettaessa.

²⁾ Laskettu vuoden viimeisen pörssipäivän päätöskurssin perusteella.

³⁾ Elisan osakkeella käydään kauppaa myös vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla. Fidessa Fragmentation -raportin mukaan näiden markkinapaikkojen volyyymi oli vuonna 2016 noin 180 (153) prosenttia NASDAQ OMX Helsingin volyyymistä.

⁴⁾ Laskettu suhteessa tilikauden keskimääräiseen osakemäärään.

⁵⁾ Hallitus ehdottaa, että osinkoa jaetaan 1,50 euroa osakkeelta.

OSAKEKOHTAISTEN TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT

Osakekohtainen tulos (EPS)	Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto	
	Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin tilikaudella	
Osakekohtainen osinko ⁽¹⁾	Osakeantioikaistu osinko	
	Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä	
Efektiivinen osinkotuotto, % ⁽¹⁾	Osakekohtainen osinko	x 100
	Osakeantioikaistu pörssikurssi tilinpäätöspäivänä	
Osinko tuloksesta, % ⁽¹⁾	Osakekohtainen osinko	x 100
	Osakekohtainen tulos	
Osakekohtainen oma pääoma	Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	
	Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä	
Hinta/voitto -suhde (PE-luku)	Pörssikurssi tilinpäätöspäivänä	
	Osakekohtainen tulos	

¹⁾ Laskentakaavoja sovelletaan myös pääomanpalautuksen tunnuslukuihin.

Emoyhtiön tuloslaskelma, FAS

milj. euroa	Liite	2016	2015
Liikevaihto	1	1 387,9	1 368,3
Liiketoiminnan muut tuotot	2	8,8	7,3
Materiaalit ja palvelut	3	-551,4	-548,2
Henkilöstökulut	4	-189,0	-188,4
Poistot ja arvonalentumiset	5	-219,2	-216,2
Liiketoiminnan muut kulut		-151,6	-144,9
Liikevoitto		285,4	278,0
Rahoitustuotot ja -kulut	7	-26,7	-23,2
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja		258,7	254,9
Tilinpäätössiirrot	8	7,3	-9,5
Tuloverot	9	-59,7	-55,4
Tilikauden voitto		206,3	190,0

Emoyhtiön tase, FAS

milj. euroa	Liite	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet	10	413,4	421,5
Aineelliset hyödykkeet	10	606,1	611,5
Sijoitukset	11	367,4	340,2
		1 386,8	1 373,2
Vaihtuvat vastaavat			
Vaihto-omaisuus	12	43,0	41,9
Pitkäaikaiset saamiset	13	137,3	119,4
Lyhytaikaiset saamiset	14	510,4	323,5
Rahat ja pankkisaamiset		34,6	9,3
		725,3	494,2
VASTAAVAA YHTEENSÄ		2 112,1	1 867,4
VASTATTAVAA			
Oma pääoma			
	15		
Osakepääoma		83,0	83,0
Omat osakkeet		-142,7	-145,4
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		77,8	77,8
Vararahasto		3,4	3,4
Edellisten tilikausien voitto		175,2	211,0
Tilikauden voitto		206,3	190,0
		403,1	419,9
Tilinpäätössiirtojen kertymä		79,6	80,1
Pakolliset varaukset	16	5,5	7,9
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen vieras pääoma	17	861,2	762,0
Lyhytaikainen vieras pääoma	18	762,7	597,5
		1 623,9	1 359,5
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		2 112,1	1 867,4

Emoyhtiön rahoituslaskelma, FAS

milj. euroa	2016	2015
Liiketoiminnan rahavirrat		
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja	258,7	254,9
Oikaisut:		
Suunnitelman mukaiset poistot	219,2	216,2
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	0,8	1,9
Muut rahoitustuotot (-) ja -kulut (+)	21,9	22,2
Käyttöomaisuuden myyntivoitot (-) ja -tappiot (+)	-0,6	-2,8
Sijoitusten myyntivoitot (-) ja -tappiot (+)	4,8	1,0
Pakollisten varausten muutos tuloslaskelmassa	-2,4	1,3
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	502,5	494,6
Käyttöpääoman lisäys (+) / vähennys (-)	18,6	-22,6
Rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	521,1	472,0
Saadut osingot	1,7	1,8
Saadut korot	1,9	3,0
Maksetut korot	-23,9	-24,5
Maksetut tuloverot	-64,5	-51,4
Liiketoiminnan nettorahavirta	436,4	400,9
Investointien rahavirrat		
Investoinnit käyttöomaisuuteen	-206,1	-182,6
Käyttöomaisuuden myynnit	1,4	1,5
Investoinnit osakkeisiin ja muihin sijoituksiin	-40,3	0,2
Luovutustulot osakkeista ja muista sijoituksista	3,1	5,5
Myönnettyt lainat	-185,7	-19,6
Lainasaamisten takaisinmaksut	2,6	7,0
Investointien nettorahavirta	-425,0	-188,0
Rahavirta investointien jälkeen	11,4	212,9
Rahoituksen rahavirrat		
Pitkaikaisten lainojen lisäys (+)	150,0	
Pitkaikaisten lainojen vähennys (-)	-156,6	-10,6
Lyhytaikaisten lainojen lisäys (+) / vähennys (-)	242,7	-24,2
Saadut (+) / annetut (-) konserniavustukset	0,6	12,1
Maksetut osingot	-222,8	-209,8
Rahoituksen nettorahavirta	13,9	-232,6
Rahavarojen muutos	25,3	-19,6
Rahavarat tilikauden alussa	9,3	29,0
Rahavarat tilikauden lopussa	34,6	9,3

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Elisa Oyj:n tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolainsäädäntöön perustuvia laskentaperiaatteita noudattaen.

Ulkomaanrahan määräisten erien muuntaminen

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tilikauden aikana tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättymispäivänä ulkomaanrahan määräiset tase-erät arvostetaan Euroopan keskuspankin ilmoittamaan tilinpäätöspäivän keskurssiin.

Pysyvät vastaavat

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden kirjanpitoarvona esitetään taseessa hankintameno vähennettynä kertyneillä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja arvonalentumisilla. Itse valmistettu ja rakennettu käyttöomaisuus arvostetaan muuttuviin menoihin.

Tilikauden suunnitelman mukaisten ja kokonaispoistojen erotus esitetään emoyhtiön tilinpäätöksessä tuloslaskelman tilinpäätössiirroissa ja kertynyt poistoero taseen vastattavien tilinpäätössiirtojen kertymässä. Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan taloudellisen käyttöiän perusteella tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta.

Suunnitelman mukaiset pitoajat eri hyödykeryhmille ovat:

Aineettomat oikeudet	3-5 vuotta
Liikearvo	5-20 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5-10 vuotta
Rakennukset ja rakennelmat	25-40 vuotta
Rakennusten koneet ja laitteet	10-25 vuotta
Puhelinkeskukset	6-10 vuotta
Kaapeliverkko	8-15 vuotta
Telepäätelaitteet	2-4 vuotta
Muut koneet ja kalusto	3-5 vuotta

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan muuttuviin menoihin, hankintahintaan tai sitä alempaan todennäköiseen luovutus- tai jälleenhankintahintaan. Vaihto-omaisuuden hinnoittelussa käytetään painotettua keskihintaa.

Rahoitusarvopaperit

Sijoitukset rahamarkkinarahastoihin kirjataan jälleenhankintahintaan. Sijoitukset sijoitus- ja yritystodistuksiin kirjataan hankintameno, koska jälleenhankintahinnan ja hankintamenon erotus ei ole merkittävä.

Tuloutusperiaatteet

Suoritteiden myynti tuloutetaan luovutushetkellä ja tuotot palveluista kirjataan, kun palvelut on suoritettu.

Asiakkailta laskutettavat ja muille puhelinyhtiöille sellaisenaan tilitettävät yhdysliikennemaksut esitetään myyntituottojen vähennyseränä (KILA 1995/1325).

Liiketoiminnan muissa tuotoissa esitetään liiketoiminnan sekä aineettoman ja aineellisen käyttöomaisuuden myyntivoitot, saadut avustukset ja huoneistojen vuokratuotot. Liiketoiminnan muissa kuluissa esitetään aineettoman ja aineellisen käyttöomaisuuden myyntitappiot. Käyttöomaisuuteen kuuluvien sijoitusten myyntivoitot ja -tappiot esitetään rahoitustuotoissa ja -kuluissa.

Tutkimus ja kehitys

Tutkimusmenot kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi. Tuotekehitysmenot kirjataan taseeseen siitä lähtien, kun tuote on teknisesti toteutettavissa, se voidaan hyödyntää kaupallisesti ja tuotteesta odotetaan saatavan vastaista taloudellista hyötyä. Muussa tapauksessa kehitysmenot kirjataan vuosikuluksi. Aiemmin kuluksi kirjattuja kehittämismenoja ei aktivoida taseeseen myöhemmin.

Tuotekehitysprojekteja varten saadut julkiset avustukset ym. merkitään liiketoiminnan muihin tuottoihin, kun tuotekehitysmeno kirjataan vuosikuluksi. Mikäli julkinen avustus liittyy aktivoitavaan tuotekehitysmenoon, saatu avustus vähentää aktivoitavaa hankintamenoa.

Vastaiset menot ja menetykset

Vastaiset menot ja menetykset, jotka kohdistuvat päätyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen ja joiden toteutumista pidetään varmana tai todennäköisenä ja joita vastaava tulo ei ole varma eikä todennäköinen, kirjataan kuluksi tuloslaskelman asianomaiseen kuluerään. Kun niiden täsmällistä määrää tai toteutumisajankohtaa ei tiedetä, ne esitetään taseessa pakollisissa varauksissa. Muussa tapauksessa ne esitetään siirtoveltoissa.

Tuloverot

Tilikaudelle kuuluvat tuloverot jaksotetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan. Tilinpäätökseen ei ole kirjattu laskennallisia verovelkoja ja -saamisia.

1. LIIKEVAIHTO

milj. euroa	2016	2015
Myyntituotot	1 450,5	1 439,9
Yhdysliikennemaksut ja muut oikaisuerät	-62,6	-71,6
	1 387,9	1 368,3
Maantieteellinen jakauma		
Suomi	1 362,0	1 340,9
Muu Eurooppa	23,2	24,3
Muut maat	2,7	3,2
	1 387,9	1 368,3

2. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

milj. euroa	2016	2015
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	0,6	2,8
Muut ⁽¹⁾	8,2	4,5
	8,8	7,3

¹⁾ Muut tuottoerät sisältävät pääasiassa huoneistojen vuokratuottoja, tytäryhtiöiltä veloitettuja hallintopalvelutuottoja sekä muita tavanomaisia liiketoiminnan ulkopuolisia tuottoja.

3. MATERIAALIT JA PALVELUT

milj. euroa	2016	2015
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	218,5	200,7
Varastojen muutos	-1,1	-3,7
	217,4	197,0
Ulkopuoliset palvelut	334,0	351,1
	551,4	548,2

4. HENKILÖSTÖKULUT

milj. euroa	2016	2015
Palkat ja palkkiot	154,8	154,1
Eläkekulut	27,1	28,0
Muut henkilösivukulut	7,2	6,3
	189,0	188,4
Henkilöstö keskimäärin	2 563	2 606

Toimitusjohtajalle maksetut palkat ja palkkiot, euroa	2016	2015
Kuukausipalkat	546 781,84	536 640,00
Tulospalkkiot	351 261,00	261 340,00
Luontoisedut	9 132,16	19 130,04
Osakeperusteiset maksut ¹⁾	947 863,00	732 815,43
	1 855 038,00	1 549 925,47

¹⁾ Osakepalkkiojärjestelmien puitteissa toimitusjohtajalle on allokoitu osakkeita, joiden maksimipalkkio vastaa 248 131 osaketta. Ks. konsernitilinpäätöksen liitetieto 7.

Elisan toimitusjohtajalla on johtajasopimuksen mukaisesti oikeus jäädä eläkkeelle 60 vuoden iässä. Eläkejärjestely on maksuperusteinen. Eläkeetuuteen sisältyy vapaakirjaoikeus. Ks. konsernitilinpäätöksen liitetieto 7.

Hallituksen palkat ja palkkiot, euroa	2016	2015
Petteri Koponen	69 000,00	68 000,00
Clarisse Berggårdh	54 000,00	
Raimo Lind	117 000,00	115 000,00
Leena Niemistö	69 000,00	67 000,00
Eira Palin-Lehtinen		18 500,00
Jaakko Uotila	70 500,00	68 000,00
Seija Turunen	82 500,00	77 000,00
Mika Vehviläinen	80 500,00	79 000,00
	542 500,00	492 500,00

Vuonna 2016 hallituksen jäsenille on maksettu seuraavat yhtiökokouksen päättämät palkkiot: puheenjohtajan kuukausipalkkio 9 000 euroa, varapuheenjohtajan ja tarkastusvaliokunnan puheenjohtajan kuukausipalkkio 6 000 euroa, jäsenen kuukausipalkkio 5 000 euroa ja kokouspalkkio 500 euroa/henkilö. Ennakkonpidätyksellä vähennetyillä kuukausipalkkioilla on vuosineljännesten lopussa hankittu yhtiön osakkeita pörssistä. Ennen vuotta 2014 hankituilla osakkeilla on neljän vuoden luovutusrajoitus, joka kuitenkin päättyy hallituksen jäsenyyden päättyessä.

5. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

milj. euroa	2016	2015
Aineettomista hyödykkeistä	65,9	63,4
Aineellisista hyödykkeistä	153,3	152,8
	219,2	216,2

Tase-eräkohtainen erittely poistoista sisältyy liitetietoon 10.

6. TILINTARKASTAJAN PALKKIOT

milj. euroa	2016	2015
Tilintarkastus	0,2	0,2
Veroneuvonta	0,0	0,1
Koulutuspalvelut		0,0
Muut palvelut	0,2	0,2
	0,5	0,5

7. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

milj. euroa	2016	2015
Korkotuotot ja muut rahoitustuotot		
Osinkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	0,7	0,9
Osakkuusyryyksiltä	0,6	0,4
Muilta	0,5	0,5
	1,7	1,8
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	1,2	1,3
Muilta	1,9	1,4
	3,0	2,6
	4,7	4,4
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	-3,8	-3,1
Muille	-27,6	-24,3
Arvon alentumiset		-0,2
	-31,4	-27,6
	-26,7	-23,2

8. TILINPÄÄTÖSSIIRROT

milj. euroa	2016	2015
Poistoeron muutos	0,5	-3,9
Saadut konserniavustukset	10,6	10,4
Annetut konserniavustukset	-3,8	-16,1
	7,3	-9,5

9. TULOVEROT

milj. euroa	2016	2015
Varsinaisesta toiminnasta	-59,7	-55,5
Aikaisemmilta tilikausilta	0,0	0,1
	-59,7	-55,4

10. AINEETTOMAT JA AINEELLISET HYÖDYKKEET

Aineettomat hyödykkeet

2016

milj. euroa	Kehittämismenot	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Muut pitkävaikutteiset menot	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
-------------	-----------------	----------------------	-----------	------------------------------	-------------------------	----------

Hankintameno 1.1.2016	25,1	73,0	809,9	368,8	22,4	1 299,2
Lisäykset	1,3	3,7	2,1	25,1	24,8	57,0
Vähennykset		-0,0		-0,0	-0,0	-0,1
Siirrot erien välillä	0,4	-0,6		14,8	-13,8	0,7
Hankintameno 31.12.2016	26,8	76,1	812,0	408,7	33,4	1 356,9
Kertyneet poistot 1.1.2016	20,9	34,2	508,8	313,8		877,6
Tilikauden poisto	2,7	6,6	34,5	22,2		65,9
Kertyneet poistot 31.12.2016	23,6	40,7	543,3	336,0		943,5
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	3,2	35,3	268,7	72,8	33,4	413,4

Aineelliset hyödykkeet

2016

milj. euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	6,6	171,5	2 932,6	35,1	21,4	3 167,2
Lisäykset	0,1	4,6	123,5		20,7	148,9
Vähennykset	-0,0	-0,0	-10,4			-10,4
Siirrot erien välillä	0,0	1,2	13,1		-15,1	-0,7
Hankintameno 31.12.2016	6,7	177,2	3 058,9	35,1	27,0	3 305,0
Kertyneet poistot 1.1.2016		90,6	2 430,8	34,3		2 555,7
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		-0,0	-10,1			-10,1
Tilikauden poisto		8,6	144,6	0,0		153,3
Kertyneet poistot 31.12.2016		99,2	2 565,3	34,4		2 698,9
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	6,7	78,0	493,6	0,8	27,0	606,1

Aineettomat hyödykkeet

2015

milj. euroa	Kehittämismenot	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Muut pitkävaikuttaiset menot	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	22,2	69,6	809,4	349,8	11,9	1 263,0
Lisäykset	2,2	4,9	0,5	14,5	13,1	35,2
Vähennykset				-0,0	-0,1	-0,1
Siirrot erien välillä	0,7	-1,5		4,6	-2,6	1,1
Hankintameno 31.12.2015	25,1	73,0	809,9	368,8	22,4	1 299,2
Kertyneet poistot 1.1.2015	17,4	28,3	474,4	294,2		814,3
Tilikauden poisto	3,5	5,8	34,3	19,6		63,3
Kertyneet poistot 31.12.2015	20,9	34,2	508,8	313,8		877,6
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	4,2	38,8	301,1	55,0	22,4	421,5

Aineettomat hyödykkeet

2015

milj. euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	6,6	164,5	2 813,4	35,1	19,2	3 038,9
Lisäykset	0,0	5,8	117,7	0,0	17,2	140,8
Vähennykset	-0,0	-0,0	-11,3			-11,3
Siirrot erien välillä	0,0	1,2	12,7		-15,0	-1,1
Hankintameno 31.12.2015	6,6	171,5	2 932,6	35,1	21,4	3 167,2
Kertyneet poistot 1.1.2015		82,2	2 297,3	34,3		2 413,7
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		-0,0	-10,8			-10,8
Tilikauden poisto		8,5	144,3	0,1		152,8
Kertyneet poistot 31.12.2015		90,6	2 430,8	34,3		2 555,7
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	6,6	80,9	501,9	0,8	21,4	611,5

11. SIIJOITUKSET

2016	Osakkeet			Saamiset	
	Konserni- yritykset	Osakkuus- yritykset	Muut yritykset	Konserni- yritykset	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	304,7	13,2	20,0	7,0	344,9
Lisäykset	46,8	8,6	0,0	2,0	57,3
Vähennykset	-14,3	-15,8	-0,0	-0,0	-30,1
Siirrot erien välillä	2,0	-0,0	0,0	-2,0	
Hankintameno 31.12.2016	339,1	5,9	20,0	7,0	372,1
Arvon alentumiset 1.1.2016	-0,5		-4,1	-0,1	-4,7
Arvon alentumiset 31.12.2016	-0,5		-4,1	-0,1	-4,7
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	338,6	5,9	15,9	7,0	367,4

Luettelo konserni- ja osakkuusyrityksistä löytyy konsernitilinpäätöksen liitetiedosta 35.

2015	Osakkeet			Saamiset	
	Konserni- yritykset	Osakkuus- yritykset	Muut yritykset	Konserni- yritykset	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	283,2	17,7	22,1	10,0	333,0
Lisäykset	0,8	0,0		0,0	0,8
Vähennykset		-4,5	-2,1		-6,6
Siirrot erien välillä	20,7			-3,0	17,7
Hankintameno 31.12.2015	304,7	13,2	20,0	7,0	344,9
Arvon alentumiset 1.1.2015	-0,5		-4,1	-0,1	-4,7
Arvon alentumiset 31.12.2015	-0,5		-4,1	-0,1	-4,7
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	304,2	13,2	15,9	7,0	340,2

12. VAIHTO-OMAISUUS

milj. euroa	2016	2015
Aineet ja tarvikkeet	8,3	6,3
Valmiit tuotteet/tavarat	34,7	35,6
	43,0	41,9

13. PITKÄAIKAISET SAAMISET

milj. euroa	2016	2015
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Lainasaamiset	68,1	50,7
Saamiset osakkuusyryyksiltä		
Siirtosaamiset		0,6
Saamiset muilta		
Lainasaamiset	0,1	0,1
Myyntisaamiset	55,7	51,3
Siirtosaamiset ¹⁾	13,3	15,3
Muut saamiset		1,4
	69,2	68,1
	137,3	119,4
¹⁾ Erittely siirtosaamisista		
Vuokraennakot	9,1	9,0
Lainojen emissiotappiot ja kulut	4,2	6,3
	13,3	15,3

14. LYHYTAIKAISET SAAMISET

milj. euroa	2016	2015
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Lainasaamiset	18,6	19,7
Myyntisaamiset	6,4	14,2
Siirtosaamiset	1,9	1,2
Muut saamiset	10,6	10,8
	37,5	45,9
Saamiset osakkuusyrityksiltä		
Myyntisaamiset	0,2	0,0
Siirtosaamiset		0,1
	0,2	0,2
Saamiset muilta		
Myyntisaamiset	261,8	256,5
Lainasaamiset	168,6	1,6
Siirtosaamiset ⁽¹⁾	23,6	17,2
Muut saamiset	18,6	2,2
	472,7	277,5
	510,4	323,5
1) Erittely siirtosaamisista		
Korot	0,2	0,1
Vuokraennakot	1,8	1,8
Lainojen emissiotappiot ja kulut	2,2	2,2
Verot	1,9	
Muut liikekulujen menoennakot	17,5	13,0
	23,6	17,2

15. OMA PÄÄOMA

milj. euroa	2016	2015
Osakepääoma 1.1.	83,0	83,0
Osakepääoma 31.12.	83,0	83,0
Omien osakkeiden rahasto 1.1.	-145,4	-148,1
Omien osakkeiden luovutus	2,7	2,7
Omien osakkeiden rahasto 31.12.	-142,7	-145,4
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	77,8	77,8
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	77,8	77,8
Vararahasto 1.1.	3,4	3,4
Vararahasto 31.12.	3,4	3,4
Edellisten tilikausien voittovarot 1.1.	401,0	423,9
Osingonjako	-223,5	-210,5
Vanhojen osinkovelkojen palautus	0,4	0,4
Omien osakkeiden luovutus	-2,7	-2,7
Edellisten tilikausien voittovarot 31.12.	175,2	211,0
Tilikauden voitto	206,3	190,0
	403,1	419,9
Laskelma voitonjakokelpoisista varoista		
Edellisten tilikausien voittovarot	175,2	211,0
Omien osakkeiden rahasto	-142,7	-145,4
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	77,8	77,8
Kehittämismenot	-3,2	
Tilikauden voitto	206,3	190,0
	313,5	333,5

16. PAKOLLISET VARAUKSET

milj. euroa	2016	2015
Eläkevaraukset	3,2	3,1
Muut pakolliset varaukset ⁽¹⁾	2,4	4,8
	5,5	7,9

¹⁾ Muut pakolliset varaukset koostuvat irtisanottujen henkilöiden työvelvoitteettoman ajan palkoista henkilösivukuluineen ja varautumisesta muihin liiketoiminnan kuluihin.

Vuonna 2016 varauksia käytettiin 3,3 (3,1) miljoonaa euroa ja peruutettiin 1,3 (0,6) miljoonaa euroa.

17. PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

milj. euroa	2016	2015
Korollinen		
Velat saman konsernin yrityksille		
Muut velat	26,0	78,0
Velat muille		
Joukkovelkakirjalainat	600,0	600,0
Lainat rahoituslaitoksilta	209,1	68,2
Eläkesäätiölainat	1,0	1,0
	810,1	669,2
	836,1	747,2
Koroton		
Velat muille		
Ostovelat	17,6	6,7
Siirtovelat ¹⁾	7,5	8,2
	25,1	14,8
	861,2	762,0
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua		
Joukkovelkakirjalainat		300,0
Lainat rahoituslaitoksilta	150,0	
Eläkesäätiölainat	0,6	1,0
	150,6	301,0
¹⁾ Erittely siirtoveloista		
Vuokraennakot	7,5	8,2

18. LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

milj. euroa	2016	2015
Korollinen		
Velat saman konsernin yrityksille		
Konsernitilivelka	145,2	61,0
Muut velat	26,0	
	171,2	61,0
Velat muille		
Lainat rahoituslaitoksilta	139,1	130,6
Yritystodistukset	199,0	170,5
	338,1	301,1
	509,3	362,1
Koroton		
Velat saman konsernin yrityksille		
Saadut ennakot		0,0
Ostovelat	8,7	8,9
Siirtovelat	0,1	0,1
Muut velat	3,8	16,5
	12,5	25,5
Velat osakkuusyrityksille		
Ostovelat	0,4	0,3
	0,4	0,3
Velat muille		
Saadut ennakot	1,3	1,1
Ostovelat	130,8	114,2
Siirtovelat ⁽¹⁾	46,9	50,8
Muut velat	61,4	43,5
	240,4	209,6
	253,4	235,4
	762,7	597,5
¹⁾ Erittely siirtoveloista		
Palkat ja palkkiot henkilösivukuluineen	34,6	34,9
Korot	9,8	9,8
Välittömät verot		2,9
Vuokraennakot	1,3	1,4
Tuloennakot	1,0	1,5
Muut	0,3	0,3
	46,9	50,8

19. ANNETUT VAKUUKSET, VASTUUSITOUMUKSET JA MUUT VASTUUT

Vakuudet

milj. euroa	2016	2015
Omasta puolesta annetut		
Pankkitalletukset	0,5	0,6
Takaukset	1,1	1,1
Pantatut arvopaperit	0,1	0,1
Muiden puolesta annetut		
Takaukset	0,5	0,5
	2,2	2,3

Leasing- ja vuokrasopimusvastuut

milj. euroa	2016	2015
Televerkon leasingvastuut ⁽¹⁾		
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	0,2	0,3
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua erääntyvät	0,5	0,7
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät		0,1
	0,8	1,0
Muut leasingvastuut ⁽²⁾		
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	5,7	5,8
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua erääntyvät	10,3	11,1
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät		0,6
	16,1	17,5
Takaisinostovastuut yhteensä ⁽³⁾	0,0	0,0
Remburssivastuu	0,1	0,1
Vuokravastuut kiinteistöistä ⁽⁴⁾		
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	24,7	25,1
Yhtä vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua erääntyvät	37,8	43,8
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät	97,6	102,5
	160,1	171,4
	177,0	190,0

¹⁾ Koostuu eräistä yksilöidyistä mobiiliverkon laitteista sekä runkoverkkoyhteyksien käyttöoikeuskorvauksista.

²⁾ Leasingvastuut koostuvat pääosin autoista ja it-laitteistoista.

³⁾ Takaisinostovastuut liittyvät pääosin televerkon leasingrahoitteisiin laitteisiin sekä asiakkaiden leasingrahoituksella rahalaitoksilta ostamiin päätelaitteisiin.

⁴⁾ Vuokravastuut kiinteistöistä koostuvat liike-, toimi- ja teletilojen vuokrasopimuksista.

Vuokravastuut on esitetty nimellismäärään.

Johdannaissopimukset

milj. euroa	2016	2015
Koron- ja valuutanvaihtosopimus		
Nimellisarvo		1,5
Käypä arvo		-0,1
Sähköjohdannainen		
Nimellisarvo	4,3	5,6
Käypä arvo	-0,8	-1,8

Elisa suojaa sähköostoja fyysisillä ostosopimuksilla ja johdannaisilla. Sähkön hintariskiä tarkastellaan 5 vuoden aikajänteellä. Sähköjohdannaisissa noudatetaan suojauslaskentaa.

Sähköostojen suojausaste seuraavien vuosien hankinnoista, %

	2016	2015
0-1 vuotta	91,3	62,9
1-2 vuotta	46,6	43,2
2-3 vuotta	17,5	24,7
3-4 vuotta	0,0	18,5
4-5 vuotta	0,0	0,0

Jos sähkön markkinahinta muuttuisi tilinpäätöspäivän 31.12.2016 tasosta +/- 10 %, olisi vaikutus vuoden 2017 tuloslaskelmaan +/- 0,4 (0,4) miljoonaa euroa. Muutoksen vaikutus on laskettu ennen veroja.

Kiinteistöinvestoinnit

Kiinteistöinvestointien arvonalisäveron tarkistusvastuu 31.12.2016 on 30,5 (31,7) miljoonaa euroa.

Osakkeet ja osakkeenomistajat

1. Osakepääoma ja osakkeet

Yhtiön maksettu ja kaupparekisteriin merkitty osakepääoma oli tilikauden lopussa 83 033 008 euroa.

Yhtiöjärjestyksen mukainen vähimmäisosakemäärä on 50 000 000 kappaletta ja enimmäismäärä 1 000 000 000 kappaletta. Tilikauden päättyessä Elisa Oyj:n osakkeiden lukumäärä oli 167 335 073. Kaikki osakkeet ovat samanlaisia.

2. Hallituksen valtuutukset

Yhtiökokous 31.3.2016 päätti valtuuttaa hallituksen päättämään uusien osakkeiden antamisesta, yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden luovuttamisesta ja/tai osakeyhtiölain 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisesta seuraavasti: Valtuutuksen nojalla hallitus voi yhdellä tai useammalla päätöksellä antaa osakkeita enintään 15 000 000 kappaletta. Osakeanti sekä erityisten oikeuksien nojalla annettavat osakkeet sisältyvät edellä määriteltyyn enimmäismäärään. Enimmäismäärä on noin 9 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista tällä hetkellä. Osakeanti voi olla maksullinen tai maksuton ja voidaan tehdä myös yhtiölle itselleen. Valtuutus oikeuttaa toteuttamaan annin suunnattuna. Valtuutusta voidaan käyttää yrityshankintojen tai muiden yhtiön liiketoimintaan kuuluvien järjestelyiden toteuttamiseksi, investointien

rahoittamiseksi, yhtiön rahoitusrakenteen parantamiseksi tai muihin hallituksen päättämiin tarkoituksiin. Hallituksella on oikeus päättää kaikista muista osakkeiden antamiseen liittyvistä seikoista. Valtuutus on voimassa 30.6.2018 saakka, ja se päätti 2.4.2014 varsinaisen yhtiökokouksen hallitukselle antaman vastaavan valtuutuksen.

Yhtiökokous valtuutti hallituksen lisäksi päättämään omien osakkeiden hankkimisesta seuraavin ehdoin: Hallitus voi päättää enintään 5 000 000 oman osakkeen hankkimisesta tai pantiksi ottamisesta yhtiön vapaalla omalla pääomalla. Hankkiminen voi tapahtua yhdessä tai useammassa erässä. Osakkeiden hankintahinta on enintään hankintahetkellä osakkeesta säännellyllä markkinalla tapahtuvassa kaupankäynnissä maksettava korkein hinta. Omien osakkeiden hankinnan toteuttamisessa voidaan tehdä pääomamarkkinoilla tavanomaisia johdannais-, osakelainaus- tai muita sopimuksia lain ja määräysten puitteissa. Valtuutus oikeuttaa hallituksen päättämään hankkimisesta muuten kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa (suunnattu hankkiminen). Osakkeet voidaan hankkia käytettäväksi yrityshankintojen tai muiden yhtiön liiketoimintaan kuuluvien järjestelyiden toteuttamiseksi, yhtiön rahoitusrakenteen parantamiseksi, osana yhtiön kannustinjärjestelmän toteuttamista tai muutoin edelleen luovutettavaksi tai mitätöitäväksi. Hallituksella on oikeus päättää kaikista muista osakkeiden hankkimiseen liittyvistä seikoista. Valtuutus on voimassa 30.6.2017 saakka, ja se päättää 26.3.2015 varsinaisen yhtiökokouksen hallitukselle antaman valtuutuksen omien osakkeiden hankkimiseen.

3. Omat osakkeet, osakeannit ja osakkeiden mitätöinti

Tilikauden alussa Elisa Oyj omisti 7 851 006 omaa osaketta.

Varsinainen yhtiökokous 31.3.2016 valtuutti hallituksen omien osakkeiden hankkimiseen. Valtuutukset koskevat korkeintaan 5 000 000 omaa osaketta. Elisa Oyj ei hankkinut omia osakkeita valtuutuksen perusteella.

Elisa luovutti tilikauden aikana 135 877 omaa osaketta.

Tilikauden päättyessä Elisa Oyj omisti 7 715 129 omaa osaketta.

Elisan omistamalla Elisa Oyj:n osakkeilla ei ole merkittävää vaikutusta omistuksen ja äänivallan jakautumiseen yhtiössä. Niiden osuus kaikista yhtiön osakkeista ja äänistä on 4,61 prosenttia.

4. Hallituksen ja toimitusjohtajan osakkeenomistus

Elisa Oyj:n hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan omistamien osakkeiden kokonaismäärä 31.12.2016 oli 97 254 kappaletta osakkeita ja ääniä, ja niiden osuus kaikista yhtiön osakkeista ja äänistä oli 0,06 prosenttia.

5. Kurssikehitys

Elisa Oyj:n osakkeen päätöskurssi 31.12.2016 oli 30,93 euroa. Vuoden ylin noteeraus oli 35,80 euroa, alin 29,05 euroa ja keskipurssi 32,27 euroa.

Tilikauden lopussa Elisa Oyj:n kokonaisosakekannan markkina-arvo oli 5 175,7 miljoonaa euroa.

6. Noteeraus ja vaihto

Elisa Oyj:n osake noteerataan NASDAQ OMX Helsingin päälistalla kaupankäyntitunnuksella ELISA. Osaketta vaihdettiin NASDAQ OMX Helsingissä ajalla 1.1.–31.12.2016 kaikkiaan 105 662 729 kappaletta 3 409 miljoonan euron kokonaishintaan. Vaihto oli 63,1 prosenttia tilikauden lopun kokonaisosakemäärästä.

7. OSAKKEENOMISTUKSEN JAKAUTUMINEN OMISTAJARYHMITÄIN 31.12.2016

		Osakkeita	Osuus kaikista osakkeista, %
1	Yksityiset yritykset	22 467 954	13,43
2	Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	2 353 872	1,41
3	Julkisyhteisöt	12 959 610	7,74
4	Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	5 206 141	3,11
5	Kotitaloudet	44 397 102	26,53
6	Ulkomaat	2 497 518	1,49
7	Hallintarekisteröidyt	69 737 747	41,68
	Elisa Oyj-konserni	7 715 129	4,61
		167 335 073	100,00

8. OSAKKEENOMISTUKSEN JAKAUTUMINEN SUURUUSLUOKITTAIN 31.12.2016

Osakkeiden määrä	Omistuksia	%	Osakkeita	%
1-100	36 436	18,33	1 868 808	1,12
101-1 000	157 047	79,01	34 017 336	20,33
1 001-10 000	4 995	2,51	11 855 203	7,08
10 001-100 000	261	0,13	6 647 836	3,97
100 001-1 000 000	26	0,01	5 445 567	3,25
1 000 001-	6	0,00	29 539 240	17,65
Hallintarekisteröidyt			69 737 747	41,68
	198 773	100,00		
Elisa Oyj -yhteistili ⁽¹⁾			508 207	0,30
Elisa Oyj -konserni			7 715 129	4,61
Liikkeeseenlaskettu määrä			167 335 073	100,00

¹⁾ Yhteistilille on siirretty ne osakkeet, joita ei ole siirretty omistajiensa arvo-osuustileille arvo-osuusjärjestelmään siirtymisen yhteydessä tai sen jälkeen.

9. SUURIMMAT OSAKKEENOMISTAJAT 31.12.2016

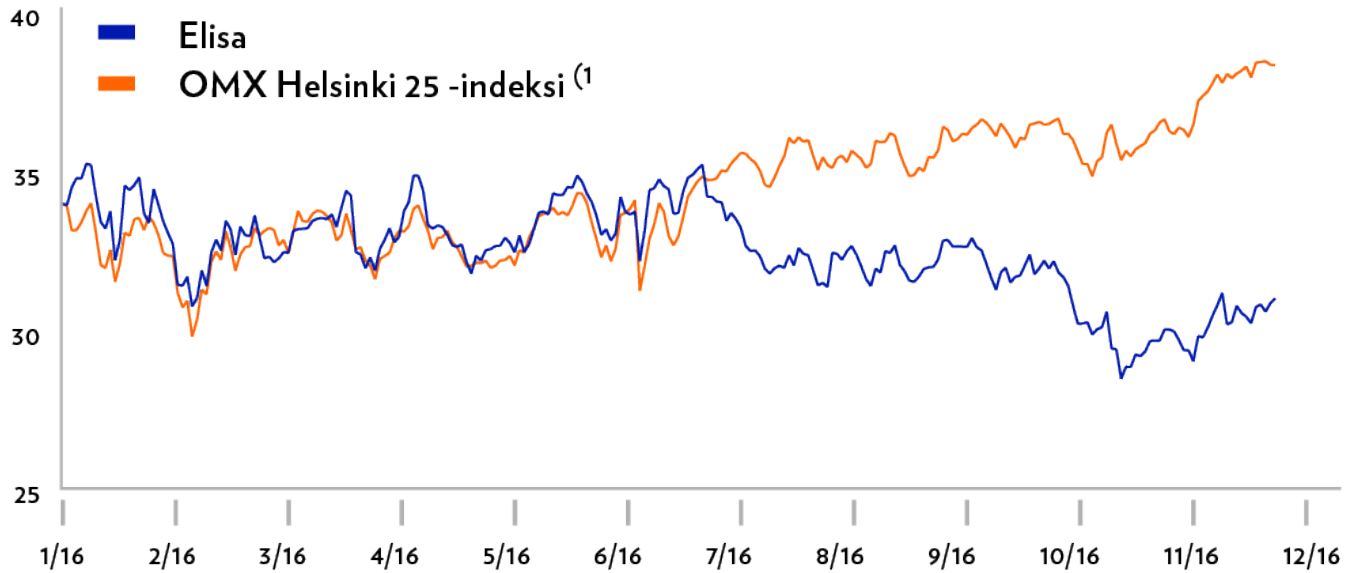
	Nimi	Osakkeita	%
1.	Solidium Oy	16 801 000	10,04
2.	Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Varma	6 711 976	4,01
3.	Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	2 014 304	1,20
4.	Schweizerische Nationalbank	1 641 988	0,98
5.	Valtion Eläkerahasto	1 330 000	0,79
6.	Helsingin kaupunki	1 124 690	0,67
7.	Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo	493 000	0,29
8.	KPY Sijoitus Oy	457 163	0,27
9.	Sigrid Juselius Stiftelse	352 000	0,21
10.	Stiftelsen för Åbo Akademi	342 900	0,20
11.	OP-Henkivakuutus Oy	318 902	0,19
12.	Samfundet Folkhälsan i Svenska Finland rf	315 263	0,19
13.	SR Danske Invest Suomi Yhteisöosake	298 607	0,18
14.	Vantaan kaupunki	258 738	0,15
15.	Sijoitusrahasto Seligson & Co	254 000	0,15
16.	Odin Finland	232 788	0,14
17.	Andra AP-fonden	202 672	0,12
18.	Föreningen Konstsamfundet R.F.	190 000	0,11
19.	Orionin Eläkesäätiö	173 300	0,10
20.	Stiftelsen Brita Maria Renlunds Minne	153 300	0,09
		33 666 591	20,12
	Elisa Oyj	7 715 129	4,61
	Elisa Oyj:n Henkilöstörahasto	85 489	0,05
	Kotkan Puhelinyhdistyksen Eläkesäätiö	6 336	0,00
	Elisa Oyj -yhteistili ¹⁾	508 207	0,30
	Hallintarekisteröidyt	69 737 747	41,68
	Muut kuin mainitut	55 615 574	33,24
		167 335 073	100,00

¹⁾ Yhteistilille on siirretty ne osakkeet, joita ei ole siirretty omistajiensa arvo-osuustilille arvo-osuusjärjestelmään siirtymisen yhteydessä tai sen jälkeen.

BlackRock Inc. antoi Arvopaperimarkkinalain 9. luvun 5 pykälän mukaisen ilmoituksen, että sen ja sen hallinnoimien rahastojen omistus Elisa Oyj:ssä 30.11.2016 oli osakkeilla 9 326 595 ja rahoitusvälineillä 392 352 osaketta yhteensä 9 326 595 osaketta, mikä vastaa 5,57 % yhtiön osakkeista.

10. KURSSIKEHITYS PÄIVITTÄIN

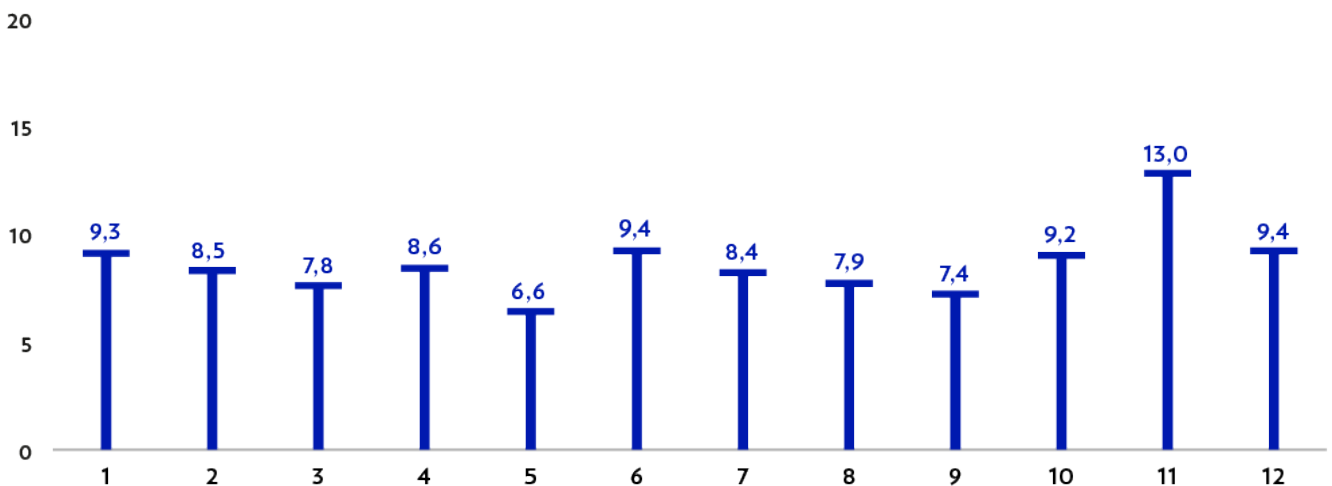
Päätöskurssi/euroa

1) Suhteutettuna Elisan kurssiin

11. OSAKEVAIHTO

milj. kpl/kk

Osakkeiden vaihtomäärät perustuvat NASDAQ OMX Helsingin kaupankäyntiin.
Elisan osakkeilla käydään kauppaa myös vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla.

Hallituksen esitys voittovarojen käyttämisestä

Emoyhtiön oma pääoma taseen 31.12.2016 mukaan on 403 144 713,66 euroa, josta voitonjakokelpoiset varat ovat 313 529 045,18 euroa.

Emoyhtiön voitto tilikaudelta 1.1.–31.12.2016 on 206 340 370,02 euroa.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että voitonjakokelpoiset varat käytetään seuraavasti:

- osinkona jaetaan 1,50 euroa/osake eli yhteensä 239 429 916,00 euroa
- emoyhtiön hallussa oleville osakkeille ei jaeta osinkoa
- jätetään omaan pääomaan 74 099 129,18 euroa.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Helsingissä tammikuun 26. päivänä 2017

Raimo Lind
hallituksen puheenjohtaja

Clarisse Berggårdh

Petteri Koponen

Leena Niemistö

Seija Turunen

Jaakko Uotila

Mika Vehviläinen

Veli-Matti Mattila
toimitusjohtaja

Tilintarkastuskertomus

Elisa Oyj:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Elisa Oyj:n (y-tunnus 0116510-6) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti,
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan

mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonemme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Olennaisuus

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Olennaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätökseen kokonaisuutena. Olennaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisen virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessaamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontroleja. Tähän on sisällytetty arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riski.

TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEISET SEIKAT

KUINKA KYSEISIÄ SEIKKOJA KÄSITELTIIN TILINTARKASTUKSESSA

Liikearvon 880 milj. euroa arvostaminen (Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja liitetieto 15)

— Konsernitaseessa on merkittävä liikearvo, joka liittyy tehtyihin yrityshankintoihin. Liikearvon määrä vastaa suuruusluokaltaan konsernin omaa pääomaa.

— Liikearvo on vuosittaisen arvonalentumistestauksen kohteena ja yhtiö laatii tilinpäätöstä varten liikearvon rahavirtaperusteiset arvonalentumistestauslaskelmat ja herkkyysanalyysit.

— Testauksen perustana oleviin rahavirtaennusteisiin liittyy merkittävä määrä johdon arvioita, jotka koskevat erityisesti liikevaihdon kasvua, kannattavuutta ja diskonttauskorkoa.

— Testauksissa käytettäviin ennusteisiin liittyvästä johdon harkinnasta ja tasearvon merkittävydestä johtuen liikearvo on tilintarkastuksessa keskeinen seikka.

— Olemme arvioineet kriittisesti niitä johdon perusteita ja oletuksia, joiden mukaan tulevien vuosien rahavirtaennusteet on laadittu. Lisäksi olemme verranneet edellisinä vuosina tehtyjä johdon arvioita toteumatietoihin saadaksemme käsityksen arviointimenetelmien luotettavuudesta.

— Laskelmien arvioinnissa ovat olleet mukana KPMG:n arvonmäärityksen asiantuntijat, jotka ovat arvioineet diskonttauskoron asianmukaisuutta, laskelmien teknistä oikeellisuutta sekä käytettyjä oletuksia suhteessa markkina- ja toimialakohtaisiin tietoihin.

— Lisäksi olemme arvioineet liikearvon herkkyysanalyysin riittävyttä sekä arvonalentumistestauslaskelmiin liittyvien konsernitilinpäätöksen liitetietojen esittämisen asianmukaisuutta.

Myyntituottojen 1 636 milj. euroa tulouttaminen (Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet sekä liitetieto 1)

— Myyntituotot tuloutetaan, kun palvelu tuotetaan asiakkaalle tai kun tavaran omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle.

— Myyntituottojen kirjauksiin liittyvä järjestelmäympäristö on monimutkainen, ja laskutustapahtumien lukumäärä on suuri sisältäen laajan tuotevalikoiman. Toimialalle on lisäksi tunnusomaista lyhyellä aikavälillä tapahtuvat hinta- ja sopimusmuutokset.

— Suuresta tapahtumamäärästä johtuen myyntiin sisältyy riski virheellisestä tuloutusajankohdasta.

— Olemme arvioineet myynnin järjestelmäympäristöä ja laskituksen keskeisimpiä kontrolleja liikevaihdon täydellisyyden ja oikeellisuuden kannalta.

— Valtaosa yhtiön myyntilaskuaineistosta kulkee yhden tietojärjestelmän kautta, jonka kontrolliympäristön luotettavuuteen olemme perehtyneet mm. arvioimalla järjestelmän käyttövaltuushallintaa sekä varmistuksia ja palautuksia sekä testaamalla keskeisimpiä laskituksen sovelluskontrolleja.

— Lisäksi olemme arvioineet myynnin kontrolliympäristöön liittyvää yhtiön sisäistä valvontaa sekä yhtiön liiketoimintayksiköiden kuukausikohtaista liikevaihtoseurantaa.

— Kontrollitoimenpiteiden lisäksi olemme suorittaneet aineistotarkastustoimenpiteitä myynnin täydellisyyden ja oikeellisuuden arvioimiseksi myynnin jaksotuksia läpikäymällä.

Investoinnit

(Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet sekä liitetiedot 14 ja 15)

— Yhtiö investoi merkittävästi erityisesti omaan tietoliikenneverkkoonsa ja IT-ympäristöihin mahdollistaakseen liiketoiminnan kilpailukykyisyyden.

— Yhtiön investoinnit aineellisiin ja aineettomiin käyttöomaisuushyödykkeisiin ovat yli 200 milj. euroa vuodessa ja täten investoinnit muodostavat merkittävän kokonaisuuden konsernitaseessa.

— Olemme perehtyneet yhtiössä laadittuun vuoden 2016 investointisuunnitelmaan ja seuranneet sen toteumista vuosineljänneksittäin.

— Olemme arvioineet yhtiön sisäisen valvonnan järjestelyjä ja testanneet kontroleja, jotka liittyvät investointiprojektien hyväksymiseen, valtuuksiin tehdä investointien yksittäisiä tilauksia ja hyväksyä niihin liittyviä ostolaskuja sekä kontroleja, jotka liittyvät käyttöomaisuuskirjanpidon ylläpitoon.

— Aineistotarkastustoimenpiteet ovat keskittyneet merkittävimpien investointien kirjanpitokäsittelyn asianmukaisuuden arviointiin. Lisäksi olemme arvioineet keskeneräisten investointien aktivointiedellytysten täyttymistä ja niiden asianmukaista esittämistapaa konsernitilinpäätöksessä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen,

jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aiheutta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.

- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätöksen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitiilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan

julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen ja vuosikertomukseen sisältyvän muun informaation kuin tilinpäätöksen ja sitä koskevan tilintarkastuskertomuksen. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttöömmme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää, ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttöömmme kyseisen päivän jälkeen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastuksessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme toimintakertomukseen sisältyvään informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 26. tammikuuta 2017

KPMG OY AB

Esa Kailiala
KHT